

AZ ALULJÁRÓ RÉME

HALASSY
BÉLA

AZ ALULJÁRÓ

AZ ALULJÁRÓ RÉME

RETRO-KRIMI

HALASSY BÉLA

2025.

***Szeretett szülőföldem, Kelenföld emlékére és
gyermekkori utcatársaimnak köszönetül:
egymás nevelői voltunk...***

TARTALOM

TARTALOM.....	3
PROLÓGUS.....	4
AZ ESEMÉNY.....	5
A „TALPAS”.....	10
A PLÉBÁNIA.....	12
A TETTHELY.....	14
A SZÓBESZÉD.....	18
A TÁGABB HÁTTÉR.....	21
A „BANDAHÁBORÚ”.....	25
A CSÍKÁSZOK.....	27
A PÖSZMÉTÉK.....	30
A FELOSZTÁS.....	34
BOLDOG BÉKEIDŐK.....	37
AZ ELSŐ NYOMOK.....	43
A BŰCSÚ.....	53
TRAFIKOK ÉS MOZDONYOK.....	58
A MÁSODIK KÖR.....	61
A PECÁZÁS.....	65
A MELLÉKVÁGÁNYNÁL.....	70
A TRIATLON.....	72
AZ ÓPIUM NYOMÁBAN.....	80
AZ ÜZLETI KAPCSOLAT.....	83
A TANŰ.....	89
A KUPAKTANÁCS.....	93
AZ ÓPIUM ÜGYE.....	94
AZ ALULJÁRÓ ÜGYE.....	95
A VAGONLOPÁS ÜGYE.....	98
MISKA.....	101
EPILOGUS.....	102

PROLÓGUS

Mielőtt megtévednél nyájas Olvasóm, tájékoztatlak, hogy történetem még abban a **felette áldott korszakban** játszódik, amikor az emberi test még nem volt falfirkák tárgya; a zene muzsika volt és nem **rap**edt monoton düny-nyögés; még volt magyar közművelődés kozmopolita „édukáció” helyett; nem létezett ez az Isten-átka mobilmánia; volt természetes intelligencia is; egy jelenség vagy esemény csodálatos, frenetikus, bámulatos, utánozhatatlan, megragadó, ész-veszejtő volt és nem „szuper”; amikor még a közszereplők tudtak beszélni, állítani, kijelenteni, felvetni, megfontolás tárgyává tenni, közölni, tudatosítani és nem csak „úgy fogalmazni”; amikor a szennyes áradat még nem hordta felszínre az „influenzsereket” és egyéb közösség-rontókat, akik úgy csűrlik-csavarják a „narratíváikat”, hogy azáltal elfedjék, eltorzítsák a valóságot.

Amikor még fél liter volt a korsó sör, öt deci a „feles” pálinka, a 10 dekás csokira nem az volt írva, hogy 90 g és a tejbe nem raktak homogént.

Szóval abban a lassan elfeledett korban, amikor a szép, tiszta, igaz és tartalmas **magyar beszéd** még értéknek számított, és a becsületre és az erkölcsre nem mint valami felejtendő konzervatív kényeskedésre tekintettek.

Amikor még olyan kis gőzmozdonyok rendezgették a vasúti kocsikat a pályaudvarokon, amilyeneket talán még maga Stephenson tervezett és az elejük kontúrja egy régi-régi bim-bam óra alakját formázta. Azt már nem kell tudnod, hogy a 333-as sorozatszámot viselték.

Az események színtere se lehet ismeretlen a számodra, feltéve, hogy túl vagy már a hetedik X-en és elfogadod, hogy egy picit elmásítottam benne ezt-meg-azt, csakhogy te is megdolgozzál az élményeidért.

Apropó: A történetben szereplő aluljárót ne is keressed a neten, ahol hírehamva sincs. Mint régi neve is utal rá – Vasút utcai aluljáró – ott nyílt a bejárata, ahol a Vasút utca a Bartók Béla útba hajlik át. A pályaudvar bővítésekor, az új sínpárok lefektetésekor temették be. Lásd az epilógusban közreadott térképvázlatot!

Amúgy az egész sztori nagyonis hihető. Vagy szerinted mégse?

Na, majd meglátod...

AZ ESEMÉNY

A váróterem

Egyike volt azoknak a nyúlós-ködös, nemszeretem szeptemberi estéknek, amelyek a szép napfényes, bár már hűvöske nappalt zárták a vénasszonyok nyara szezonjában. Az égből folytonosan csöpörészett valami és a légtornász páracseppek nem tudták eldönteni, hogy végülis összeálljanak-e amolyan tisztességes esővé, vagy csak úgy sebtiben verődjenek szél által űzötten a sötét ablakoknak.

Ha jól emlékszünk pénteki nap volt.

A pályaudvar bejáratí lengőajtaja a pára miatt most nem nyikorgott. Két szárnya unott egyhangúsággal lifegett el egymás mellett ahogyan valaki betüremkedett rajtuk. A valamikor olajzöld festés jól harmonizált volna az ajtószárnyak fájából kimart sebek barnájával, ha a koszos mancsok feketéje nem takart volna el rajtuk minden élénkséget. Ámbátor a nyitásra szolgáló rézrudak, melyek csodálnivaló módon még nem kerültek a gyűjtők markába, meglehetősen csillogtak. Hisz' a kutya se nyúlt hozzájuk: aki nem válllal nyomta be az ajtót, az lábbal rúgta be, merthogy a kezei azzal a vulkánfíber-bőrönddel voltak elfoglalva.

A rudakon megcsillanó fény kivételesnek számított, mivel a váróterem plafonján félénken meglapuló lámpatestek erősen visszafogták magukat a szolgálattól. Még az itt-ott fellibbenő füstkarikákon se kívántak áthatolni. A napközben oly' jellegzetes állandó pályaudvar-zsibongás se hallatszott. A késői vonatok utazóközönsége nem trafikált egymással, hanem fázósan a falmenti padokra húzódott. Az érzékszervek ott kiegyenlítették egymást. A szem homályáért az orr fizetett meg a ruhák kipárolgásának köszönhetően, hogy ama öreg néne levetett cipellőjéről ne is beszéljünk. Ámbár a gyakori utasok számára az se nyújtott új nazális élményt...

Szóval a termet unalom, félhomály és csend uralta, amit csak ritkán tört meg a pénztárnál visszaadott aprópénz fáradt csengése.

A féloldalas, aritmikus sietős koppanások eleinte senkinek se tűntek fel. Majd egyszerre csak vadul kivágódott a lengőajtó és belépett: mit belépett: bezuhant rajta egy görnyedt alak. – Segítsenek, hívjanak mentőt! – hörögte artikulálatlanul. – A rém tette... A cső... – hebegte, majd elalélt.

Az addigi némaság heves zshivajba csapott át. Persze azonnal többen is körülállták leginkább olyanok, akik a valóban segíteni akarókat és tudókat csak akadályozták.

– Ki lehet ez az alak? Mi történt vele? Miért olyan véres a dereka tája?

– Miért feküdt le a bácsi? – ezt egy felébresztett fiúcska kérdezte, aki a felnőttek lábai között odafurakodva a szemeit dörzsölgette félálomban.

– Biztosan részeg! – sütött ki a rosszindulat a mindig jelenlévő ügyeletes károgók egyikének a szájából.

A zsinatolásnak egy magas, katonás-tartású tányérsapkás vetett véget, akinek a karján az aranszegélyes piros szalag mutatta, hogy ő az ügyeletes állomásvezető.

– Táguljanak már arrébb! – mordult a kíváncsiskodókra és a fiatal fiú mozdulatlan alakja fölé hajolt. Hamar előkerült a pályaudvari egészségügyis is, aki hívta a mentőket és gondjaiba vette a súlyos sérültet, akit egyelőre nem sikerült öntudatra élesztgetnie. A 16-17 év körüli ifjút a baloldalára fektette, mert a jobboldalán a feltépett ruházat alatt a rekeszizom táján egy látszólag mély seb vöröslött, aminek azonban a vérzése addigra már elállt. Mit mondjunk: a roncsolás cifra egy látványt nyújtott!

– Ne ügyetlenkedjék már, hanem tekerje körbe a derekát! – hangzott egy határozott hang a fiú feje felől. – Majd én felemelem a felsőtestét – utasította a tanácstalan felcser egy fekete-klepettyusos hölgyemény, aki később egy irgalmas-nővérnek bizonyult és éppen a szolgálatból volt hazatérőben.

Az ifjú orvosjelölt, aki a tanulmányai mellett vállalt szolgálatot a vasúton, a felszólításra nekilátott. Felhúzta az inget, fertőtlenítette a seb környékét és egy fászlival körbe-körbe kötötte a derekat. Most már figyelni tudott a sérült lábára is. A jobb térdnél cafatokra szakadt a nadrág, amely alatt kék-fekete zúzódások mutatkoztak. Igencsak csúnyák voltak, de a kitisztításukon kívül semmit se lehetett tenni velük.

A kárvallott kilétét nem sikerült megállapítani: nem volt nála irat. Ez nem is csoda, hiszen ilyen korú fiataloknak még nem lehetett se jogosítványa, se személyije. A kétes tisztaságú zsebkendő sarkában egy félig fogyasztott rágó-gumi nyúladozott. A parafa boros dugó eredete és célja tisztázatlan maradt. Az olcsó, filter nélküli cigaretta doboza három girbegurba szálat rejtett. Félig telt gyufásdoboz, két eltérő gomb, különböző címletű aprópénzek, egy spárgára kötött üreges végű kulcs a madzag másik végén szöggel egészítette ki a szegényes leltárat, nem számítva a zsemlehéjat és más zsebpiszkokat.

– Ez meg micsoda? – furcsálkodott a felcser a kulcson.

És lám-lám, a választ a nem várt helyről kapta meg.

– Jobb, ha nem tudja, hogy mire való! – intette az apáca. – Csak annyit mondhatok, hogy több fiatalot ápoltam, akinek valamely végtagja attól sérült meg, sőt, az egyikük csaknem megvakult.

Nem árulta el és az Olvasó testi épsége érdekében mi se részletezzük, hogy a kulcsot robbantásra készítették fel, olyan kisebb durrantásra, amely azonban szerencsétlenül „elsütve” eléggé komoly sérüléseket okozhat.

Mivel a fiúról és a vele történekről egyelőre nem tudhatunk meg többet –még az se ismert, hogy mi vagy ki okozta a sérüléseit, – a mentők megérkezéséig felvázoljuk, hogy miként nézett ki a környék. Ugyanis az magyarázza, hogy az érdeklődés tárgya miért pont a pályaudvarra és miért nem máshová vonszolta magát maradék erejével.

A környék

A váróterem az állomás épületének a bejárat felőli jobboldalát foglalta el. A lepukkant, felújításra már réges-régen rászolgált együttes előtt tág térség terpeszkedett. Az épülethez vezető és az az előtti úton kockakő zötyögtette a járműveket. Az ezek által L-alakban határolt terület parkolóként szolgált el nem egyengetett, esős időben ugyancsak kátyús talajával. A huplik-vályúk elszórtan rendeződtek el a buszok által ledöngölt föld zöldesen csillogó olajos foltjai között.

Az állomástól jobbra a vasúttal párhuzamos utca nyílt, ahol történetünk idején már nem járt a villamos. A sötétséget a halszájka-póznák tetején lifegő, szürke tányérokkal fedett csupasz gyenge villanykörtek meg se próbálták eloszlatni. Az utca vasút felőli oldalán egyetlen szürke, slampos, kétemeletes ház álldigált üresen, lebontáshoz készülődve.

Attól jobbra volt a Cső, amely ezt a népies nevet a fiataloktól kapta. Mivel később az bizonyult a tetthelynek, célszerű alaposabban körülírni.

Valójában aluljáró volt, ami a vasúti sínpárok alatt a két oldalt kötötte össze. Már régóta tervezgettek a helyére egy igazi alagutat a közúti közlekedés számára, de hát a tervek olyanok, mint Mári néni a közértben: jön és megy anélkül, hogy bármi érdemleges történne.

Az aluljáró szilárdan ragaszkodik bevett, közismert vonásaihoz. Először is töksötét van benne, mert a 180 méteren az a három, vasráccsal átmeneti sikerekkel védett kétoldali felső lámpatest-pár csak a sötétség kiemelésére volt elegendő. Másodszor az elektromosság szűkösségét a vízellátás bőven pótolta. A vízzárónak aligha nevezhető plafonon vidáman csordogált be a sínek és más szerelvények által rozsdásra festett pirosas lé. Ennek azonban nem volt szaga, amit az oldalt futó csatornavezeték folytonossági hiányai kellőképpen pótoltak.

A fal mentén emelt padka húzódott a villamossági eszközök karbantartására, nemkülönben a csővezeték alátámasztására. A rajta sétálókat – akik főleg csak játszadozó gyerekek voltak – vaskerítés védte a lepottyanástól. Mivel pedig annak rúdjai itt-ott eltörtek és következésképpen jobbra-balra lifegtek, elkerülésük jó „szórakozást” nyújtott a mellettük elhaladóknak.

És ja, az aluljáróban egyenlő távolságra három csatornanyílás volt sima másfélszer egy méteres fémfedéllel. Az általuk fedett üreg nappal – éjszaka oda nem bátorzkodtak volna – a csintalan kissrácok „hangszereként” szolgált, amit lábbal kellett megszólaltatni. A kölök nekifutva és jó magasra felugorva két lábbal dobantott a tetején, gondosan ügyelve arra, hogy ezt akkor tegye, amikor amolyan félősnek ítélt felnőtt halad arrafelé. A hatást, gondoljuk, fölösleges ecsetelni. A Csőben olyan erővel dörömbölt végig a hanghullám, mint ahogy a széllal korbácsolt tarajos hullámok zúdulnak a tengerpartnak.

Az aluljárótól jobbra a teheráru-felvételi egység foglalta el a magasított hosszú, széles plató tetejét, amelynek rámpája elé álltak a szállítójárművek. Este persze mindene bezárt. Mivel a feladott árukat többnyire még aznap elszállították és a hely amúgy sem tartós raktározásra szolgált, az éjjeli őr költségeit gondosan megtakarították. Nomes – kimondva, kimondatlanul – bíztak a hallgatólágos „kooperációban”.

Tudniillik arrébb a fatelep éreztette a friss fűrészáru kellemes forgács-illatát. Ez viszont nem volt néptelen. Éjjel Lajos bácsi bóbiskolt a düledező, koszos üvegű őrház előtti, az időjárás viszontagságok ellen a házból kinyúló tetővel védett széles padon. Eléggé süket volt, az egy szál villanykörte pedig a szemeit se zavarhatta. Egyedül jelenléte okozhatott volna némi „elrettentő erőt”. Dehát, mint tudjuk, végülis azt sem tette, hiszen különben miképpen emelgethette volna a házuk udvarán Sz. Öcsi azt a harmincnyolc kilós, innen származó csillekerekét a feje fölé testedzés címén?

Az öreg melletti rogyant kecskelábú asztalon mindig akadt egy butykos. Bizonyára a mostani kiszikkadt volt felelős azért, hogy amikor a nyomozók kihallgatták Lajos bá'-t, az zavaros szemeivel értetlenül bámulta a távolban feltűnő varjúcsapatot egyre csak hajtogatva:

– Nem láttam, nem hallottam én kérem semmit.

Nem volt hosszas mérlegelés tárgya, hogy el is higgyék neki.

A rejtély

A mentősök magához térítették a fiút. Láthatóan erős fájdalmai voltak, amire csillapítókat kapott. Sok vért veszíthetett és sápadt arca is árulkodott sokkos állapotról. Azonban már képes volt értelmes válaszokat adni. Az első rögtön tisztázták, hogy nem véletlen balesetről van szó.

Ezért a mentősök riasztották a rendőrséget. Bár már indultak volna, az érkező hatóság rangidős képviselője még kiereszkolt pár gyors kérdést:

– Hogy hívják, fiam?

– Kucsma. Azazhogy K. Zoltán. Az Oz...i utcában lakom.

– Hol történt ez magával?

– Hát csak emitt, a Csőben – suttogta alig érthetően az ifjanc.

– Láttá, hogy ki tette?

– Nem láttam semmit, csak hallottam. Egy nagy dübörgést és fűjtatást. Aztán valaki nekem rohant és oldalra, a rámpa korlátjának dobott. Közben megpördültem. Ott akadt az oldalamba valami, de úgy bevertem a térdemet, hogy a fájástól az oldalammal nem is törődtem. Nem tudom, miként sikerült idevonszolni magamat. A többiek... – nem tudta folytatni; a megerőltetéstől hátra hanyatlott.

– Elég, most már hagyják pihenni! – intett a mentős, kicsit fölöslegesen, mert a páciens a kapott nyugtatótól és a kimerültségtől újra elalélt.

Az őrmester tanácstalanul rágta írószerszáma végét.

– Akad itt valaki, aki tudja, hogy miről beszélt az áldozat, vagyis hogy mi is az a cső? – nézett végig a körülállókra. Észre se vette, hogy ösztönösen „áldozatot” említett, mintha máris tudná, hogy bűntényről van szó.

Mivel az utazóközönség nem helybéliekből állt, mindenki tanácstalanul hümmögött. Az állomásfőnök tudhatta volna a választ, de ő már visszatért a szolgálati helyére. Végül valahonnan **alulról** egy öblös hang szólalt meg:

– Jobbra, száznyolcvan-kétszáz méterre van egy aluljáró. A fiatalok hívják egymás között „Cső”-nek. A felnőttek aligha ismerik ezen a néven.

A kérdező közeg kereste a hang tulajdonosát. Végül pillantása megtalálta az igencsak feltűnő jelenséget. Felírta a nevét, kicsit fölöslegesen, ugyanis azt az alakot bárhol és bármikor felismerhette.

– Ne tűnjön el! Majd még fel fogjuk keresni, ha szükségünk lesz rá.

A részletek előtt magát a tényállást szeretne volna megismerni. Ahhoz pedig fel kellett keresnie a tetthelyet. Na tessék! Már megint a feltételezés! Miért **tetthely**, miért nem csak **színhely**?

A mentőautó elhajtott. A tömeg szétoszlott. A őrmester és társa, a végig néma tizedes elindult a sötét utca mentén a Cső, vagyis az aluljáró irányába.

Aki pedig a felvilágosítást adta visszatért a váróterem sarkába, amelyet éjszaka a sajátjának tekintett, és újra elvackolódott a cuccai között.

A „TALPAS”

Felhőtlen szép csillagos augusztusi estén a csöndet nemcsak a nyitott ablakok mögüli horkolás verte fel, ami egyébként se hatolhatott messzire, kivéve persze Kovács úr kürtölését, ami Kovácsné szerint az utolsó ítélet harsonáival vetélkedett. Nem, az igazi zaj csak szporadikus volt és szinte fokozta a csend érzetét. A kisfiú, aki éjjel felébredve az ablakhoz osont, egyszerűen imádta azt az éjszakai társalgást.

– Jóska, a nyócasra...! A nyócasra...! – hangzott tisztán az utasítás, olyan tisztán, mint maga az égbolt.

És akkor a kisfiú hallhatta, hogy a 333-as nekiveselkedik, megszaporázza a pőfékelést, majd apró csattanással búcsút int a tehervagonnak, amely megkezdte magányos utazását a végcél, a nyolcas vágány felé. A gurításnak nevezett művelet hamarosan véget is ér, amikor a célszerelvény ütközői felfogják az érkezőt. Ugyan honnan is tudhatná egy laikus, hogy a művelet szinte mérnöki pontosságot igényel? A szállítmány nem lehet lassú, de túl gyors se, mert akkor megsínyli a találkozást. Szóval a gurítás – művészet.

A kis Tóni is így érzékelte nyolc-tízévesen, mert egy ilyen éjszakai kihallgatózáskor határozta el, hogy mégsem tűzoltó lesz, hanem vasutas. Viszont az nem volt megírva a csillagokban, hogy mivel fog fizetni az álmaiért.

Tóni Antalként vasutas lett, de szegény környezetből származva valóban csak szerelvény-rendezőként szolgált. Tíz-tizenkét évet. Aztán...

Egy este a szokásos módon fogadta a halkan feléje guruló küldeményt, hogy a lekoppánása után elvégezze az összekapcsolás műveletét (ami akkor még nem volt automatizálva). Azonban a sín pár között felejtett féksatuban megbotlott és... És a kórházban arra ébredt, hogy mindkét lába a térd fölött végződik és borzalmasan fáj meg viszket.

Antal attól fogva csavargó életet élt. Munkára nem volt alkalmas, a nők meg csak sajnálták. Öltözéke elnyűtt volt. Mint sorstársai közül sokaknak az alsó végtagok hiányát a felsőtest erősödése pótolta. Atlétai mellkasát mindig egy egykor fehér ingen megtapadó bőrmellény takarta. Bőrből volt munkás-sapkája is. Jobb minőségű karosszék karpárnájára emlékeztető támaszokkal lendítette magát odébb. Két csonkját vastag marhabőrlebenyek borították.

Ezekről kapta a Talpas becenevet.

A gyerekek tartottak tőle, bár a nyomorék az állapota dacára ritkán volt morcos. Koldulásból tartotta el – meglehetősen jól – magát. Két kedvenc helyén lehet vele találkozni a pályaudvar szűk környékén: a borbélynál, ahol Bandi bácsi volt a barátja és mentora, illetve a sarki kocsmában. Mint a

nagyivóknak, neki is a nagyfröccs volt az üdítője a kicsit merészen bornak nevezett fehérből.

Nappal viszont „dolgozott”, ami a következő módon történt.

Elhintáztatta magát a csonkjain az állomásra és ott megkért valakit, hogy segítse föl a kiválasztott járat vasúti kocsijának az alsó lépcsőjére. Akkoriban még nem voltak önműködő ajtók és szintbeli belépők, hanem három (fa)lépcsőn kellett felhatolni, amelyek tetején egy kezét-veszélyeztető vaskorlát állta el az utat. Onnan már minden simán ment, de a legalsó lépcső 50 centire lévén a földtől megoldhatatlan akadály volt Talpas számára.

Odafent zsíros sapkáját levéve láttatni engedte egykor meglehetősen vonzó, fekete fürtökkel keretezett fizimiskáját, aminek harmóniáján csak a kelleténél kicsit férfiasabban görbülő orr ejtett foltot.

Ritkán tért vissza lötyögő zsebbel a délutáni ellenjáraton. Keresetének egy részét felkarolójának, Bandi bá'-nak adta. Ne hallják meg, hogy a fodrászmester „másodállásban” privát bukméker volt a lovisok számára. Meg sok minden másban is tüsténkedett, node ne szaladjunk a dolgok elébe.

A PLÉBÁNIA

Vajon miként bírta ki az állomásra menekült sérült az amúgy nem, de az ő nyilvánvalóan igen fájdalmas állapotában hosszúnak számító távot az aluljárótól a váróteremig? Úgy, hogy nem volt más választása.

A vasúti utca ezen oldalán csak egy ház állt. Szomszédosát lebontották, ez pedig betört ablakkal, ide-oda lifegő, csapkodó bejárati ajtajával teljes némaságban bámult a sötétségbe. (Az alkalmi hontalan lakókkal nem kell foglalkozni, mert az ilyesmi még igen ritka „elfoglaltságnak” számított.)

Az utca szemközti oldalának közepén egy kis templom tanyázott. Ezt az aluljáró felől egy ház kísérte, melynek fakapuja zárva volt. A ház mestert nem lett volna érdemes felébreszteni, mert mire előkászálódott volna, addigra a sérült már a pályaudvart is elérhette, arról nem is beszélve, hogy a nyitás két forintba kerül, annyi pedig nem volt az ifjúnál.

A templom túlsó oldalán egy lebombázott ház telke csak azért nem volt üresnek mondható, mert a sötétben ácsorgó pincelejárata mellett meglehetősen zajos visítózással patkányok grasszáltak ki és be amellet a tábla mellett, amin ez állt: „Városunk patkánymentesített”. Ez meg harmonizált a másik elmulasztott feladattal: azok a szegény jószágok térdig érő, kasza-érett parlagfűben voltak kénytelenek botladozni. Egyébként „főhadiszállásukat” célszerűen választották meg. A telket a másik oldalról kísérő utca túloldalán volt a „Lovas”, ahol édeskés vörös lóhúst és lókolbászt lehetett vásárolni, ami finom annak, aki szereti. (A „Hentes” az állomás baloldalával szemben, a mondott utcával ellentétes irányban volt.)

Na és miért nem próbálkozott sérültünk a plébánián?

A kis templom vasút felé nyíló bejárata esténként már zárva volt. Mellette egy láncra és lakatra zárt girbegurba kerítéskapu jelezte, hogy az egyház-község sem állt jól anyagilag. A templomépületet kísérő járda két magas diófa árnyékában vitt egy kis előtérre, ahonnan a plébániahivatal és -lakás nyílt. Ott volt a másik kapu, amely azonban éjjelre kulcsa volt zárva. Talán azért is, hogy a mellette lévő pár négyzetméternyi elkerített részen otthonos baromfiak ne kísértsenek, mert azt a szintén ott lakó Bodri amúgy is rossz néven vette volna.

Takács plébános úr köztudottan nagyot hallott, két káplánja pedig egy távolabbi utcában tanyázott. Ismerve ezeket a körülményeket hiábavaló lett volna a plébánián keresni gyors segítséget. Pedig a plébi az eset idejében amúgy még nem pihent le, hanem „brevizett”. (A breviárium a papok napi rövid olvasmánya [latinul breve = rövid], amely zsoltárokból, vagyis rövid imákból-könyörgésekből és zsoltárokból áll.)

Kucsma tiszttában volt mindezzel és ezért vonszolta magát tovább a pályaudvar felé.

Kevés gyerek akadt a környéken, akit nem Takács atya keresztelt meg. Annál több, akinél a vallási élet a keresztelővel kezdődött – és végződött. A keresztelés errefelé is inkább egyféle kikerülhetetlen **társadalmi aktus** volt, semmint az **aktív hitéletet** megalapozó kezdet.

Kitérőként említjük, hogy mindazonáltal a „keresztelés végéig hívók” két másik alkalommal is igénybe vették az egyház szolgálatát: az esküvőjükhöz (kevesebben) és a temetésükhöz (szinte mindenki).

Ja, és néhányan egy harmadik alkalommal is. Köztudott, hogy a papok betegeket látogatnak. Kevésbé ismert, hogy nem mindig a végső búcsút jelző aktusként és a félreértések tisztázására az egyház át is nevezte az utolsó kenetet **betegek szentségére**. Ami nem rettegést, hanem éppen hogy a beteg vigasztalását, megenyhülését volt hivatva szolgálni.

Ha már itt tartunk megemlítjük, hogy Taki, azaz Takács plébános úr, akit tisztes, nyolcvanéves kora dacára mindenki kedveskedve becézett (ami ugyebár a szeretet jele), Talpast is meglátogatta annak súlyos műtete után: anno a megcsonkultat is az ő segédletével érintette a kegyelem harmata.

Úgy tűnik, hogy nem eléggé erősen. Talpas, mint annyian mások, akiket betegségek, mellőztetések, anyagi gondok vagy egyéb bajok értek, erősen megharagudott Istenre, aki szörnyű állapotát úgymond megengedte. Csúnya szavak kíséretében utasította el az őt szolgálni siető atyát, aki egy szomorú mosollyal megáldotta és kénytelen-kelletlen magára hagyta.

Talpas a balesete óta a Sorsot hibáztatta, mint számos társa: azok, akik nagybetűvel írják a szót, holott az nem tulajdonnév, mert nem személyt jelöl: nincsen se lelke, se teste. El kell tehát fogadnunk, hogy vagy Isten akarata teljesül be rajtunk, Aki szeret minket, bár nem értjük, hogy miért pont a mi életünket szánta nekünk, de még a legcsúnyábbnak vélt élet mögött is van remény, mert van kihez fordulnunk, avagy a vakvéletlen játszik velünk és akkor jogosnak érzett haragunkkal az üres semmin dörömbölünk.

Sajnos még annyi hit sincs bennünk, mint egy kutyusban. Aki akkor is imádattal, szeretettel néz a gazdájára, amikor az valamilyen szenvedést bocsát rá büntetésül vagy nevelési céllal. Nem érti, mert hiszen a gazdájához képest korlátos értelmével nem is értheti, hogy az mit miért tesz vele, csak hittel, reménnyel és szeretettel elfogadja azt. Mert tudja, hogy benne – és csakis benne – bízhat, mert hiszen ő a Gazdi.

Egy bizonyos könyvben van egy példabeszéd az elvetett magokról, vagyis a kezdetről. Vannak, akik a keresztelő után – ha egyáltalán volt olyan – nem táplálják a lelket, pedig az éppen úgy edzésre szorul, mint a testük. Ők az útszélre esett magok, amiket a madarak – a mindennapi bajok jelképei – felcsipegetnek és nem hoznak semmilyen termést.

A TETTHELY

A rendőrök az aluljáróhoz érve felkattintották nagy fényerejű zseblámpáikat. Mindjárt a menetes lejártnál egy kuporgó alakba botlottak, aki szemlátomást képtelen volt mozdulni nem annyira a fizikai állapota, mint a lelki megrázkódtatás miatt. A ruháján át enyhén vérző oldalára tapasztotta a kezét és fájdalmasan nyöszörgött.

– Maradj itt vele! – utasította társát az őrmester. – Hívj erősítést és persze a mentőket! Ja – tette hozzá némi habozás után – értesítsd a helyszínelőket is! Sokéves tapasztalata szerint itt valami nemtetszem-dolog történt. Jómaga óvatosan, lámpáját jobbra-balra lóbálva hatolt előrebb a sötétségben a mind erősebbé váló nyögés irányába.

Az alagutat hádeszi sötétség uralta. Az oldalt feltűnő világítótest csak egy szűkebb félkörre vetett halvány, szinte rózsaszínes fényt. A betonalapzatot itt-ott kikerülendő pocsolyák szegélyezték. A rendőr lámpája megcsillant az első négyszögletű csatornafedőn, tehát az alagút negyedénél járt.

Hamarosan megpillantotta a két előtte heverő testet.

Az egyik fiú az öntudatán volt, de értetlen, örült pillantással nézett a közeledő felé, fél kezével védve szemét az erős fény sugártól. Félig a könyökére támaszkodva másik kezét a hasára szorítva sírt. A pulóverén csak egy kisebb kerek folt látszódott. Nem veszíthetett sok vért.

A másik fiú viszont nem adott életjelt magáról. A rendőr lehajolva megtapintotta a nyaki ütőerét és felemelkedve egy sóhajjal közölte a sötétséggel:

– Él. Szerencsére még él!

Visszafordult az első sérülthöz.

– Nem lesz baj. Ne féljen, nem lesz baj! – Meg akarta vizsgálni a fiú sebeit, de az vinnyogva tolta el a kezét.

– Hagyjál! Te csak hagyd!

Furcsán személyesnek hatott ez az elutasítás. De a rendőr már tapasztalt ilyen: a zavarodottság, a sokkos állapot jele. Gyorsan megmotozta, majd az alélt társát is. Nem talált náluk semmi különöset. Némi aprópénz, cigisdoboz, gyufa, rágópapír, az egyiknél lakáskulcs, a másiknál egy összefirkált cetli, aminek a tartalmát nem tudta kisillabizálni, hát zsebre tette. Viszont semmi irat, amivel azonosíthatta volna a személyüket.

A rossz megvilágítás dacára is feltűnt neki a két fiú hasonlósága.

– Jé, hisz' ezek ikrek!

Egyelőre nem tehetett többet. Várakozóan az oldalt futó korlátnak próbált támaszkodni, azonban az nem tartotta meg: most látta csak, hogy a szabad vége oldalra lifeg. És – ó, te jó ég! – a vas vértől maszatos!

A percek vánszorogtak. Az őrmester nehezen viselte a tehetetlenséget. Ebben a bakacsin-sötétben az egy szál lámpájával úgysem tehetett semmit. Végül a józan megfontolás kerekedett felül benne.

– Még nem biztos, hogy bűntény történt, de ehhez én már mindenképpen kevés vagyok – gyözködte saját magát. Kivette övéből a rádiótelefont, amely még itt is jól működött és hívta a bűnügyi nyomozórészleget.

– Laci? Hál' Istennek, hogy te vagy ügyeletben! – Ezzel elmagyarázta régi főfelügyelő barátjának a helyzetet. Az megígérte, hogy tüstént ott terem.

Időközben az aluljáró bejáratánál a rendőrtizedes kihallgatta a fiatal fiút. Az megemberelve magát megadta a nevét és a lakcímét, továbbá közölte, hogy a környéken Lóden becenéven ismerik.

– Ön annak a hogyishívják – nézett a jegyzetébe – Kucsmának vagy kinek a társa, akire a pályaudvaron találtunk?

A fiú bólintott.

– A többiek, ketten, ott vannak, hátul – intett az aluljáró mélye felé.

– Elárulná nekem, hogy mit kerestek itt ilyen későn?

– Hazafelé tartottunk. A túloldalon – rándított újra a fején – a Lugasban ittunk egy sört. (Borítsunk fátylat a korhatár kínos kérdésére...)

Ez tiszta sor volt, az időközben teljesen magára talált fiú beszédében nem volt semmi gyanús, mint ahogy a magatartásában sem. Tekintete a korábbi zavarosról nyíltra váltott. Időnként az arca megrándult és szisszent egyet a derekához kapva.

– No és emlékszik rá, hogy mi történt önnel, önökkel?

– Én elbúcsúztam a többiektől és előre siettem. Tudja kicsit elmaradtunk és Terézke – a házinénim és gyámom, tette hozzá magyarázólag – félt engem és nem nyugszik le, ameddig haza nem érek.

A rendőr elkönyvelte, hogy a srác amolyan rendesebb fajta.

– Aztán egyszerre csak valaki szemberohant velem és nagy erővel a falnak taszított. Mivel éppen a zsebemben kotorásztam, hogy megvan-e a kulcsom, nem néztem fel és nem láttam az alakot, amely már tovább is viharzott. Majd egyszerre csak megjelent mellettem Kucsma, fél lábon ugrálva, tudja olyan két hosszú bal, egy rövid jobb ütemben és szó nélkül elügetett mellettem.

A tizedes feltámogatta a fiút az aluljáró elejéig, ahol annak kótámlája egy rövid vízszintes szakaszba lejtett és leültette oda.

– Pihenjen csak! Minden rendben lesz. Már jönnek a mentők.

Azok hamar meg is érkeztek. A helyszínelők kicsit megelőzték őket, ami azért volt szerencsés, mert az őket kihívó rendőrtizedes eligazítására erős fényszórókkal voltak felvértezve. Ketten azokkal a vállukon siettek előre a helyszínre, ketten a súlyos kábeldobokról pörgették le a vastag vezetékeket. Szóval nagyon igyekeztek, de mivelhogy távolról se voltak bányamentők, a

tetthely ugyancsak szokatlan volt a számukra. Szűk, sötét, vizes, sárral nyúlós, egyszóval ritka undok egy hely!

– Mint az ördög fenekében – jegyezte meg borús humorral az egyikük.

– Szóval te már jártál ott? – oldotta az éjszakai időpont és a helyszín miatti feszültséget a társa.

Az aluljáró bejáratának a környékét már szinte nappali fény árasztotta el. Mentőkocsik, rendőrautók, helyszínelők reflektorai. Mindez azonban nem zavarhatta a környéken alvókat, mert több száz méteres körzetben csak az elhanyagolt kuglipálya, az elárvult harangláb és a kihalt macskaköves út jelentette a változatosságot. Lajos bácsi, a fatelep őre, most se ébredt fel.

A mentősök gondjaikba vették a két fiút. Az aléltat magához térítették. Annak is a hasán éktelenkedett egy vörös folt, nyöszörgő társa sebével szinte szimmetrikusan. Mindez csendben történt. A volt alélt se ejtett ki hangot és a társa is elnémult. Csak a mentősök halk utasításai hangzottak.

Mindkét sérült „koktél” kapott: fájdalomcsillapító és nyugtató injekciót. Egyikük sérülése se tűnt életveszélyesnek, de mindkettő vérveszteséggel járt. Ringer-oldattal terhes palackok kerültek a vénáikba szűrt tűk végére és hordágyaikat tétlenkedés nélkül a mentőautókhoz cipelték. Felépülésükre reményt adott, hogy a kórház mindössze pár percnyi távolságra volt.

Időközben a helyszínre ért R. László, a rangidős főfelügyelő, akit társa, K. István őrmester kísért. Az egyik hordágyhoz léptek, de a mentőorvos a fejét ingatta:

– Nincsenek kihallgatható állapotban. Indulnunk kell.

Ezért a nyomozók az alagút közepén, a tetthelyen várakozó rendőrhöz siettek és meghallgatták a beszámolóját. A felügyelő bólintott:

– Az eset úgy világos, hogy minden tökhomályos – mondta a rá jellemző dialektikus rébussszal.

– Világos, mert nincsenek dulakodásra utaló nyomok: a sérülteket teljesen váratlanul érte a támadás. Nagy erejű lehetett, mert eltaszította a fiúkat egymástól, akik együtt vonultak erre. A támadó pedig szinte megállás nélkül tovább rohant. Viszont homályban van a támadó kiléte, mibenléte. Hacsak... Hacsak a helyszínelők nem találnak rá utaló nyomot.

Mint később kiderült, találtak egy eldobott üres palackot, egy használt papír-zsebkendőt, nyolc égett gyufaszálat – valakinek a sötétben nagyon nem sikerült rágyújtania – pár csikket, de sem valami személyesre, sem használható láb- vagy egyéb nyomra – és főleg fegyverre – nem bukkantak.

Egyedüli támaszuk a pályaudvarra került fiúnak az elejtett félszava volt:

– A rém tette...

Talán valamilyen ámokfutó? Esetleg egy valahonnan szabadult örült?

Jó lenne választ kapni és mivel a helyszínen már nem akadt teendő, a felügyelő társát hazaengedte és maga is hazafelé indult.

– Akkor egyelőre rendben van, Pista. Menj csak nyugodtan, majd hívlak, ha valami adódik.

A kocsiban elgondolkodott a legfurcsább körülményen.

– Az egész teljesen értelmetlen. Nem találták meg a fegyvert. A támadó magával vitte? De hiszen végig rohant, mint az őrült. Hogyhogy nem ejtette el? Hogyhogy nem akadt be egyik áldozat grabancába sem?

A kulcs bizonyára abban rejlik, amit az egyik fiú mondott, aki egyáltalán látni **vél**t valamit és azt „rém”-nek nevezte.

Mire a gondolatsor végére ért, már haza is érkezett. Rögtön ágynak dőlt, de szemére még sokáig nem jött álom. Méghogy négy áldozat...

A SZÓBESZÉD

A „KÖTYE”

R.-éknél a vasárnapi ebéd a szokásos ünnepi hangulatban zajlott. A picit egyhangúvá vált rántott hús helyett R.-né egy ritkasággal lepte meg négytagú családját. A forró cérnametéltes húslevesre külön tálalt bécsi fejhús következett nem túl csípős tormával és mustárral, kinek-kinek melyik smakkolt, egy mély és széles tálban pedig főtt zöldségek garmadája púposodott.

Desszertként a **pompás női szeszély** kemény tejszínhabja koronázta a kikerics-sárga tésztát. Attila, a fiúk nevezte így, mert tudatában kereszteződött a pompás nőszirm virága a női szeszély sütivel. Nem is tévedett a fiú, mert mint minden fehér habos süti, ez is pompás volt. Anita, a nagylány se kérette magát, de a két fiatal – az ő korukban mindenkinek akadnak sürgős dolgai – hamar elkéredzkedett az asztaltól. Merthogy akkor az volt illendő.

Az R. házaspár az asztal leszedése előtt – egyes családokban rossz szokás, hogy a háziasszonyka kirohan mosogatni – leült a kényelmes fotelokba. László rágyújtott a kávé mellé, de felesége, Gyöngyvér nem élt olyasmivel. Ilyenkor szokta társalgásra bírni élete párját. Bár a főfelügyelő a nyomozás részleteiről sohasem számolt be neki, az állapotát és a tárgyát nem titkolta. A figyelmes nej rögtön észrevette, ha férjeura olyan részletekhez ért, amik erősen foglalkoztatták, mert ilyenkor a fülét kezdte piszkálni.

A nyomozó elárulta, hogy az első áldozat kifakadását – **a rém tette** – eddig nem sikerült megfejtenie. Valami titok rejlik az aluljáró körül, node vajon mi lehet az? Gyöngyöm – a férje így becézte – erre csak rejtelmesen mosolygott. Hát majd tesz a dologról, mert az ilyesmi a hölgyek asztala.

Csodálnánk, ha a tájékozott Olvasó nem hallott volna még a KÖTYÉ-ről, a K.földi Öreg Tyúkok Egyesületéről, bár az is igaz, hogy történetünk idején a kis társaság tagjainak fiatalos életkora miatt még nem viselte ezt a nevet, az csak később ragadt rá, amikor már öreg kakasok is akadtak a soraiban. A hölgyek a város legkaritászabb k.földi karitászában jótékonykodtak a Bécsbe emigrálni kényszerült Sz. atya vezetésével.

Azt viszont senki se foghatja rájuk, hogy némasági fogadalmat tettek volna, mint bizonyos szerzetesnők. A fontos teendőket meg kellett beszélni, a kevésbé fontos eseményeket meg alaposan meg kellett diskurálni. A társaság hírharsonája Babi néni volt, aki cseppet se hasonlított a hírvivői szakma görög istenéhez, Hermeshez. Ámde higgyék el nekünk, hogy annál sokkal tájékozottabb volt. K.földi ügyekben biztosan.

Találkozás a „rémmel”

Vannak események, amelyeknek a tárgyai a beszámolókbán úgy váltanak minőséget, mint ahogyan a Józsi bá' által fogott halak mennyiséget. Persze mindig egy irányban...

Pár éve történt valami az aluljáróban, ami közönséges **esemény**nek indult, a pletyka második fordulójában **jelenségre** változott, majd rövid ideig a **rejtély** nevet viselte, hogy legvégül a **rémes** egy eseten át elvezessen magához a **rém**hez. Csak így, lényegre törően.

A K. család legifjabb tagjának a tizedik születésnapját Mindenszentekkor tervezte megülni egy finom ünnepi ebédvel, amit az aluljárón túli Lugasban szándékoztak elkölteni.

Nos hát mint mondani szokás, ember tervez...

Az aluljárónak már majdnem a felénél jártak, természetesen elől a zajongó, ugrándo-zó srácokkal – hármat is meghívtak a fiú osztálytársai közül – a felnőttek meg hátrébb kullogtak az aluljáró nyomasztó miliője miatt némán. Akkor ütött be a krah.

A felmenők meg a nagylányuk valami harsány ricsajt hallottak onnan előlről, amire rá az ifjoncok rémült rikoltozását, majd szinte elsodorták őket a fejvesztve visszafelé rohanók, akik meg se álltak a napfényes lejárattig. Mondanunk se kell, hogy a szűk tér fülsiketítőre hangosította a gyerekek amúgy is harsány kiáltásait.

Úgy látszott, hogy az ünnepi ebédnek löttek.

A felnőttek kényszerűen megfordultak és nyugtatgatni próbálták a rémült csemetéket. Azok elmondták, hogy előbb valami furcsa szagot éreztek, aztán valami parázsló körözött a magasban, aminek sápadt fényénél végül megpillantottak egy igen széles fehér alakot, a fej helyén egy sokszögű furcsa izével. A tünetény valamilyen furi nyelven hókuszpókuszolt. Pont akkor kezdett harsány kántálásba, amikor ők odaérkeztek. Szóval borzalom!

A papa történetesen kézilabdás átlövő volt, nem éppen egy ijedős alak és távolról se babonás.

– Gyertek csak utánam! Majd ránézek én annak a hókuszpókusznak a körmére, csak kapjam a kezeim közé!

A kísérei kedvéért óvatosan lépdelt előre. Majd lassacskán elértek az aluljáró végére anélkül, hogy bárkivel-bármivel találkoztak volna. Végül pedig a Lugasban elköltött finom ebéd szinte feledtette a kellemetlen előzményeket.

A történet majdnem heppienddel végződött, leszámítva, hogy az ünnepelt a sok finomságtól gyomorrontást kapott. Úgyhogy aznap másodszor is találkozott egy borzalommal, a gyermekek rémével: egy kanálnyi ricinussal.

A jó-tüdejű fáma pedig csak fújta, fújta, egyre nagyobbra, kerekébbre fújta fel a történet szinte jelentéktelen lufiját.

A gyónás

Ne aggódjanak, nem Takács atya árulta el nekünk a dolgokat, megszegve a gyónási titok szentségét. Maguk a delikvenssek dicsekedtek főnek-fának.

Azon a mindenszenteki napon három fiú indult lefelé a temetőből. Sokszor jártak oda ministrálni a gyászszertartásokon, mert jövedelmező volt. Ha elég bánatosan kornyikáltak, akkor az esemény vége felé odasomfordált hozzájuk a gyászolók valamelyik közelebbi rokona, többnyire idősebb férfi és a markukba nyomott akár egy-egy tízest is.

Ezért is ökörködve, szeleburdian, a lejtő miatt eléggé veszélyes gyors sásszé-lépésekben táncoltak le az S. úton két kilométernyit az aluljáróig, nem éppen temetői hangulatban.

A mostani két szempontból is ritka alkalom volt. Mindenszentekkor csak igen kivételesen történt temetés. Most egy mexikói kislányt búcsúztattak és az egyház tekintetbe vette a sajátos mexikói hagyományokat. A szertartást végző L. atyát pedig meghívták ünnepi ebédre. Ezért szokásával ellentétben nem maga gondoskodott a kellékek hazaliferálásáról, hanem a feladatot a három fiúra bízta. Szóval ő a felelős mindenért – mármint a srácok szerint.

Az aluljáróhoz érve a H. fiú életre keltette a füstölőt tömjént is szórva rá mondván, hogy jól mutat majd az oltári sötétben. A két T. fiú pedig magára öltötte a fehér karinget, illetve palástot. Egyikük fejére csapta a furcsa, baréttnak (barétum) hívott sokszögű fejfedőt is, ami most – a kislány miatt – fehér színű volt. A két testvér egymásba karolva billegett az aluljáró közepe felé. Előttük H. lóbálta körbe-körbe – ez kellett a parázs életben tartásához – a füstölőt. Eközben a latint utánzó szavakat rikoltoztak.

Ha a jártas Olvasó nem tudta volna, a hókuszpókusz kifejezés a latin miséknak a hívek által nem értett, félrehallott fordulatából származik.

– Dominus vobis cum! – vagyis az Úr legyen veletek, mondja többször is a szentmise során a pap a hívők felé fordulva és karjait széttárva.

Gy.-vai egyháztanácsos-úr, aki alkatilag a „Csöngetett, Mylord?” komor-nyikjára emlékeztetett, nem kedvelte K. káplánt a 4-es típusú prédikációi miatt (1-es típus: jó és rövid). Viszont „dicsérte” figyelmes őszinteségét:

– Az Úr legyen veletek: ma én fogok prédikálni! – citálta maliciózan.

Végülis az aluljáróban az történt, hogy a négy srác váratlanul belebotlott a ministránsok processziójába (körmenetébe), az alaktalan fehér izébe és az előtte körbe villódzó parazsas-füstös fénybe, ráadásul pont akkor, amikor az a valami a latin többszólamúságot kezdte ordibálva utánózni. A megrémült srácok sikolyaira a másik fél is megijedt és maga alá szedve a lábát visszaroht a Lugas felőli lejárathoz és a baloldali bokrok mögé rejtőzött.

Gyónási titok fedi, hogy milyen penitenciát róttak ki a rosszcsontokra, bár a templom és a kápolna kertje egy héten belül megtisztult a gyomoktól.

A TÁGABB HÁTTÉR

Dörmögés

Egy mai, többnyire egy fabatkát (batka = fillér) se érő tévéfilm forgatókönyvét két délelőtt alatt meg lehet írni. Persze zárjuk ki a perverz alakokat preferáló, agyament lövöldözésben és püfölésben bővelkedő műsorokat, sőt azokat is, amelyekben egy-egy sötétebb bőrű fazont csak azért párosítanak egy világosabb beütésűvel, mert egyes dilis rendezők totálisan félreértelmezik a komplexus szerinti, avagy faji emancipációt.

A mai „normális” tévéfilmek három sablont követnek. A negyediket, az „esküvősdit”, amelyben a lány arra vár, hogy oltár elé kísérjék, ami meg is történik, csak többnyire éppen az oltár marad el, nem is említjük.

Az első érdektelen a számunkra. Csúnya tőkések el akarják happolni a szegény dolgozó cukrászdáját, malmát, farmját, hogy globális építményeket plántáljanak a helyükbe. A jóérzésű emberek ezt megakadályozzák és közben Jancsi és Juliska is, akik egyike régebben elhagyta a közösséget, boldogan újra egymásra talál. Háttérben a tengerrel csókolóznak egy heppiendet.

A második arról szól, hogy az anya (gyakran valamilyen átlátszó ürüggyel) magára hagyja árva gyermekét, hogy a film végére a nyakába borulhasson.

A harmadik variáció arra, hogy a gonosz apa hagyja magára a nyilván teljesen ártatlan anyukát, aki az ilyen dolgokról mit sem sejtve esett teherbe.

Az utóbbi kettőben – de persze másokban is – az a lényeg, hogy a csakis maguknak köszönhető boldogtalanságban élő pszeudo-családokban mindig csak egy – uno, one, jeden – gyermek szerepel.

Mármost bárki bármit is állítson, a gyerek a szoros közelségében élő – tehát nem iskola-, avagy sporttársakról van szó – testvérek, barátok nélkül nem igazán él boldog gyerekkort és nevelődéséből hiányoznak a velük töltött boldog percek, a velük történő torzsalkodások, a velük kitalált játékok és mesék, vagyis a felnőttkori társadalomra felkészítő gyakorlatok.

Itt kezdődik a mi történetünk.

Azaz bocsánat: mégsem.

Mert szólni kell arról is, hogy ma annak az ifjoncnak sincs gyerekkora, akinek vannak barátai. Természetesen tisztelet a kivételnek. Egy tizenéves a csetelés, esemesezés során egy héten akár 140-150 kifejezést is elpazarol az egyébként spórolós szókincséből, aminek 15-20 százalékát a felmenője nem szívesen hallaná. A neten lógással pedig meg tud tanulni rengeteg olyan dolgot, ami vagy fölösleges, vagy káros a számára.

Most már valóban kezdődhet a történetünk.

Ifjonti foglalatosságok

Nem vitatjuk a „ruha teszi az embert” szólás igazát, de halkán megjegyezzük, hogy a „környezete teszi az ifjoncot” több igazságot hordoz.

Abban a négyszintes házban, ahol e sorok írója nevelkedett **nyolc lány és nyolc fiú lakott**, tehát ha jól számoljuk emeletenként átlag négy fiatal. Pedig a gyerek-szaporító „Ratkó korszak” – kéretik utána nézni – csak születésük után vette kezdetét.

Szülőföldünk amolyan „fél-városi” városszél volt. Rengeteg szabad térrel, erdőkkel, rétekkel, a kedves amerikaiak által üresre bombázott telkekkel. Volt még saját kukoricatáblánk is. Amikor alább utcáról lesz szó, akkor mindig erre a teljes térségre kéretik gondolni.

Adott kor alatt mindannyiuknak az utca volt a gyerekszobája. Persze nem csak az, de az is. Minden gyereknek volt napi egy-két órányi pihenő ideje, amit a szabadban töltött. Az iskolai tanórák mellé elfértek a különórák is, mert nem terhelték a nebulókat olyasmivel, ami ugyan nem számárság, csak éppen még nem nekik való. Lásd a mai matematika-oktatást, amit valakik a középiskolában egyetemi szintre akarnak kényszeríteni.

Tessék számításba venni, hogy a szabadidő egy részében különös játékokat játszottunk, többnyire az anyukánkkal. Alkalmanként bevásárlósdít. Szombatoként takarítósdít. Havonta egyszer pedig nagymosásdít, méghozzá a sok izgalmat rejtő padláson. Télen tüzelőfelhordósdít stb.

A sok elfoglaltság közül, amiket a mai gyerekek részben nem ismernek, részben pedig nem gyakorolnak, mert hiszen a kezük mással elfoglalt, csak néhányat fogunk megemlíteni.

Bámészkodás. Meg lehetett bámulni a szódást, a szenest, a jegest, a söröst, akik szomorú szemű, vértől csíkos farú muraközi lovak által vontatott dögnehez gumikerekes kocsik húzkodásával kínlódtak, különösen a sáros utcákon, amikor esett az eső. Végig lehetett nézni a késes, az ablakostót, a drótostót, az ószeres mesterséget gyakorlók munkáját és meghallgatni a kintornás hangszerének a monoton nyekergését. Ha hiszik, ha nem, még a vándorművészek se voltak ritkák és nemcsak mutatványosok, hanem igazi festők is, akik a gyerekek portréjának az elkészítésére ajánlkoztak.

Megjegyzendő, hogy az utcai bámészkodás részben a tévét pótolta, mert olyan aztán jó, ha egy akadt egy egész háztömbben, persze az is csak fekete-fehérben. A magyar Pacsirta rádió megjelenéséig keveseknek volt csöves vevőkészüléke, az is háború előtti típus, mint az amerikai Standard. Azelőtt gyűltek össze a ház férfiai meghallgatni a nemzeti büszkeségünk táplálására okot adó jeles eseményt: 6:3-as győzelmünket az angolok felett.

Gyűjtögetés. Abban a „szép régi világ”-ban tizedannyi háztartási szemét se született, mint ma. Korunk egyik átka, a petpalack nem létezett és amúgy sem virágzott a kukázás nevű mesterség. Az utcák azért is tiszták voltak, mert a használt villamosjegy eldobásáért 10 forintra büntethetett a rendőr (ami 20 tölcsér fagyi). Anyáink minden fenntarthatósági duma nélkül se dobtak ki semmit se, ami valamire még valahogyan is felhasználható volt. Az említett ószeres elvitte a megfoltozhatatlan ruhákat, a kinőtt és másnak át nem passzolható cipőket. A drótostót használhatóra pofozta a kilyukadt lábasokat. A tányérra tett kaját meg az utolsó morzsáig el kellett fogyasztani.

Mindenki takarékos volt nem annyira az anyagiak, mint a korabeli – a maival homlokegyenest ellentétes – általános (élet)szemlélet miatt.

A patikák átvették a város déli mezőin még gyűjthető kamillavirágot. A hecsedlit is megfizették volna, node azt a szedője is fel tudta használni. A MÉH (Melléktermék és Hulladékhasznosító vállalat) fizetett a vadgesztenyéért, a fémneműekért, bizonyos üvegekért, a papírért, az újságért külön is többet, amit az empatikusabb felnőttek a gyűjtés meghirdetése után az ajtajuk elé raktak ki, hogy az ifjak össze tudják szedni őket.

A leendő utcák alapozására szolgáló töltések telis-tele voltak egy gyerek számára még használható holmikkal, csorba edényekkel, törött lábú bútorokkal, mindenféle dobozokkal és üvegekkel, tartó nélküli hőmérőcsövekkel, tartós viszketést okozó üveggyapottal és más kincsekkel. A „Rét”-en pedig „kígyót-békát” lehetett fogni, amiket főleg a lányok szerettek boncolgatni (rossz nyelvek szerint a fiúkra gyakoroltak), olykor viviszekcióban is.

Egy másféle gyűjtögetés is dívott. A kisfiúk elálldigáltak a remíz előtt, nézve a Muki szerkocsi munkáját, vagy a vasútnál a 333-as tolatómozdony kedvéért, de ezek a tevékenységek nem merültek ki a bámészkodásban. Lacika és Petike vetélkedett, hogy ki látott többféle mozdonyt, autóbuszt, villamосkocsit; egyesek még a pályaszámokat is vezették. Amikor Pannika és Őcsike a keresztszüleiket látogatták meg kétszeri átszállással, orrukat a lélegzetüktől párás ablaktáblának nyomva éberem örködtek és lecsaptak az új látott járműre: „stipi-stopi ez az enyém...”! A vitákat nem részletezzük.

Játékok. A lányokról persze kevesebbet tudunk, de sok társasjátéknak és sportos foglalkozásnak az egyenrangú tagjai, sőt lelkei voltak. Vegyük csak a közönséges bújócska mellett a lyukba labdát, a hol szólsz kispajtást, az adj király katonát, a komámasszony hol az ollót, a kidobósdit, sőt a kápolna kertjében a métát is.

A fiúk természetesen fociztak – ugyan hol látni ma a bőrt csakúgy önfeledten rugdaló, békésen veszekedő, portfelverő társaságokat? – no meg másféle együttesekbe is összeálltak.

Az utóbbiakról szól majd ez a történet. Bandáknak hívjuk őket, hiszen az a megszokott kifejezés, a társaság inkább a bridzsezőkre illenék, azonban ne gondoljanak rosszra. A banda elöl hiányzik a pejoratív hárombetűs jelző...

Ha pedig az ifjuncok minden ötletből kifogytak, avagy a többiek kezdtek hazaszivárogni egy elmaradt lecke, vagy szülői határidő miatt, akkor ha volt feladott kötelező olvasmányuk, akár a mozgókönyvtárat is felkereshették.

Az S. út szolgálaton kívüli segédvágányán, feltéve, hogy a Mukival nem egyengették a villamos felsővezeték leendő drótjait, megjelent egy kedves kis régi vágású sárga kocsi, amely könyvekben gazdag polcai előtt a könyvtáros-néni hívogatott kölcsönözni, avagy az egyetlen vendégkarosszéket elfoglalni.

Az utcakép

Városrészünkben nem voltak áruházak, játékboltok, szerszámüzletek, pipereboltok megbámulandó kirakatokkal. Autósboltok sem, mert ezek feleslegesek lettek volna.

Egyszer Öcsike lelkendezve szaladt az emeletre barátjához, Gyurikához:

– Te, láttam az utcában egy parkoló autót.

– Nem is igaz, lódítasz.

Pedig nem tette. Ott állt egy rejtélyes Bedford, fekete színben és olyasféle arany felirattal, mint ma az UPS. Pár évvel később már valóban díszítette a környéket egy Opel-Rekord, a kor divatos autója, B. bácsinak, az Operaház első hegedűsének a büszkesége. Másnak nem tellett olyasmire.

Addig csak egy-egy szolgálati kocsi jött és ment, munkába fuvarozva a felelős munkakört ellátó utasát. A vonatokhoz igazodva szürke színű, piros-fehér kockás csíkkal díszített taxik haladtak az állomástól a városba vivő úton. A kiskocsi (4 fő) Moszkvics, a nagykocsi (5 fő) Pobjeda márkájú volt.

Teherautó kevés mozgott az utcákon; sok terhet a lovaskocsik cipeltek. Télen dömperek szállították a sáros-koszos hókupacokat a folyóba. Rendőr-, mentő- és tűzoltóautót szerencsére alig lehetett látni-hallani. Viszont néha-néha – szintén az állomástól – a gesztenyefák háttérében elosont egy teljesen zárt, oldalt egyetlen kis vasrácsos ablakkal rendelkező szürke jármű, aminek láttán egyesek keresztet vetettek. A mozdulat nem egy eltávozott lelkiüdvéért szólt, hanem egy élőért, aki számára az sokkal fontosabb volt.

Mert az volt a rabomobil, a rabszállító kocsi, népies nevén a „meseautó”.

A „BANDAHÁBORÚ”

„Mindennek az ital az oka”

Ez a mélyenszántó filozofikus gondolat M. Lajosnétól származik, akinek mindig épületes mondások tolultak a szájára, miközben a TV előtt alsógatyában heverésző és bambán bámuló férje kellően kiálló alkatrészeit a sodrófával próbálta egyengetni. Ennek leginkább a kopott fotel látta a kárát.

Lajosné született Ilona htb, azaz háztartásbeli hölgy volt, akinek természetes alakján igen jól állt a virágos mintájú rózsaszín köntösféle akkor is, amikor ezzel a feladatával foglalkozott, bár csak átmenetileg, megszakítva érdemibb, bár kevésbé szórakoztató tevékenységét. Az tudniillik a mosás volt, amivel férje nem túl tisztos munkabérét pótolta ki, hogy egy szál fiúk autószerelői iskoláját, vagyis hogy a fiú okítását elvállaló mestert fizetni tudja.

Id. Lajos gyári sofőr volt, aki vezetés közben nem vehetett magához italt, ergo ezt a hiányt természetesen valamikor pótolnia kellett és be kell látnunk, hogy e kötelességnek becsületesen eleget is tett. Ha úgy adódott, akkor haza kellett vinnie a kocsit, egy háborúból visszamaradt francia Renault márkájú zötyögős batárt, a kismotorgyár igazgatójának büszkeségét. Ilyenkor fia, ifj. Lajos a járgány körül sündörgött, bár apja tiltotta, hogy bele is üljön.

Node mintha picit eltértünk volna a mondanivaló fővonalától.

Egy dolgot előre is le kell szögeznünk. A városnak ebben a kerületében se voltak felhőkarcolók és talán emiatt minden más is kicsiben zajlott. Szóval szemben mondjuk a Chicago-i bandaháborúkkal, az itteninek egyrészt csak pár résztvevője akadt, az utcák nem hemzsegték a fegyveres galeritagoktól, másrészt az ellenbandák torzsalkodása se fajult véres összecsapásokká. No persze kivéve a két csapat közti hokimeccset, aminek a színtere télen a „Rét” volt és amin sokan véresre horzsolták a térdüket, továbbá persze egy-két ad-hoc orrvérzés is gyarapította a listát.

Mindennek az ital az oka...

A komolyabb vetélkedés csak a KCSz nagygyűlése után kezdődött, amit a Remíz-kocsmának nevezett hírneves ivó hátsó traktusában zárás után tartottak. A K.földi Csaposok Szervezete, ami nem volt hivatalos orgánus, pirosas színű pártokhoz köthető intézmény, nem volt államilag ismert és elismert, következésképpen nem onnan finanszírozták. Leginkább sehonnan se. És éppen ez volt a bökkenő.

– Tisztelt bor- és sörtársak! – szólalt fel Jóska, a pályaudvar melletti nagy forgalmú kocsmá csaposa. Emelje fel a kezét, aki meg van elégedve a juttatásaival és ne lenne hova tennie egy kis pluszt!

A kezek az ivőeszközökön maradtak, viszont a felvetést egyetértő hamletti mormolás kísérte:

– Hát igen, az itt a nem-mellékes kérdés, a mellékes!

– Akkor megkérdezem, hogy kínálatunkból melyik termék látszik a legalkalmasabbnak a nyomasztó hiány megszüntetésére?

A társaság zshivaja azt mutatta, hogy mindenből kibukott a közgazdász: az ár/térfogat, a rizikófaktorok, a szükséges beruházás stb. mérlegelésével. Majd Mihály, az aktuális vendéglátó egység csaposa mondta ki a verdiktet:

– Hát persze, hogy a pálinka!

A kérdést fölösleges lett volna vitára bocsájtani. A felemelt stampedlik, poharak, korsók mindegyike az egyedül fenntartható, innovatív megoldásra szavazott: a pálinkabeszerzést ideje kiszervezni. Azazhogy a hivatalos ellátási csatornákon túl, amelyek nem a csapos zsebét gazdagították, más, ama zseb szempontjából jövedelmezőbb forrásokkal kiegészíteni.

A társaság nagy része távozott, csak az intéző bizottság folytatta a munkát a megoldási mód kiókumlálása tekintetében. Hamar megegyeztek abban, hogy leleményes, de a dologban mégis jártas ifjakra fogják a dolgokat bízni, méghozzá több csapatra, mert a fiatalok lelkesek és az egészséges verseny-szellem csak növelheti a vállalkozás sikerét.

Ezzel a „bandaháború” magja el volt vetve.

A küzdőfelek

A kerületben a srácok mindig is csapatokba verődtek hol egy kis snóbli, hol a snürozás, hol a divatba jött tranzisztoros rádió bömböltetése jegyében. Ha hiszik, ha nem, akkoriban még nem volt divat a falfirka és az öncélú, a „na ki a menő” torzsalkodás se volt gyakori. Persze itt-ott gazdára találtak egyes túlontúl elárvultnak látszó ez-meg-azok, de a kerületi kapitányságon csak ritkán került elő komolyabb érték a megmotoszott zsebekből.

Sajnálatos kivételt képeztek a szocreál stílusban (stílustalanságban) épült úgynevezett városi-házak ifjoncai, akiknek a családja vidékről került oda, ezért hát nem ismerhették a városi szokásokat és illemt, erővel próbálva kicsikarni a beilleszkedést. Azzal, ami itt nem volt divatban. A fiúk egyszer-kétszer balhét is kezdeményeztek, de a máskor rivális **tisztességes bandák** összefogtak és megtanították őket a leckére.

Mivel a buszgarázs melletti térség, ahol ezek a sihederek tanyáztak, úgyis kívül esik a mi fiaink mozgásterétől, a pernahajderekre nem pazarolunk több időt és papírt, azaz tárhelyet. A történendőkhöz amúgy se volt közük.

Annál több figyelmet kell fordítanunk a két jeles csapatra, bár azok létéről és működéséről a nemtörődöm felnőttek szinte nem is tudtak.

A CSÍKÁSZOK

Annak a kis izgő-mozgó lénynek a mamája, amelyik olyan fürge mint a csík és a „Rét”-nek nevezett ungos-berkes lapály kis ereiben cirkál, büszke lehetne a fiacskájára, mert az adott nevet a híres-neves K.föld egyik jeles bandájának.

A csíkot igen nehéz ám megfogni, horgászni pedig tilos rá, mert védett jószág. Legidősebb Székács barátunk mégis egynek a birtokába jutott.

Az eset pedig úgy esett, hogy a bandavezérségre igényt tartó Lunga, aki a jó feje dacára nem egyszer bukott meg ebből-abból, csak úgy kekeckedésből leverte Székács ellenzős sapkáját, amely – bizonyára tisztulásra vágyva, ami jócskán ráfért – repült, repült és ki tudja hol állt meg: nos hát az erecske csordogáló vizén akadt be egy fűcsomóba. Némi illetlen szavak kíséretében Zoli a lassan merülni készülő fejfedőt kiemelte, benne egy körbe-körbe cikázó lénnel.

Zoli barátunk még emelgette a sitykát a fejére akarván tenni, de végül mégis úgy döntött, hogy az se magának, se a fogott jószágnak nem tenne jót, ezért elállt a szándékától. Zavartan úgy tett, mintha a sapkát szándékosan meg akarná fürdetni és újra az erecskébe merítette, de addigra a többiek már cukkolták:

– Csíkász, csíkász, be-be-be csíkász vagy!

Hát így született a banda neve. Tagjainak a száma úgy változott, ahogyan a nyolc (!) Székács fiúcsemete közül az egyik kiöregedett a bandázásból, a másik meg belenőtt. Lunga tiszteletbeli tag volt és maradt, akit a hangzatos nevéért (lunga = hosszú, magas, pedig nem is volt „lungaléta”) és a balhékra vonatkozó különös (értsd: eléggé hülye) ötleteiért tartottak a csapatban.

Mivel pedig két Székács – kicsit ütődöttebbek, de nem ám azért – eljárt ministrálni az öreg Takihoz, a nem is annyira műveletlen srácok a regényből ismert bíborosra utalva **gárdistáknak** nevezték négyőjüket. Ez volt a banda mindenkor aktuális ellátmányi létszáma.

A névválasztásban volt némi erkölcsi megfontolás is. Mert szép-szép, amit a testőrök a királynéért tettek, node azért egy egész könyvet szentelni az ilyen-olyan házasságtöréseknek nem mindenkinek az ízlése szerint való.

A társaság tagjainak egyetlen megkülönböztető jegye volt: mindnyájan kockás flanelinget viseltek. Nyáron is. Ezért nemcsak szemmel, hanem orral is fel lehetett ismerni őket. Aműgy a következőket lehet elmondani róluk:

A Székács-fiúk annyira hasonlítottak egymásra, mintha csak egy másológépből kerültek volna ki. Furcsa módon a születési évük növekedtével kisebb lett valamikéivel a magasságuk, mármint mire felnőttek. Székács-1 mindig megmaradt a legmagasabbnak a maga 178 centijével, ám például Székács-3

a bátyja életkorát elérve se haladta meg a 176 cm-t. Szóval a banda tagjai egymás mellett álldigálva orgonasípokra emlékeztettek.

A fejformájuk is egyforma volt. Az állomási borbélyüzlet kiemelkedő egyénisége, Bandi bá', valamilyen oldalági nagybácsijuk lehetett, vagy talán mennyiségi kedvezményt adhatott nekik, de a fiúk fejére mindig leginkább a „közel-kopasz” meghatározás illett. A hirtelenszőke kerek kobakok becsületes tót származásra engedtek következtetni. A homlokokon egy sápadt holdkaraj kísért a hajzatot határvonalként: szőrök addig és ne tovább.

A sorból csak a fejformát tekintve lógott ki Lunga, aki nevét az arcékéről is kaphatta volna, mert szemben a Székácsok szinte pisze orrával, az övé valamelyik fűvós hangszerre emlékeztetett. Egységben az erő alapon ő is gyakran látogatta Bandi bá' műhelyét. No és persze volt kockás inge...

Az alsó térfél

A Csikászok vadászterülete N. néni kukoricaföldjétől, ettől a semleges határzónától a vasúti töltésig terjedt. A nevezett agrárgazdasági egység aktív frontvonalnak bizonyult a két banda között. Ugyanis még a szigorúan kézi betakarítás dacára is akadtak földre esett, rejtőzködő csövek, amelyek birto-
káért lökdösődés és pofonháború zajlott. Semmi se vesszen kárba... Persze a nyári éjszakák is, bár nem észrevehetően, csökkentették a terméshozamot.

Nem lenne ildomos figyelmen kívül hagyni e térség nevezetesebb beszerzési és szolgáltatási egységeit, amelyekről egyes anyai felhívások sokkal jobb tájékoztatást adnak, mint a legalaposabb útikalauz.

Ha a nőnemű felmenő így szólt: „Öcsi, fuss le kenyérért!”, akkor csak a pék volt a célállomás. Ha viszont így: „Öcsi, menj a P...cihez!”, az vasárnapi ellátmányt jelentett, mert nevezett prima pékáruval kényeztette vevőkörét.

Ha az anyai ukáz a közértbe küldött, akkor a kis- és nagyközért közül választhattál; közöttük ekkor a közelség döntött. Ha viszont – nagyon-de-nagyon ritkán – valami ünnepi finomságot kellett beszerezni, akkor egyértelműen „Öcsi, menjél a Meinl-bel” hangzott el.

Mármost a P...ci és a Meinl egyértelműen árulkodik arról, hogy merrefelé kell keresni a Csikászok tevékenységi területét.

A bunker

Történetünk folytatása előtt nem hallgathatjuk el, bár nem egészen ide tartozik, hogy a várost a háború végén **a magát demokratikusnak hazudó nagyhatalom repülőgépei aljas módon, embertelenül és kíméletlenül**

lebombázták, holott lakói nem szövetségesei, hanem foglyai, túszaik voltak az őt megszállóknak. Ezt ne felejtsük el!

Mindez annyiban mégis ide tartozik, hogy a Csíkászok főhadiszállásának a bombázások adtak alapot. Pontosabban azok vették el a tetejét.

Valahol a térség legszélső peremén valamikor gyárak sorakoztak. A környék nyolc elemi végzett ifjoncai ezekben találtak munkát. Egyikük viszont csak a háború végéig működött, amikor tévedésből lebombázták. Az ellenség úgy tudta, hogy lőszert gyártanak benne, holott ún. normáliákat – apró alkatrészeket, csavarokat, anyákat, fémgyűrűket, pöcköket, nűtokat – készítettek a csepeli kerékpárüzem számára.

A helybeliek által csak „Gyártelep”-nek nevezett romokat rozsdás kerítés vette körül, amelyen itt-ott vörös betűs tábla fityegett: „Tilos a belépés!”, avagy „Robbanásveszély!” Ez utóbbi nem a fel nem robbant bombák miatt volt kitéve, hanem mert az egykori ellátó gázvezetéseket még mindig nem vizsgálták át és rendezték el biztonságosan. Például a földből itt-ott vezetékcsonkok meredeztek az égnek, amelyeket a szorgalmas úttörő vasgyűjtők ki akartak volna fűrészelni. No, az lett volna ám a durranás...!

Az egykori gyár raktárpincéiben letek otthonra a Csíkászok senki által se háborítva, mivel még nagyobb távolságra is csak a megsemmisült házak szomszédosainak az égett tűzfalai meredeztek. Mivel a gyártelep maradványait rozsdás vasakon függő-lifegő betondarabok tarkították, a viszonyokat nem ismerőknek nem volt tanácsos arra járniuk. Viszont a bátor – és mi tagadás, eléggé felelőtlen – ifjoncokat ilyesmi nem tartotta vissza: odalent, odabent valahol kényelmesen berendezkedtek a mások által a töltésekre kidobált bútordarabokkal: fotelekkel, asztalokkal, sőt még egy bárpulttal is.

Szóval a banda itt tartotta rendszeres, általában szombat kora délutáni gyűléseit, amelyekre „pártolótagokat” – a kisebb Székácsokat, vagyis leendő teljes jogú társakat – is beengedtek.

Történetünk idején Lunga, aki a banda folyadékügyi szakértője volt, a pince folyosójára ment, ahol egymás mellett a kék szín benyomását keltő műanyagbordák sorakoztak. Meósnak az orrát befogva leemelte az egyik tetejét, mire föl azonnal megcsapta a cefre penetráns bűze.

– Hozhatjátok a cukrot – kiabált át a többiekhez, mire azok megjelentek a legkülönbözőbb méretű és címkéjű cukroszacskókkal, amiket innen-onnan „faszoltak”, ahol úgyis akadt belőlük még bőven. (Ne gondoljanak csúnyára: a kifejezés a német „erfassen” – megfogni, elragadni – szóból ered. Egyébként felfogni is jelent, értik már?)

– Dobáljátok mindegyikbe pár kilót és jól keverjétek el – szólta a következő tennivaló. – A jövő héten nekiláthatunk....

Talán nem nagy merészség tőlünk azt feltételezni, hogy a nyájas Olvasó jártas a rohadt gyümölcsök rendeltetésében és az azok körüli műveletekben.

A PÖSZMÉTÉK

A nagy ellenfél csapatának az összetétele korban is, rangban is jóval homogénabb volt. Ráadásul négyük között akadt egy ikerpár is. A bandának nem volt kimondott vezére. Demokratikusan döntöttek az ügyekben úgy, hogy mindig csak az **egylelkű ikrek** civakodtak egymással.

A két Gulyás fiú leginkább Verne „Észak Dél ellen” című művének a kalandoraira (Texar) emlékeztetve a hasonlóságával sokakat megtréfált. A két fiú körkörösén szőrös volt, mint a filmekből ismert Rumcájsz. Fekete körszakálluk mellé viszont nem párosult bajusz, mignem az ifjabbik Gulyás, a tíz perccel lemaradt, nem sügött valamit a bátyja fülébe.

Egy héttel később egyikük félig serkedt bajusszal lepte meg bandatársait. A változás voltaképpen a matektanárnak szólt, aki az egyik Gulyás osztálya számára szóbeli vizsgát rendelt el. Pont a gyengébb matekosnak. Nos attól fogva mindig csak az egyik iker rendelkezett szájdísszel vizsgaidőben, bár sohasem emilyen „fullgrown”-nal, teljesen kifejlettel, mindig csak amolyan félszörrel. A szülők ez irányú megjegyzései nem érték el a fülünket.

A tanárok felsőhajtottak: végre nem verik át őket az ikrek a hasonlóságukkal, hiszen csak az egyiküknek van bajsza. Nem vették észre a suskust: a szájdísz időnként „gazdát cserélt”.

Ámbár egyikük se készült szerzetesnek, a többi testfelület szőrzetének az ellensúlyozására a két srác fejének a tetején tonzúra üreskedett, az említett Bandi bá' mint figaró számára némi töprengést okozva. Hol legyen a határ?

Lóden egy valamikor divatos kabát nevét viselte, sőt, magát a ruhadarábot is megkedvelte. Úgy nézett ki, mint a „Volt egyszer egy vadnyugat”-ban az a jószívű fickó a nagy vörös lebernyegében, bár a film történetünk idején még képzeletben se létezett. Lóden szinte filigrán alak volt, aki Paul Ankára emlékeztetett. Minden egyes izma gondosan, szinte művészién kidolgozott volt. A lányok szerint még – hmm – **ott** is... Erről bővebben Vica mesélhetne, némi műpironkodással.

Vicácska – persze csak koedukált tagként – a bandához tartozott. Karcsú és igen csinos volt. A tágabb szomszédságban a legjobb táncos, aki ha a csak ritkán felvett népviseletében jelent meg, a fiúk ájuldoztak a láttán. Volt is min: arannyal mintázott csizmácska, térdig fedetlen lábacsák, hat rétegű alsószoknya fölött egy helyre kis szoknyácska mellénykével és himzett fehér blúzzal és – ő, Istenkém – odafent arany-vörös diadémmal.

Ki hinné, hogy mindezek dacára Lóden – persze némi túlzással – „szent” életet élt. Árva volt – senki se tudta, hogy miként vesztette el szüleit – és Terézkénél lakott, akinek az apácarendjét betiltották. Ha másért nem is, a

csúnyácska, de aranyszívű pártfogója kedvéért olykor a templomba is eljárt, sőt időnként még a gyóntatószékbe is betért. Taki atya szerint ugyan nem az az elvetett mag volt, amelyik százszoros termést hoz, de mondjuk olyan húszasban talán nem hiába reménykedett.

Itt ragadjuk meg az alkalmat, hogy az Olvasót egy kis szellemi masszázsból részesítsük. Az akkori és a mai fiatalság legnagyobb különbségéről van szó, amit – legalábbis úgy tűnik – senkinek se sikerült jól megfogalmaznia.

A régi fiatalok a játékosság, a könnyedség, a várható terhek halogatása miatt **sokáig ifjak szerettek volna maradni**. Persze felnőtt jogokkal.

A mai ifjak minden téren nem is a felnőtt, hanem **az ultrafelnőtt korba hajszolják magukat**. Persze a felnőttek felelőssége nélkül.

Korai cigizés, italozás, drogok. Más téren is félreértve a felnőttiséget unott, színtelen, fantáziátlan, sőt trágár beszéd. Nem ritkán találkozni olyan felsőtagozatos lánnyal, aki a saját öreganyjának néz ki és extravagáns cuccai szerint a Rákóczi-téren nevelkedett. Node hagyjuk...

A csoport elismert vezére, olyan primus inter pares (első az egyenlők közt) alapon Kucsma, aki bárányszőr tökfödőjéről kapta becenevét és akinek a valódi nevét senki se használta. Széles vállú, szögletes fickó volt. Kockás volt a modorában, nehézkes a kifejezőmódjában is, amely mindazonáltal Valikát egyáltalán nem taszította.

A leányzó Vicának mindenben az ellentéte volt. Nem aranyhajú, hanem fekete. Nem karcsú, hanem „egészségesen telt”. Továbbá nem sápadt, hanem pirosposzsgás nemcsak az orcáján, hanem a viselkedésében is. Szegény volt, mint a templom egere, de humorban, életerőben gazdag. Ha a banda szellemileg leült, mindig ő rázta fel a társaságot.

A banda ismertetőjele amúgy a mellény – ellenfeleik szerint a nagymellény – volt. Jól mutattak benne langyos időben, amikor csak az inget fedték.

A lányokkal vegyes csapat a pályaudvar körül lébecolt, ami nem igazán a lógás szinonimája – kérdezzenek csak meg erről egy akasztottat, mondjuk John Brown-t. A srácok büszkén vallották magukat **muskétásoknak**, de nem fáradoztak azzal, hogy az aktuális szerepeken összeveessenek. Az amúgyis vitathatatlan volt, hogy Lódenben egy Aramis veszett el, viszont ha jól tudjuk, a négy testőr között nem akadtak ikrek...

Még adósak vagyunk a társaság nevének a magyarázatával. Úgy tűnik, hogy ezen a tájon a fejfedők határozzák meg a dolgok lényegét. Történt ugyanis, hogy egy hecsedli-ritkítási aktus alkalmával Kucsma fejrevalója a rózsabokorba, majd a mentési kísérlet közben az a melletti egresbokorba „tévedt” és a két bionövény tartós karmolási nyomokat hagyott hősünknek nemcsak a kezein, hanem az ábrázatán is. Később már hiába esküdözött, hogy Valikának semmi köze sincs azokhoz.

Megjegyzendő, hogy bár az egresnek itt pöszméte, ott köszméte a beceneve, ez a bandaháborúk kimenetelét minimálisan se befolyásolta. Büszkén viselték a pöszméte nevét. És éretten az egres már nem is olyan savanyú...

A felső térfél

A pöszméték érdekszférája N. néni kukoricaföldjének az ütközőzónájától az állomáson túlra terjedt, más banda hiányában elmosódott határvonallal.

Akkoriban a vasúton túl, az ominózus aluljáró túloldalán jobbra egy ritka lámpasor által megvilágított gyalogösvény vezetett a nagy országút és azon túl az S.di út felé. A gyalogút jobboldalán álló Kislugas a prima pacalpörköltjéről (már aki szereti az olyasmit) és a brassói aprópecsenyéről volt híres részben a vasutasok, részben az S.hegyiek körében.

Az aluljárótól balra egy kesze-kusza bokros-ligetes térség foglalt helyet, mondanunk se kell, hogy eldobált szeméttel tarkítva. Ennek közepén domb magasodott, amely a főútnál egy sziklás ugratóféleben csúcsonyosodott ki és szakadt meg, az út túloldalán pedig újra kiemelkedve – akár 3-400 méter magasságot is elérő, ami Hollandiában, avagy Dániában egy Himalájának számítana – ilyen-olyan hegyeknek titulált tájig folytatódott. Magát a dombot áthatolhatatlannak látszó tövisbokrok karéja kísérte, ezért soha senki se próbált a ruházata folytonosságát kockáztatva a tetejére felhatolni.

A bozótos rejteke

Az egyik fiú az apró szükséglete intézése közben – amennyire nagyszájú, annyira szemérmes lévén igyekezett a bozótosba beleolvadni – adott ponton egy rést fedezett fel a tövisfalon. Ezt a társaival járhatóvá tették és ügyesen álcázták tövises ágakkal. Pár méternyi szurkálós hajladozás után a jártas vállalkozó egy régebben kitaposott ösvényre ért, mely egy kör alakú térségbe torkollott. Ennek közepén a tűzrakóhelyet körös-körül ülőalkalmatossággént szolgáló kövek vették körül. Baloldalt egy csermely csörgedezett. Ez fent, az S. hegy oldalában fakadt és betoncsövön vezették át előbb a főút, majd a kis teret elhagyva a vasút alatt. A „Rét” nevezetű lapályoson végezte elapadva.

Jobboldalt a löszfal maradványából valakik valamikor egy üreget vájtak ki embernyi magasságban és mintegy három méter szélesen. A bejáratnál balra heverő (golyó által?) kilyukadt rozsdás páncélsisak sejtette, hogy egy katona próbált elrejtőzni benne a sorsa elöl, mint annyian mások az említett hegyek zugaiban, többnyire a patakpartok mentén. Kis halmok és apró keresztjeik sejtették, hogy ez a többségüknek nem sikerült.

A bozótoson és a dombfokon túl a főút budaörsi elágazása előtt akkortájt Osztjapenko orosz követ szobra állt, akit a németek lelőttek, de nekünk se volt túl szimpatikus figura, mert fővárosunk orosz megszállását volt hivatva bejelenteni. Társaival együtt a diósi szoborparkba paterolták.

A térség és az üreg sok mindenre alkalmasnak bizonyult, amire a nem kis fantáziával megáldott ifjancok használni akarták. A tűzrakóhely körül nemcsak tanácskozhattak, hanem akár táncolhattak is. Az üregben pedig jelenleg műanyagbordák árasztották a rothadó gyümölcs illatát. Úgy tűnik, hogy a pálinkafőzés terén a Pöszméték is nagy lépést tettek előre.

Meg kell mondanunk, a dolog nem volt **macerátlannak** mondható: a szállítás volt a bökkenő. A Csikászok mozgása, sürgése-forgása, cipekedése senkinek se tűnt fel érdekszférájuk forgalmas terein, node a Pöszméték az aluljárón át kellett, hogy végezzék – hogy is mondják ma az ellátást szépen magyarul? – a logisztikát.

A FELOSZTÁS

A világban történtek jelentős területi egyezmények, gondoljunk csak a földteke spanyol-portugál felosztására, a gyarmatok körüli egyezkedésekre, hogy a minket érintő legszomorúbb átrendezésről ne is beszéljünk.

Sajnos az ezekkel felérő legelső PÖ-CSI (Pöszméte-Csikász) megegyezést, amit még nem is hívtak így, egyetlen hiteles forrás se jegyezte fel.

Nekünk viszont kötelességünk a fenti, térfelekre vonatkozó megjegyzések kiegészítése, hogy az érdeklődő Olvasó kíváncsiságát kielégítsük. Az alábbiakban a két „pálya” jelentősebb intézményeit soroljuk fel, kihagyva azokat, amelyek már említésre kerültek vagy fognak kerülni.

A keleti térfélen voltak gyáarak, amiket nem sorolunk fel az egyetlen Tejüzem kivételével, mert ott csokit is gyártottak. Oda tartozott a Szent Imre kórház, mögötte az azonos nevű – néha Erzsébetnek is hívott – forrással és fürdővel. Volt egy TŰZÉP-telep – a szenes pincén kívül – ami minket nem tüzelőellátási-építési szempontból érdekel, hanem mert a már méretesebb fiúkat Karácsony előtt oda küldték fenyőfáért. Ha netán a cipekedés közben megsérültek, sebj, hiszen a szomszéd sarkon volt a patika.

Közötte és az ÁPISZ között, amelynek megcsodálni való kirakata előtt minden kicsit is művészi, avagy mérnöki hajlamú gyerek elálldigált a körzőket, ecseteket, tustintákat, tollakat és tolltartókat, matricákat, bélyegeket, rajzpapírokat és -sablonokat, színesceruzákat és ki tudja még milyen színes csodákat megbámulni, foglalt helyet a Hunnia – az antinemizetiek által időlegesen Haladásra átkeresztelt – mozgókép színház.

Ez nem arról nevezetes, hogy ott vetítették a „Maximka” és a „Kételtű ember” igenis szép és megkapó szovjet filmeket, hanem másért szólunk róla. A moziműsor három részből állt.

Az első a mindig harsány híradó volt, amely akkor – a történelemben nem egyedülálló módon – nem annyira a hírek terjesztését, hanem a propagandát szolgálta, bár nem mindig Liszt László Preludes-ét dőngették alatta. A második élmény, vagyis a szünet, vegyes műsorokból állt. Mutatványosok, zenészek, mesélők adták elő produkcióikat, gondoljunk csak a Pesti Fiúk együttesére. Nagy sajnálatunkra ekkor már nem voltak némafilmek. Ez azért kár, mert azokat helybeli zongorajáték kísérte, ami alkalmat adott egyes csintalanabb kölköknak arra, hogy a húrok közé a sötétségben dióhéjat szórjanak. Csak ezek után következett a főműsoron szereplő film.

A remizzel szemben a háztartási bolt kínálata minden igény kielégített, mert akkoriban például egyféle mosóporral is mosni lehetett. Visszasírnánk a VIM súrolóport és a Sidol fémtisztítót, amiknek a silány pótlékai ma már a

nyomukba sem érnek. Róluk terjedt el a szólás: „Ha te engem szidol, akkor én téged vim...” A borotvaszesz fenyő- és orgonailatban is kapható volt. Az Odol megfelelt fogkrémnek és szájvíznek egyaránt. A Caola, Gyöngyvirág és Baba szappan kielégítette a mosakodási igényeket. A Baba krémet pedig azóta is hiányoljuk. Szerencsére a Wu2 sampon megmaradt, bár egyesek sörrel mostak haját és a fényesség kedvéért ecetes vízzel öblítették le.

A villamosok szertárával szemközti háztömb végének az alján volt a MÉH. Majd egy szántóföldbe ékelődve a kedves kis épület, amiből mindig aranyos hangocskák röppentek ki az utcára és az égnek: az óvoda és udvara.

Majdnem elfelejtettük, hogy a vasút mellett nyújtózkodott el a környék sportbúszkesége, a „B. utcai Stadion”, a kismotorgyár harmadosztályú focicsapatának a pályája, sok vasárnap délelőtti artikulátlan ordítózás tűrője.

A nyugati térfél is sok mindent kínált, bár azok közül a legtöbbet már említettük, például Annus néni szatócsboltját. Ebben minden kapható volt, ami szem-szájnak ingere. Szotyola, tökmag, mazsola, mandula, dió, alma, kandli-cukor, medvecukor (cipőfűző), húszfilléres savanyú cukor tíz középen szinte átlátszóan vékony koronggal citrom és narancs ízben, málnacukor, „Rákosi-szalonna”, ami tömör, csuda-finom szilvalekvár.

A szatócsbolt mögött húzódott a kukoricás, amely mellett egy egyedülálló házban élt N. néni. Csodálatos virágoskertje volt, tele gyönyörű rózsákkal. A tanító nénik névnapján és év végén ő látta el színes-illatos csokrokkal a szülői munkaközösség ez irányban is tüsténkedő tagjait. (Jómagam pedig évekig a virágfutár szerepét játszottam, akár még a Bocskay útig is.)

Arrább volt még cipész, szódaüzem, ruházati bolt, cukrászda, állomási postafiók, ami egyféle bankként is funkcionált, ahol takaréketét-könyvet, gépkocsi takaréket-könyvet, sorsjegyeket stb. lehetett venni, hogy egyik fontos, de szerencsére bár lassan, de végleg megszűnt funkcióját ne is említsük. A hároméves terv előfinanszírozásáról van szó.

Itt lehetett beváltani a békekölcsönöket. Szüleink – azaz a kedves Olvasónak már a nagy-, sőt dédszülei – a háború után teljesen **önkéntesen**, vagyis jobb esetben a megveretést elkerülendő jövedelmük adott részét olyan állami papírokba kellett, hogy fektessék, amely legtöbbjük számára sohasem térült meg. (Jól tudjuk, hogy kiknek – a pártfunkcionáriusoknak – viszont igen, többszörösen.) A kölcsönsorsoláson kihúzott számok tulajdonosai jó esetben visszakapták a kötvény névértékét, ami az infláció miatt akkor már csak a töredékét érte. Viszont az államnak a dolog annyira tetszett, hogy négyszer is megismételte, bár mindig más jegyzési formában.

Node a papírok maguk igen szépek voltak. Izmos, kalapácsot tartó munkásokkal (kék), kalászokat kötegbe kötő (szintén izmos) parasztasszonyokkal (sárga), szeretett, fodrászt nem igénylő pártvezérünk portréjával (vörös) stb. Amikor anyáink a sublót takarítására ösztököltek, akkor találkozunk velük

porolás közben. A színekért nem vállalunk felelősséget, azok jelképesek, az 50 – 5.000 forintos címletekre pedig már nem emlékezünk. Amint arra se, hogy ez az államnak prima üzlet egy kanyit is hozott volna a konyhára.

Említenünk kell még a testi gyógyulást szolgáló, akkor körzeti orvosinak becézett rendelők házát. Akkor még nem mondták háziorvosnak azt, aki azt se tudja, hogy a páciense hol lakik. Végül ne felejtsük a lelki üdvösséget segítő, egymáshoz közeli katolikus és református kápolnát. Ezek csak régi funkciójukat vesztett „kultúrházak” voltak és nem formás templomépületek. Mindkettőhöz tágas udvar tartozott, az utóbbiében haranglábbal.

A teljesség kedvéért illik megemlíteni a közlekedést. Akkoriban még csak az 1-es busz járt a Kelenföldi állomástól a Hősök teréig: a Kelenföldi úton jutott az Etele térre. A 49-es villamos a Somogyi úton tette ugyanezt. Tudni-való, hogy a villamos köznapi neve „tuja” (villamosozás=tujázás) volt, amíg ezen a vonalon is meg nem jelentek a „stukák”. Ez azért volt baj, mert már önműködő ajtókkal működtek és így nem lehetett leugrani róluk a Somogyi út kellős közepén, mint korábban a tujákról.

BOLDOG BÉKEIDŐK

A bandaháborúban mérföldkövet jelentő híres első „k.földi egyezményig” a dolgok ad hoc módon zajlottak. Mégsem tűnnek annyira érdekteleneknek, hogy hallgathatnánk róluk.

Az aluljáróban történtek előtt két évvel is voltak előcsatározások a két harci fél elődei között, amelyek már akkor is hármass vetélkedés jellegét öltötték. Természetüknek és az események színterének a jobb megismerése érdekében talán nem felesleges, ha azokról is megemlékezünk.

Elöljáróban tájékoztatnunk kell az Olvasót, hogy a soron következő vetélkedések nem a szép és boldog nyáridőben, hanem a szép és boldog télidőben estek meg. A körülményeknél kéretik ezt tekintetbe venni.

A Trunkhan (ejtsd: trunkán)

A bizonyára török, ill. törökökre utaló név eredete és jelentése ismeretlen.

A városba vezető vasútmenti főutat északról a dombok vonulata kísérte, amelyek a kicsit eufemisztikus „-hegy” toldaléknevet viselték. Ne tessék ezen csodálkozni, elvégre a magasság relatív dolog, amit az is mutat, hogy a városban volt nem is egy olyan „hegy”, amely a tengerszinthez képesti 80 méteres magasságukkal – azazhogy alacsonyságukkal – szinte mélyföldnek számítottak.

Az aluljárótól a főúton át az S.-di útra térve és azon feljebb haladva előbb-utóbb eljutunk a már valóban hegynek tartható magaslatokig. Az akkoriban csak szporadikusan lakott domboldal jobboldalán egy széles és erősen lejtős hosszú térség nyílt, felül szántófölddel, alul – az előbbtől egy támfallal elválasztva – gyümölcsössel. A mintegy két-kétszázötven méteres szántóföldi szakasz télen a legkiválóbb szánkópályának bizonyult. Persze nem simának, hanem akadályokkal terheltnek. A szó szerinti gátakat azok a méter magas trágyahalmok jelentették, amelyek őszi bedolgozása rendre elmaradt és télen csontkeményre fagytak.

Ez a lejtő valahol az S. hegyen végződött, ami mindig védelmi terület volt. A csúnya időkben katonai-védelmi, a rákövetkező hál’ Istennek békésben természetvédelmi az ott még fészkelő sasok okán. Ó, egek! Most véletlenül elárultuk a hegy nevét! Sebj, aki tudta, az úgys tudja.

Mármost a szánkóversenyeknek nincs sok szabálya, mindenki a magával hozott eszközt használhatja, sikerének a mérése pedig egyszerű. Minden lejtőnek van egy teteje meg van egy alja. Az egyikből a másikba való elérés

ideje a mérce, ami a szánkó talpán (tömör vas vagy fémszalag), a mindig két versenyző testsúlyán és ügyességén, továbbá a pálya megválasztásán múlik.

Megcáfolva az euklideszi geometria állítását, miszerint két pont között a legrövidebb távolság az egyenes, továbbá nyelvünk kétértelműségére utalva, – hiszen a **rövid** nem egyféle mérték, lásd idő és tér – mindenkit óva intünk attól, hogy a Trunkánon egyenesen próbáljon lezúdulni, mert annak – már bocsánat – szó szerint nagy sz... lehet a vége. Mint ahogy az is lett.

A pálya adottságait jól ismerő Pöszméték mindkét párosa sikeresen és a várt időn belül teljesítette a feladatot. Viszont az „alföldi” Csikászok némileg öntelten überelni akarták őket, ezért vezérpárosuk csak úgy hajrá, mit nekem te zord Trunkánoknak alapon egyenesen rohant az egyik keresztben fekvő eljegesedett trágyagerinc felé. Későn eszméltek és a szánkó az égbe röpülve messzire, szerencsére a puha hóba hajította két utasát.

Székácsnak a lába ficamodott ki és annyira bedagadt, hogy hazaérve már csak csípőfogóval lehetett levágni. Az orvos borogatást és két hét iskola-pauzát rendelt el. Lunga viszont a fejére esett. A nézőközönség őt jól ismerő hányadában el is könyvelték, hogy ezek szerint nem történt nagy változás.

A Rét (alias Lucskos)

Bár a becenév magyar hangzású, bizonyára szlovák eredetű (lučka = rét), mint ahogyan a Székácsok is azok. Ha már itt tartunk, akkor eláruljuk, hogy a Lunga (= hosszú) pedig román szó. A környék adott utcájában lakók bizonyára a XIX. század vége felé kerültek a városba, amikor a nagy építkezésekhez rengeteg munkáskézre, közelebbről kubikosokra volt szükség.

Tudjuk, hogy nem akarják majd elhinni nekünk, de tényleg volt egy olyan korszak, amiben a fiatalok a természetes képességeik kiművelésével akartak érvényesülni, mint egykor az amatőr olimpikonok, nem mások legázolásával, piszkos korrupcióval, raffinált becstelenséggel. Ezért a vetélkedésekre a „fair play” volt jellemző, ámbátor mi szívesebben alkalmazzuk az azóta talán feledése merült **betyárbecsület** kifejezést.

Konkrétan: Míg a ródlizásban a Trunkán hepehupái a Pöszmétéknek kedveztek, korizásban a „Rét”-nek becézett lápos fagyott és rejtett giringyei-göröngyei a Csikászok esélyeit növelték. A sanszok így kiegyenlítődtek.

A legtöbb ifjoncnak csak felcsatolós korija volt, ami hajlamos letépni a cipősarkot. Általában szíznit húztak bele, ami többszöri használat esetén kipállasztotta a lábujjak közeit. A jobbak fekete posztóból készült sínadrágot vettek fel. És amit a kisfiúk nagyon szégyelltek, anyukájuk rájuk is „nagyibugyit” kényszerítettek, rózsaszínű vastag, slicc nélküli gyapot alsóneműt. Fene jó meleg volt...

Ami azt a bizonyos végterméket illeti, a két pálya némi hasonlóságot mutatott. A domboldalt trágyahalmok tarkították. A lápon viszont nyáron is, télen is az ismert szólásnak a parafrázisa volt igaz: a „kákán csomót keresni” elmélete helyett a „csomó kakát találni” gyakorlata.

A korcsolyázásban nem az idő, hanem az erő és ügyesség döntött. A játék kiesésre ment. A két csapat játékosai egy-egy láncban fogták meg egymás kezét, felálltak a rét viszonylag sima jégfelületének a két végén és teljes erővel egymásnak koriztak. A cél az ellenfél láncának a szétszakítása volt. Általában egy tagot akartak a többiről leválasztani, mert ha sikerült, az kiesett a vetélkedésből. Ámde ha csak kétfelé sikerült törni az eredeti négyest, akkor a felek újra összeállhattak.

Mondanunk se kell, hogy ez a játék csak látszólag szólt az erőről és a gyorsaságról. Valójában a taktikázás volt a lényege. Erre csak egy példát mondunk. Az „A” lánc megcélozza a „B” lánc gyengébbnek látszó szélét. Ha a „B”-sek erre onnan „ellépve” elmenekülnek a támadás elől, az „A”-sok pedig elzúgnak mellettük, akkor előfordulhat, hogy a lendülettől az ügyetlenebbik csapat valamelyik szélső tagja elszakad – ami ugyebár máris bukinca.

Már ha a dolog ilyen egyszerű lenne...

Azonban a lápost kis nádszigetek tarkították. Bevett trükk volt oda becsalogatni az ellenfelet, amely számára a nádtövek melletti jégvárak és az azok közötti alig látható növénycsomók jelentették a veszedelmet.

Mondani sem kell, hogy a terepet jól ismerő Csikászok simán legyőzték az ellenfelet nem is annyira a támadási taktikájukkal, mint a helyek kiválasztási stratégiájával. Hiába no, Napóleont is sokszor a hely kellő megválasztása juttatta győzelemre. És annak ellenkezője okozta az ő Waterlooját...

Hóemberek

A küzdőfelek úgy döntöttek, hogy a triatlon harmadik ágazata a hóemberépítés legyen. A téli sportokból ugyanis kifogytak, mert a síelés akkor még a gazdagok privilégiuma volt és egyébként se volt hozzá megfelelő terep; a lékhorgászathoz nem ártott volna, ha valahol bőségben akad hal valamilyen jég alatt; a fakutyázás esélyeit pedig kizárta, hogy a zord anyák nem voltak hajlandók feláldozni a konyhában nélkülözhetetlen hokedliket.

Így volt ez jó azért is, mert ehhez a **művészeti ághoz** a csapat koedukált tagjait is be lehet vonni, hiszen egy svájci szólás szerint „Több kéz, több hóember”, no meg ideje volt a csapatok képességeit, összehangoltságát a közös munka alapján is összemérni.

Így hát a hat-hat fős társaságok úgy alakultak, hogy a Pöszmétéknél Vica és Valika is közreműködhettek, a Csikászok sorait pedig Lunga két húga,

Ilia és Jonata egészítette ki. Be kell látnunk, hogy a hölgyek részvétele nem annyira a selymes kezek miatt volt előnyös, hanem mert – valljuk be – az ő művészi érzékük fejlettebb, mint az erősebb nemé, továbbá az utóbbiak között egy ilyen feladatnál elkerülhetetlenül felmerülő viták elsimítására is őket rendelte az ég.

Szóval már csak a körülményeket kell megismernünk.

Mielőtt aggódni kezdenének, tájékoztatjuk az Olvasót, hogy történetünk idején még többen tudták, hogy mi is az a fehér, puha, ízetlen ízé: a hó. A kelleténél jobban is. Abban az évben méteres hóban kellett ösvényeket vágni az iskolába menni akaró és nem-akaró gyerekeknek. A fali hirdetésmények alkalmi hómunkásokat kerestek fél napi 50, egész napi 100 forint bérért. Az utcákon dőmperek dübörögtek, amelyek a nagy folyóba hordták a rájuk felapátolt havat. A városban nem volt olyan locs-pocs, mint manapság télen.

Ha már említettük az iskolát, az N. néni kukoricaföldjével szemben fekvő intézmény vadiúj épülete csak nemrég került tető alá és az egész kerület roppant büszke volt a modern pedagógia korszerű fellegvárára. Előtte egy mintegy harminc méter széles hosszú teleksáv pázsítja még nem vetélkedett egy angol parkéval és a nemkívánatos biodiverzitás jeleit is mutatta. Viszont mintha csak hőemberek építésére teremtdőtt volna.

Időpontnak a szombat délután felelt meg, amikor a művészi alkotások megszületnek, amiket majd vasárnap a nagymise után bírálnak el. Ámde csak a naivak hiszik azt, hogy minden szombat egyforma. Akkoriban volt ún. szabad-szombat, amikor nem volt se munka, se iskola, amiből az erősebbek sejthetik, hogy viszont volt olyan is, amikor mindkettő keserítette a polgárok életét. Na látják: az nem volt alkalmas a célra...

Az értékelés úgy történt, mint egy korcsolya világversenyen, mondjuk a jégtánc kategóriában. Csak éppen itt a két, egyenként tíz pontot érő bírálati szempontot egy harmadik is kiegészítette. Nevezetesen:

A **művészi tartalom** az ötletességet és nehézséget kombináltan tükrözte, vagyis az elképzelés minőségéről szólt. A **technikai kivitelezés** viszont a gyakorlati megvalósítást pontozta, vagyis azt, hogy a „végtermék” mennyiben felelt meg a „plánumnak”. A harmadik faktor a **tartósság** volt. Mint érzékelhető, ez bizony igen kemény tényező, ami itt hangyányival nagyobb szerepet játszik, mint például a torta-készítésnél, bár az is hajlamos a gyors fogyásra.

A készülő kompozíciók minimális és maximális paramétereit, azaz a három dimenzió megengedett mértékét nem részletezzük. Viszont eláruljuk, hogy a kijelölt területeket, amelyek hovatartozását pénzfeldobással döntötték el, elkerítették és ponyvákkal takarták el a kíváncsiskodó szemek elől, ezzel kihúzva a talajt a hangok még kellemetlenebb befolyásolása alól is. A széles és magas ponyvákat a vasúti hídon túli Teherfuvarozási Vállalat (TeFu) dolgozói bocsátották rendelkezésre; az elhelyezésüket is ők végezték.

Istenke összes szentjei! Majdnem megfélekedtünk a legfontosabbról! A bírálóbizottságról, amely öt tagú volt Taki plébános úr kétségtelenül részrehajlás nélküli elnöklétével.

D. Róbertné valamikor az Operettszínház üdvöskéje volt, ma már a kora miatt, amit persze nem firtatunk, inkább csak üdvöse. Fejlett kritikai érzéke várhatóan dallamos tónusokban fog érvényre jutni. K. Anna az iskolával szemközti aprócska – egyhetvenesek csak lehajtott fejjel tudtak oda belépni – szatócsboltot vezetett és kétfilléres nyalánkságai miatt nagy népszerűségnek örvendett a gyerkőcök körében; szóval őt igazán nem lehetett kihagyni.

A kritikai érzék nem hiányzott F. Jenő bácsiból sem, akitől viszont joggal tartottak egyes bliccelő srácok, merthogy ő a villamos közlekedési vállalat ellenőre volt. Nagyon tudta kritizálni például a jegyek hiányát. Végül, de nem utolsó sorban P. Ábrahámot, a rajz- és művészettörténet-tanárt kell említeni, aki a szakértelemben, egyszersmind a szívjóságban is élen állt: tőle nagy pontokat várhattak a résztvevők, hiszen rajzból senkit se buktatott meg. Még G. Péterkét sem, aki szintévesztő volt és sárgára festette az eget meg a patakot, ami Ábris tantó bácsit Van Gogh-ra emlékeztette.

Szombat délután kettőkor az iskola kis harangjának a jelére a két csapat az alkotáshoz fogott. Kivételezetteként mi bekukkanthattunk a paravánok mögé és megsúghatjuk, hogy mit látunk ott.

A Pöszméte-csapat háromalakos hősobrot készített. Egy glóriás hőemberapuka vállon ölel egy glóriás hőemberanyukát, aki előtt egy vályú félében egy hőember gyermekcse kalimpál a kezeivel. A címet találja ki az Olvasó. Az együttes jó munkamegosztással külön-külön készítette el a három alakot és csak az alkotóidő lejárta előtt dolgozták azokat egy életképpé.

Jöllehet a tárgykör egyáltalán nem volt megszabva, a Csikász-csapat is karácsonyi témát választott. Egy nagy-puttonyos alak előtt egy kisfiú és egy kislány kunckorog. Mellesleg ők is, csakúgy mint versenytársaik, a szobrok élénkítésére mindenféle eszközt felhasználtak. Például a puttonyos alakot ki tudja honnan – a fáma szerint a pártirodáról – kölcsönzött vörös drapériába bugyolálták és ruháit, valamint orcáját fehér vattával keretezték.

Szumma szummárum a csapatok kitettek magukért. Igen ám, de vajon mennyire olvadékony egy ilyen alkotás? Egyes Finnországról szóló filmekben láthattuk, hogy miként lehet a hősobrokat tartósítani, ezért ezt nem részletezzük. Tény, hogy az este hatkor, már sötétben befejezett művekre hideg éjszaka várt és sok bajuk nem eshetett. Teljesen körbeponyvázták őket és az iskola pedellusa vállalta, hogy kiles rájuk a földszinti őrszobájából.

Vasárnap tizenegykor, amikor a háziasszonyok lassan a sütőbe helyezik az almás pitét, a bundáshusit panírozzák, netán a húslevest gazdagítják a velőscsonttal, a környék apraja-nagyja az iskola elé vonult. (A házi tűzhelyek őrzői az ilyen jó bulikból sajnos olykor kénytelen-kelletlen kimaradnak.) Az

alkotásokat körbevevő ponyvákat eltávolították és a művek a nagyközönség elé tárultak. Viharos, jól megérdemelt taps köszöntötte őket.

Hosszas vizsgálódás után a bírák végre összedugták a fejüket. A szavazás kettő-kettes döntetlenre állt és mindenki várakozóan nézett a voksát addig visszatartó Taki atyára. Az felemelve a hangját közölte, hogy tartózkodik a személyes ítélettől és a vetélkedést eldöntetlennek nyilvánítja.

Üdvrivalgás fogadta a szavait annál is inkább, mert a nagyérdemű is egyformán igényesnek, szépnek, tartalmasnak ítélte a mesterműveket. Meg aztán örültek a döntés gyorsaságának is. Remélhetőleg nem kell magyarázgatnunk, hogy miért...

A téli triatlon vége

A nagy PÖ-CSI – Pöszméte-Csíkász – csata, ahogyan a k. földi krónikák emlegették, ezek szerint döntetlenre végződött. És jól van ez így, mert akinek van, annak még adatik; aki korizni tud, az ne irigyelje a szánkós babérait és fordítva, de mindketten tárják fel képességeiket a világnak. Az értelmes és békés versengések tudnivalóan épp’ erre és nem a kivagyti magamutogató, erőszakos és minden eszközzel győzni akaró vetélkedésre szolgálnak.

AZ ELSŐ NYOMOK

Mivel az aluljárói esettel kapcsolatban az önkezűség és a baleset – elvégre nem egy csille vagy hasonló szabadult el – ki volt zárva, a nyomozóknak értelemszerűen büntényre kellett gondolniuk, méghozzá „tömegesre”.

Mint ismeretes a büntetteknel három tényezőt szokás firtatni, legalábbis a sablonos krimikben: alkalom, fegyver, indíték.

Esetünkben az alkalom faktorát homály fedi: miért pont ott és miért pont akkor történt, ami megesett, bár az idő és a hely egyaránt kínálta magát egy leplezni óhajtott aktusra.

Fegyvert a leggondosabb kutakodással se találtak: az elkövető bizonyára magával vitte. Annyi bizonyos, hogy csak két fiúnál került használatra, a másik kettő sérüléseit nem fegyver okozta, azokból a szúrt sebekből pedig majd csak a gondosabb vizsgálat után lehet a fajtájára következtetni.

És az indíték? Nos egyelőre az is sötétben maradt. Bosszú, harag, irigység, féltékenység, anyagiak? Igen ám, de hogy ugyanaz az indulat, rossz szándék egyszerre több áldozat ellen is irányuljon...?

Mivel úgy tűnt, hogy a másik kettő a harmadikból következett, a felügyelő a bevett rutinnal kezdte a vizsgálódást: rendre felkeresni szándékozta az áldozatok hozzátartozóit.

Kucsmáéknál

Kucsma az iskolától nem messze egy kis keresztutcában lakott egy igen szerény másfél szoba **félkomfortos** lakásban. (Ezt már csak kevesen értik. A lakásban volt egy apró fürdőszoba, de nem volt WC: a közös mellékhelyiség a gang, az emeleti körerkély végén csúfoskodott több érzékszervet is bántva.)

Édesanyja nemrégén özvegyült meg és sok gondja-baja volt egyszülött fiával. Többek közt féltette a lányoktól.

– Nem rossz gyerek ám a Zolika, teccik tudni, csakhogyan korban van és így apa nélkül... – törölgette a szemeit, miután a konyhában fogadta a vendégét, akit cikóriából készült kávénak nevezett fekete löttyel kínált.

(Anno minden fiatal rendesen reggelizett. A zsíros-, vajas- vagy lekvároskenyér mellé tejeskávét ivott, amiről leszedte a forralt tej utált bőrösödését.)

Valljuk be, hogy Valika, aki félénk lévén mindenben kicsit szögletes volt, innen is kapta „Kockás” becenevét, igen jó hatással volt Kucsmára. A fiú jobban ügyelt a sérőjára, a ruhája tisztaságára, javultak a magatartási és

szakmai jegyei a Gépipari Technikum harmadik osztályában, ahonnan – nagybátyja ígérete szerint – majd a kismotorgyárban helyezkedhet el.

– Nem, nincsenek ellenségei. Mindig azzal a kabát-nevű fiúval, na, hogy is hívják, Lóden – ez az – tölti az idejét.

– Mégis nincs valami a háttérben, tudja az ilyesmi az ilyen korú fiúknál nem ritka. Talán kis torzsalkodás Valika miatt? – lőtte ki vaktában a nyílát László főfelügyelő.

Az özvegyi nyugdíjon élő hölgy azonban csak a fejét ingatta. A nyomozótiszt óvakodott kihörpíteni a cikória zaccos maradékát, már a kabátját vette volna, amikor a mama utána szólt.

– Nem tudom, hogy fontos-e, de ez a fiú mostanában nem kért pénzt tőlem, sőt a múlt héten két százast tett a konyhapultra.

László erre visszaült a hokedlira. – Nocsak, nocsak és honnan?

– Tudja ezek a fiúk, mármint a barátai időnként a vasúton kirámolnak egy-egy vagon.

A nyomozó itt lecsapott: – Halljam csak!

A mama észrevette az elszólást.

– No nem ám úgy, ugyan! Ne tessék már **azt** gondolni! Felkérlek őket a vasutasok és egy-egy vagon kirakodásáért (tíz tonna teher) kerek százast fizetnek. (A tájékozatlanok kedvéért: akkoriban egy igen jó minőségű, tartós bőrbakancs 200 forintba került.)

– De – folytatta a hölgy – két százasért soha se dolgozott még. Nem bírta volna se idővel, se erővel. Csak azt tudom, hogy valami **mellékesről** van szó, aminek a kapcsán vitatkoztak azokkal a másikkal.

– És netán tetszik tudni egy nevet mondani? Kik azok a mások?

– Nem is tudom... Valami „ászok”-ról, meg „ékás”-ról hallottam a barátjával diskurálni. – És tessék mondani, hogy van az én bogaram? – váltott a nemére jellemző logikával az őt érdeklő tárgyra.

– Ne tessék aggódni! Holnap talán már haza is engedik. Köszönöm a kávé – erőltetett magára egy mosolyt – és a szíves felvilágosítást. Azzal feltéve elmaradhatatlan kalapját kilépett a gangra.

– Azért ez nem volt hiába! – biztatta önmagát. Nosza, nézzünk csak körül. Kocsija rádióján beszólt az őrre.

– Kérem hívja a vonalhoz István őrmestert!

Fél perc múlva beosztottja jelentkezett:

– Üdv főnök! Van valami újság?

– Pista, nézz körül a Remíz söntésben! Érdeklődjél egy „ékás, ászok” vagy hasonló nevű társaság vagy személy iránt! Küldjed ki Sanyit a borbély melletti kocsmába ugyanebből a célból! Utána találkozzunk majd délben a pályaudvari restiben!

Már megint egy furcsa szó. A **resti** a restaurant rövidítéseként a vasúti, kétes minőségű éttermeket jelentette. Azokat, amelyekben a félig elmosott tányérokon felszolgált zónapörkölt egészen ehető volt, viszont senkinek se ajánljuk, hogy előtte **kevertet** kérjen étvágygerjesztőnek. Ez (császárkörte-) likőr és gatyaszaggató rum keverékeként emberpróbáló lötty. Akinek nem fáj tőle a feje, azok között kisorsolnak egy Mercedes gépkocsit...

Mellesleg a fentebb említett Talpas kedvenc itala, ami több vonása miatt a mélabú fokozására volt alkalmas. Gyorsan és olcsón.

Lódenéknél

Lóden csak egy köpésre – bocsánat, de arrafelé így mondják – lakott a barátjától. R. főfelügyelő átsétált a szemközti házba, pont az utcasarkon. A rozsdás kertkapu szabadon nyílt és a ház lábazatát kísérő L-alakú betonjárdán el is ért a földszintes lakás üveges ajtajáig, amely ilyen helyeken mindig a konyhába nyílt, mint egyes régi vidéki parasztházaknál.

Előtte egy szépen gondozott kertecske terült el az egyik felén virágokkal, a másikon mindenféle zöldséggel, fűszernövényekkel. Köztük két alacsony girbegurba almafa kínálta a fák minőségét meghazudtolóan finom, mosolygós gyümölcszeit, amelyek Terézke almás pitéjének a sikerét alapozták meg. A sorok közti sávon, fólia alatt keleti fűszernövények élvezgették a napot.

A picit csúnyácska, bicegős, de mosolygós néne ánizslikőrrel fogadta a nyomozóhatóság képviselőjét. Jobbnak ígérkezett, mint K.-ék kávéja...

(A k.földi hölgyek a kávé- és tojáslikőrök készítésében jeleskedtek. Az S. hegyen lakók büszkesége meg a diólikőr volt.)

– Jártam a fiúnál a kórházban és várom haza. Vártam az ön látogatását is. Talán nem veti meg ezt a kis sütit – kínálta a likőr mellé a büszkeségét.

Lászlónak volt érzéke az idős hölgyekkel való bánáshoz. Nem utasította el egy merev és sértő „szolgálatban nem iszunk”-kal a kínálást, hanem nyelvét kóistolást tettetve az aprócska pohárkába dugta. Majd mégis kortyintott egy teljeset. Hiába no, ami finom, az finom. Csak azután háritotta el a repetát.

A szokásos rutinkérdések során a szokásos módon derült ki, hogy az a fiú a szokásosan derék gyerek, a légynek se ártana, meg a legyek se neki. Viszont Terézke, aki a környék pletykafészkéi között tett szert a kommunikációs gyakorlatra, miközben egyiknél-másiknál ezzel-azzal szolgálva kereste meg a mindennapi betevőt, egy ponton mégiscsak elkotyogta magát.

– Mert tetszik tudni ám, ez a likőr nem is olyan drága. Magam készítem a magam fűszeréből, miegymásból – amit nem árulok el, nézett harciasan a rendőrtisztre – és a fiú által hozott szeszből.

Itt meghökkenve vette észre az elszólást. Kontyos üstökét reménytelenül csóválta ide-oda azon töprengve, hogy miként korrigálhatná a dolgot. De a felügyelő máris lecsapott.

– Lóden alkoholt hoz haza? Igen rendes tőle. No és honnan szerzi?

Terézke, aki sváb származású volt és a magyar nyelvet vidéken sajátította el, védekezően húzta össze magát:

– Aztat én kérem szépen nem tudhatom. Ne is tesszen mán nyaggatni. Csak aszt tom, hogy becsületesen megdógozott vele, érte, vagyishogy... Itt elpityeregte magát.

Az egykilencvenes kemény férfi lehajolt az egyötvenes gyenge, zavart nénikéhez és szelíden átölelte.

– Ne tessék aggódni! Majdcsak minden elrendeződik – vigasztalta.

A restiben

Déltájban a pályaudvar utasellátójában gyűlt össze a társaság. A sült-kolbászt mustárral itt se tudták elrontani, a töppedt-ványadt zsemle helyett pedig szelet kenyeret kértek, ami meglepően frissnek bizonyult. A felügyelő és az őrmester egy pikoló világost preferált, a nyomozótanonc viszont a kisfröccs mellett voksolt. Mindez fedelmi lakoma volt a rendőrörsi kantin aznapi kínálatához, a sárgaborsó-főzelékhez képest. (Brrrr...! Aki azt kedveli, azt be kéne kasztnizni – játszott el László a gondolattal.)

István jegyzetfüzetében ez állt az eddigi ismeretekről:

1. tény: Vannak *másikak*, ergo vannak egyikek is, tehát itt a fiatalok két eltérő társaságáról van szó.
2. tény: Ezek külön-külön valamit művelnek, ami nekik egyaránt nem túl komoly, de nem is elhanyagolható pénzt hoz a konyhára.
3. tény: Feltételezhető, hogy ez a valami az alkohollal kapcsolatos.
4. tény: Egyelőre a két csoport között csak kisebb vitákról tudni.

Mindez a főfelügyelő által végzett két kihallgatásból derült ki. Sándor tanonc nem jutott ismeretekhez a pályaudvar előtti kocsmában. Viszont úgy látszik, hogy az őrmester a Remíz-lebujban megtudott valamit.

5. tény: Az „ászok” izé ismeretlen maradt, de az „ékás” az utcában élő Székács-családra enged következtetni.
 6. tény: Egy alkalmi informátor elárulta, hogy újabban külön kérésre a pult alól különleges, finom pálinkához lehet jutni. Jó drágán.
- Mint például? – tette fel az evidens kérdést István őrmester.

– Hát a szokásosakhoz: szilva meg meggy, csak éppen jobb minőségben, ugye tetszik érteni? – árulkodott a piajúdás.

László főfelügyelő vonta le a konklúziót.

– Úgy tűnik, hogy van egy ígéretes nyomunk, amin elindulhatunk. Mit gondoltok az egésztől?

Sándor nyomozógyakornok volt a gyorsabb válaszadó.

– Az ügy mögött szó szerint illegális pálinkafőzés búzlik, de hogy mi közülük van hozzá a fiataloknak, az rejtély.

István őrmester viszont már összekombinálta az ismereteket:

– Az italban nagy pénzek vannak. Lehetséges, akarom mondani a dolgok jelenlegi állása mellett nem kizárható, hogy az okoz nézeteltérést két rivális banda között és – fűzte hozzá töprengve – az aluljáróban amiatt történt valamiféle leszámolás. Az őrmester a dolgokat mindig a rosszabb oldalukról szemlélte, pesszimistán közelítette meg.

A felügyelő mosolygott:

– Nem túl elhamarkodott a következtetésed, Pista? A pia sok pénzt hoz, node azért mégsem drog, hogy ennyire véres megtorlásra vezessen. Hagyjuk a konklúziókat a végére, egyelőre keressünk szilárdabb támpontokat!

– Sanyi, te térj vissza az őrsre. Pista, te menj újra a Remíz-söntésbe és szorongassad meg egy picit a csapost, hátha mégis kibők valamit. Bár ezek nagyon dörzsöltek – legyintett mintegy ellentmondva önmagának. – Én addig befejezem ezt a kört és kihallgatom az ikrek szüleit. Hátha...

Gulyásék

Gulyásék a téren laktak, a borbélytól jobbra fekvő házban. Nem lévén lift a felügyelőnek gyalog kellett felkutyagolnia a negyedekre. Előbb morgolódott emiatt, majd maga elé sóhajtott:

– Máylim van, hogy mégsem mentem postásnak.

Itt volt előszoba, ahol felakasztották az átmeneti kabátját. Az aprócska, egérszerű és szemmel láthatóan félénk háziasszony a nappaliba vezette, ahol visszafogottsága is magyarázatot kapott.

Az asztalnál kerek fejű, fekete hajú, pirospozsgás, vastag szarukeretes szemüveget viselő alacsony férfi ült fogai között szivarral, amellyel félig már végzett, amely a Csongor névre hallgatott, de illata nem volt éppen tündéri, hanem leginkább parázsló lópokrócra emlékeztetett. A kis emberek minderwertigkeitsgefühl-jét (alacsonyabbrendűségi érzését) tipikus műfennhéjázással próbálta parírozni, ami leginkább csak arra a szegény asszonykára hathatott megfélemlítően. Mások jobb esetben megmosolyogták, rosszabban kinevették a háta mögött.

– Mit akar? – horkant a nyomozóra. – Vegye tudomásul, hogy a fiaim nem csináltak semmit! Én sem tudok semmit, nem mondok semmit – villogtatta ellenségesen szemüvegét a tiszt felé. Mivel párttag volt, megszokta, hogy lekezelően viselkedjen másokkal és ne féljen semmilyen esetleges zűrtől. A párt úgylis elsimítja...

Ferenc főfelügyelő elnézett a szónokló feje mellett a fal felé, amin talmi, már régen megfakult reprók tarkították a szivarfüsttől elkoszolódott festést. Az egész szobában minden olyan – nem jutott eszébe más szó – összegányolt volt. Az ovális, rosszul lakozott asztal a letöredezett széleivel. A recsegő székek. A valamikor fehér, most már ekrű színű csipkefüggöny.

– Ó, csak beköszöntem. Meg sajnálom, ami a fiúkkal történt – vágta el a gyümölcsözőnek nem ígérkező társalgás fonálát és máris az ajtó felé tartott.

– Akkor hát csak sajnálja – vetette oda arrogánsan a tanácsi dolgozó és felvéve a „nép újságját” ismét annak tanulmányozásába mélyedt.

A tapasztalt tiszt jól kalkulált. – Ezt most ki se lehetne robbantani onnan, amíg a temetkezési rovatig nem ér – gondolta magában és bekopogott a konyha üveges ajtaján. Az asszonyka egy félmosollyal invitálta beljebb.

Ferenc főfelügyelő mintha otthon érezte volna magát. Ugyanaz a kockás és virágos viaszosvászon asztalterítő. Ugyanazok a hasonlóval fedett hokedlik. Sőt, még a káposztafőzeléknek azt a kiűzhetetlen halvány illatnyomát is felismerni vélte.

– Csak ennyi maradt. Ne vesse már meg! – kínálta az asszony a széles üvegtányéron másodmagával árválkodó hatlapossal a belépőt. A nyomozó gyerekkorában az édesanyja is mindig ezt a sütit készítette vasárnapra. Meg is említette a hölgynek. A szófordulatból is volt mire következtetnie:

– Egyébként a néni igyebár erdélyi?

Ez a megjegyzés feloldotta az apró hölgy tartózkodását. A felügyelő pedig ismét meglepődött azon, hogy az alapjában hallgatag, visszahúzódó tanúk mennyivel több és hasznosabb információval szolgálnak, mint a harsányak.

Magdi néni a kishaza ablaka melletti asztalnál szokott horgolni, ahol az ablakból el lehetett látni a pályaudvar felé. Alapos lévén olyan dolgokat is meglátott, amik másnak elkerülték volna a figyelmét. És persze érdeklődése még inkább fokozódott, amikor feltűntek az ikrek. (Egyébként csoda, hogy ez a filigrán nő miként adhatott életet két akkora meláknak.)

Váratlanul kibökte:

– Azok is négyen vannak.

– Hogy tetszik érteni, hogy azok is? – élénkült fel a felügyelő.

– Hát ezek is négyen barátkoznak, a Kucsma, a Lóden, meg az enyimek, meg azok is mindig együtt mutatkoznak, de az ő nevüket nem tudom. Az előbbieket ismerem, mert Terézke, meg Babi néni, szóval tetszik tudni...

– Na és a fiúk netán össze szoktak szólalkozni, vagy valami hasonló...?

– Á, dehogy. Éppenséggel nem puszipajtások, inkább van valami, valami komolyabb ügy, ami közösen foglalkoztatja őket. Úgy tűnik, hogy a játékok közben arról diskurálnak, de azt kérem nem tudhatom, hogy miről. Hiába is kérdezném őket afelől. Tetszik tudni, ezek a fiúk olyanok...

A főfelügyelőnek tetszett tudni. A játékok természetével is tisztában volt. Ezért csak megszokásból tette fel a rutin zárókérdést:

– És van a néninek valami egyéb meglátása?

A szívélyes és eszes háziasszonynak nem volt más közlendője. A nyomozó megköszönve a szíves fogadtatást, a sütit külön is, kabátját-kalapját levéve a fogasról távozott. Fájós lábával négy átkos emeletnyit lefelé.

Csapos szellem

A figyelmesebbek arra a következtetésre juthattak, és helyesen, hogy a Remíz-kocsmában a villamosremíz környékén van. Ahogyan a villamosok lassú megfontoltsággal ki- és beálltak a fedett szerelvénytárolókba, illetve azokba, pár perc eltéréssel a villamoskalauzok és -vezetők – az utóbbiak persze csak műszak után – a kocsmában ajtaját lengették.

Aki a csapossal akar beszélni, az jól teszi, ha ismeri a műszakváltásokat és elkerüli azokat. A rendőrőrmester tisztában volt a körülményekkel, ezért csak három körül nyitott be a söntésbe, miután a P...ci péknél vásárolt két kiflit az utcán elmajszolgatta.

Az akkori kívül piros-ropogós, belül meg foszlós-puha péksüteménynél ez kétféle módon történhetett. Az ember vagy lefejt a kifli héját, csakúgy mint egy bajadérnő a selyemturbánját rétegről-rétegre, avagy leharapja a végét és mutatoujjával a metróalagút-fűrókat utánozva szedegeti ki a belét. (Ezen metódusokat nem ajánlatos egy mai kiflinél kipróbálni.)

Ez persze még akkor volt, amikor a tej is tehénből származott és nem valami fehér műanyag löttyből, amibe belerakták a homogént.

Szemben egy kiskocsmával, ahol a piros-kockás terítőjű asztal mellé a vendég a pincért is meghívhatja egy snapszra, a söntésben a csapos nem hagyhatja el szolgálati helyét hasonló célból. Hacsak... Hacsak nincs egy alcsaposa, akire átmenetileg átruházhatja a hatáskörét. Márpedig minden ilyen alkoholügyi intézményben bőven akad helyettes pár froncsiért, hiszen a sör habját akárki a korsó mellé tudja lötyögtetni.

Szóval amikor István törzsőrmester egy kis trafikálásra invitálta a Remíz csaposát két Sztalicsnaja vodkát rendelve és az egyiket a piszkos-kötényesnek kínálva, az egy üres asztalig kísért meghívóját, meztelen szőrös alsókarjával lesöpörte róla a miegymás maradékát, leült és várakozóan bámult a szintén helyet foglaló zsaru képébe.

– Ez tudja, hogy ki vagyok – mondta magában a nyomozó, pedig nem is volt ballonkabátban, kollégái ismertetőjelében. Hangosan viszont így szólt.

– Majd megkínálna azzal a bizonyos finomabb itókéval is?

A sörteszemöldökű, gyúrtfülű valamikori birkózónak a szeme se rebbent.

– Természetesen, legyen csak a vendégem – mondta nyugodtan. Felkelt és a pult alól nyíltan előhúzott egy demizsont, megtöltve belőle két kupicát.

– Ez tényleg finom – kóstolt a magáéba a detektív. No és honnan van ez, szemben a, hmmm, szokásossal? – tette próbára a csapost.

– Áh, maga csak nem dől be ennek? – replikázott a dörzsölt fickó. Ez a hivatalosan szállított pálinka, csak ezt nem vizeztem fel, mint a pult fölötti üvegekben a többséget. Kár ezekbe a finomabb italért...

Puff neki! Istvánt lelombozta a váratlan válasz; semmire se jutott. Persze a pálinka vízesése illegális, de ő nem az áru-minőségrontás után nyomoz és különben se lehet lecsukni a város valamennyi csaposát.

A minőségi termék

Fiaink, mármint a két szeszipari vállalkozói csapat, ezek szerint minőségi munkát végeztek, hiszen termékük az őrmester ízlésének is megfelelt. A csaposnak meg volt annyi esze, hogy ne a különleges fajtákból, úgymint grappa vagy erdei vegyes, kínálja a nyomozót.

Talán nem untatjuk a türelmes Olvasót, ha feltárjuk előtte a szóban forgó alkoholbiznisz egy-két vonását előre bocsátva, hogy annak jelszava a „csak tiszta forrásból” kizárt minden aromával történő pancsolást. Viszont jól illett volna rá a **kisüsti** jelző, bár az alapeszköz cseppet se hasonlított arra.

Node kezdjük talán a legelején!

A Pöszméték termékei főleg szilván, körtén és meggyen alapultak, mert a sárgabarack szezonja már elmúlt, az őszi meg nem igazán alkalmas a célra. Termékkínálatuk vezérproduktuma a kétszer párolt meggy volt.

A Csíkászok kevesebb alapanyaggal, de több fantáziával bírtak. Egyrészt feldolgozták a mindenféle szűrős erdei bokrok adományait. Másrészt alkalmi kirándulásokat tettek városunk délebbi kerületébe.

A promonte latin gyökerű (bár nem latin, mert az promunte!) kifejezés előhegyet jelent. A borászok jól tudják, hogy annak **promontor** változata, időként nagybetűs tulajdonnévként is, a szőlőhegyek megjelölése.

(Kis művelődés: régen a falu és a hozzá tartozó szőlőhegy településpárt alkotott, amire szép példák akadnak Győr alatt: Csanakfalu-Csanakhegy, Tényőfalu-Tényőhegy, Nyúlfalu-Nyúlhegy, Barátfalu-Baráthegy, Écsfalu-...)

Az adoma szerint Kohn bácsi, ital nagykereskedő a halálos ágyán egy nagy titkot bízott a fiaira:

– Gyermekeim. Bort szőlőből is lehet csinálni.

Ennek tükrében talán joggal feltételezzük, hogy Promontor, vagyis a délbudai Budafok (lat. promontur = hegyfok) körül akadnak szőlőskertek és nemcsak az elméletben, hanem a gyakorlatban is, hiszen a Csikászok nem hagyták kárba veszni a tőkék alá esett, de még nem penészes fürtöket. Ezt a birtokosok se akadályozták, mert hisz' ez a növényvédelemnek olyan része volt, amire – az aprólékosság miatt – nekik nem is maradt volna idejük. Mi több, a fiúk még egy-két tizedet is kaptak az ilyen alkalmi takarításért.

Nos innen való az olaszoknál igencsak kedvelt grappa, szép magyar nevén a törkölypálinka alapanyaga.

A pálinkafőzés nem üstben, nem is rézkatlanban történt. Székács mama Karácsonykor és Húsvétkor használta a nyolc-tízliteres kuktaját, az utóbbi alkalomkor – az anyagi terhek miatt csak kivételesen – sonkafőzésre. Be kell vallanunk, hogy ettől – az edényt sohasem szokták rendesen kimosni – a pálinka sajátos aromát kapott, ami miatt fogyasztói a némileg ellentmondásos „sonkapálinka”, illetve a „kisfüsti” címkéket biggyesztették rá, ámbár sokkal inkább dicsérően, semmint elmarasztalólag.

A Pöszméték eszköze némileg elgondolkodtató. Gulyásék házában lakott V. Eszter, a Szent Imre kórház laborasszisztense. Akkoriban még nem léteztek a mai egyszer használatos injekciós-tűk: felhasználásuk után a régi, a maiaknál sokkal – hogy is mondjuk – robusztusabb döfőeszközöket kiforrázással sterilizálták. Ámbár...

Romsauer doktor, emberileg és szakmailag is kiváló gyermekorvos mielőtt e könyv íróját tüdőgyulladásra alkalmával (42 fokos láz!) kellő lendülettel fenéken trafálta volna a hét centi hosszú és milliméter vastag, sokak szerint gyilkolásra is alkalmas eszközzel, kérte a beteg édesanyját, hogy pirítson a gázon grízt. Igenis, olyan közönséges malomipari mellékterméket. És a 150-180 fokban (ezt nem ellenőriztük) hengergette meg kínzóeszközét.

Szóval a gyakorlat végül alátámasztotta az elméletet, miszerint a labor hatalmas zárt sterilizáló „fazeka” pálinkafőzésre is alkalmas, ami nem árt hat neki, éppenhogy hasznára válik, hiszen az alkohol **fizikailag** tisztít.

A technológia fővonásokban a következő:

A cefrét zárt edényben lassan forralják, aminek során a tetejére applikált és a túlhevülést megakadályozó szűk nyíláson át a pára normálisan a szabad légterbe áramolna. Azonban a szelepre mesterkedett rézcső egy sokmenetes spirálba kényszeríti egy hideg vízzel teli tartály belsejébe, ahonnan alul egy kifolyón át jut a lepárlás termékét fogadó edénybe.

Megjegyzendő, hogy a réz helyett egyesek üvegalkatrészeket használnak, ami kevesebb kellemetlen, fejfájást okozó melléktermékkel jár, ugyanakkor az alkalmas üveg drágább és jóval nehezebb a folyamatos hűtése.

Márpedig ez kulcskérdés, mert az okozza az alkoholgőznek a cseppfolyós állapotba történő konvertálását. Ami ugyebár azt is jelenti, hogy a folyamatot nem tanácsos magára hagyni: a spirálhoz átvezető csövet úgy kell hidegvizes borogatásban részesíteni, mint Öcsikét a tüdőgyulladásakor, a spirált tartalmazó hengerben lévő vizet pedig időnként jéghideggel kell pótolni.

(Mivel mindez a már legálisan kapható lepárlók kézikönyvében le van írva, a fentiek közlésével nem követtünk el bűnre csábítást.)

Valahol már szoltunk a diverzifikáció fontosságáról és hasznosságáról. Annak jegyében az ikszedik PÖ-CSI részegyezmény keretében a két banda két észszerű megállapodást kötött.

Egyrészt az igényesebb termékeket kettős lepárlásnak vetik alá. Ez azt jelenti, hogy másodszorra nem a cukrozott cefre, hanem a már lepárolt termék kerül a főzőedénybe, ami ekkor kisebb méretű – bár jobban záródó – kukta is lehet. Így tisztább és erősebb (50+ fok) terméket kapni.

Másrészt a piacok felosztása helyett „kartellesednek”, azaz a Pöszméték is szállíthatnak a Remíz-söntésbe, a Csikászok is az Etele-kocsmába – lám-lám csak elárultuk a nevét –, de csak a közösen megegyezett áron.

Mindig is csodáltuk, hogy az egyszerű utcakölykök (ők nem haragszanak ezért a becenévért) mennyire jó műszaki és gazdasági érzékekkel bírnak.

A dolgok velejét összegzendő a két volt konkurens társaság, újabban immár piaci partner, három-három termékkel rukkolt elő.

A Csikászok a promontori törkölyvel, az erdei-bogyó vegyessel és egyféle calvadossal, ami a Körtér melletti kispiac értékesítésre alkalmatlannak ítélt almáiból származott és egyeseket talán Rémarque „A diadalív árnyékában” c. örökbecsű művére emlékeztethetett.

A Pöszméték a körtével, szilvával és a kétszer párolt, emberpróbáló meggyel büszkélkedtek, aminek egyszer akadt 72 fokos (!) változata is. Az utóbbi saját, bár távoli szedésű volt és a pándi téesz vezetői felismerték volna, ha valaha is jártak volna a saját gyümölcsfáik táján.

Rizikó nélkül nincs kockázat. Az egész vállalkozás legrizikósabb eleme a késztermék szállítása volt. Könnyen álcázható műanyag kannákba csak egy lélektelen kufár töltött volna büszke magyar hungarikumot. (Tudniillik a pálinkával szemben a szódavíz angol hungarikum.) Maradt tehát a három-literes demizson, a finom áruknak (kétszeres, erdei vegyes) a csatos üveg, nyakukon a megtévesztő, autentikusnak tűnő rizling, hárslevelű, furmint osztályozó címkével.

A BÚCSÚ

A környülállás

A pályaudvartól egy széles út, mondhatni sugárút vezetett a nagy folyó irányába. Csakhogy ez korunkban még nem volt leaszfaltozva, csak egyik fele volt kavicssal borítva, a másik még amolyan földút volt. Mint a környező utcák közül több is, ez is töltésen vezetett. A városnak ezen traktusát sokáig több hektárnyi lápos borította, amelynek része volt az említett Rét is, és a füves-mocsaras talajt csak lassú, türelmes szívóssággal lehetett kultúrterületté kényszeríteni.

Az állomástól a széles út első házáig egy kétszáz méter hosszú és a pályaudvar előtti rövid szakasztól eltekintve több száz méter széles csupasz, minden épülettől-építménytől mentes, de már nem vizenyős rét terült el. Egyedül közvetlenül az állomás előtt volt egy elkerített, a tisztaságot nélkülözni látszó vízzel félig telt hússzor-húszas medence, ami akkoriban az ún. tűzoltóvíz tartalékként szolgált. Senkit se zavart, hogy kerülgetni kellett.

Nos az a rét sok mindent látott. Azon a bizonyos őszen tankok állomáshelye volt, de ez nagyon nem tartozik ide. Máskor megjelent itt a világhírű cirkusz, aminek a neve nem jut most eszünkbe, talán a B. volt, de hát nem mindenki kedveli azt a műfajt, ezért arról se fogunk beszámolni.

Azt viszont el kell mondanunk, hogy a messze földön híres k. földi búcsúnak is ez adott otthont részben: a többi rész a mellékutcákat foglalta el.

Egyes fiataloknak csalódást okozva nem számolunk be a herce-hurca, sürgés-forgás, zsibvásár minden egyes mozzanatáról, csak a szigorúan ránk tartozókat fogjuk – röviden – felemlíteni. Egyébként fejezeteket lehetne írni az ottani örömökről, amiket főleg a mézeskalácsos szívek okoztak összebújt pároknak és bánatokról, amik a találékony mutatványosok bukszalapítási leleményességéről tanúskodtak.

A pákosztosoknak viszont egy megemésztendő gondolatot fogunk kínálni. Amit egyesek ma megspórolni vélnek a zsír révén, azt bizonyosan elveszítik a cukor vámján. Türelem: a rébuszról mindjárt fellebbentjük a fátylat, de előtte ismertetünk egy orvosi közlést.

Egy kedves, elfogultnak nem mondható és a jelekből ítélve nem éppen anorexiás doki néni – bár az alakját nem láthattuk, csak sejthettük – rdekes dolgot mesélt a rádióban. Azt állította, hogy a körutakon lakó gyerekeknek **zsíros-kenyeret** célszerű enniük. A hírt a hozzánk hasonló, ezen a finomságon nevelkedettek megkönnyebbülten fogadták, mások a fejüket csóválták. Pedig tény és való, hogy egyedül a disznózsír képes az emberi szervezetbe a

szennyezett légkörből lerakódott ólmot (és más nehézfémeket) természetes módon, orvosi beavatkozás nélkül kioldani.

(NB.: Egyesek mustárral kenték meg a zsíros-kenyerüket. Mások – és ezt bizony senkinek se ajánljuk – kristálycukorral hintették meg **és**-sel oldva fel a zsír **vagy** cukor dilemmát.)

Na szóval: ma van McDonald's, KFC, King's Burger és ki tudja hányféle faloda, de higgyék el, hogy egyik se érhet a búcsú pótolhatatlan **lacikonyhájának** a nyomába. Nem tagadható, hogy a hurkák, kolbászok, oldalasok, aprópecsenye-falatkák papírtálcái csillogtak a (paprikától olykor vöröses) zsírtól, viszont vércukor-szintünket nem emelték csipszek, krumplipelyhek, müzlik és más szénhidrátban gazdag rágcsik.

Ami pedig az italokat illeti, nos egy pohár sör vagy bor sokkal egészségesebb, mint az a sokféle – hiába is tagadják – cukros, szénsavas, mesterséges vegyületekkel feldobott lötyty, amit a burgerek mellé fogyasztanak. Azt pedig mindenkinek be kell látnia, hogy a magyar pálinkának a sarkába se érnek a mindenféle energiitalok, ámbátor az előbbi jó hatását csak 18 éven felül illik megtapasztalni. (Saját élményeink szerint a székelyeknél a fenyőből-borókából készült cujka esetében a korhatár ennél jóval alacsonyabb, mert a reggelt, ugyebár, friss energiával kell kezdeni az ifjabbaknak is...)

Miért éppen a búcsú?

A továbbiak előtt el kell árulnunk, hogy a két banda tagjai milyen célból találkoztak a búcsún, amint azt Magdi néni kiszaszerolta?

A dolognak természetföldrajzi, közelebbről biodiverzitási magyarázata van. Ezt a következő kérdés-válasz sor azonnal megvilágítja.

1. Mire akartak szert tenni a csaposok? Extra jövedelemre.
2. Mi annak a leghatékonyabb forrása? A zugpálinka.
3. Miből készül a pálinka? Nem aromából, hanem gyümölcsből.
(Mint látják, közeledünk már a konklúzió felé.)
4. Hol terem a gyümölcs?
Nehogy azt mondják, hogy fán és bokron, mert elsírjuk magunkat! A kérdés az, hogy hol vannak azok a célnak megfelelő bizonyos fák és bokrok, továbbá milyen fajtájúak?

Az Olvasó szakmai jártasságát a következő kérdéssel teszteljük.

„Lehet-e pálinkát csinálni, mondjuk, földimogyoróból?”

A helyes válasz:

„Pálinkát mindenből lehet csinálni, de nem mindenből éri meg.”

Mármost a két banda vadászterülete a pálinkához alkalmas fajokat tekintve nem volt azonos adottságú.

A Csíkászok közeli forrásai az erdeinek nevezett gyümölcsök voltak, amik bokrokon teremnek, korlátos mennyiségben és apró szeműek. A málna, a szamóca, sőt még a kökény alkoholos nedűje is különlegesen finom, de sajnos a minőség előnyei nem tudják pótolni a mennyiség hátrányait.

A fent vázolt széles úttól jóval távolabb volt egy sokhektáros dzsumbuj, vadgyümölcs bokrokkal, ami indulásnak nem volt rossz, ámde számításba kell venni a vad és a nemes gyümölcsök közötti lényegi különbséget.

És vajon mi az? Nem a termés méretére gondolunk! A ribiszkét, áfonyát, szedret a **bokorról**, sokszor a tövisek közül kell kiszemezgetni, viszont a szilva, alma, barack a **fa alatt** heverészik és majdhogynem lapátolható.

A Pöszméték számára elérhető volt a vasúton túli erdőt kísérő többhektáros gyümölcsös, ami akkoriban TSZ-tulajdonban volt, és mint a k. földi, sőt az országos etikai kódex is leszögezi: „Téesszől lopni nem bűn” (merthogy annak mindene köztulajdonnak számít. Emiatt különben se őrzik...)

Lássuk be, hogy a két banda eltérő sanszait (esélyeit) valahogyan át kellett hidalni. A Csíkászok becsületes eszközökkel akarták megszerezni a gyümölcsöshöz a szolgalmi jogot – amit a köznép persze **szorgalmi jognak** nevez – és el akarták kerülni a területstérítés más alkalmával olykor-olykor bizony előforduló atrocitásokat.

(NB.: A szolgalmi jog méltó párja az átalány, amit nemzeti médiumaink igen gyér szókincsű és hézagos műveltségű hírszerkesztői csak **általánynak** mondanak. Valódi talány, hogy miért. Ámbátor nyomukba se érnek a sportriporternek, akinél a **ledegradálás** még echte magyar kifejezésnek számít).

Nézzünk csak a területi jogokra egy szemléltető példát!

Az aluljárótól a városba vezető utat gyönyörű vadgesztenyefák kísérték. Ezek terméseinek csak egy apró hányada került az iskola népi-mesterségi szakköreibe, ahol gyufaszálak segítségével aranyos bábuk készültek belőlük. A MÉH (jelentését lásd valahol feljebb) vette át a nagy tömegüket, hogy a gyógyszeriparnak passzolja át. Az iskolai takarékbetétkönyv sok bélyeggel gyarapodott a gesztenyehullás szép őszi napjain.

Node...

„Ösi hagyományok” szerint a gesztenyeszedés joga a Pöszmétéket illette az aluljárótól az N. néni telkéig terjedő szakaszon, onnantól már a Csíkászok „szuterén joga és manzard kötelessége” volt. Ha valamelyik szakaszon az ellenség próbálkozott a nevezett termék fölszedésével, akkor ha rajtakapták, icipicit elpáholták és elvették tőle a gyűjteményt.

Már érti az Olvasó, hogy a „k. földi treaty” a hasonló, mindkét félnek kellemetlen (bár az egyiknek picit fájóbban) félreértések elkerülésére szolgált.

A nemes cél kizárta, hogy olyan parlagi eszközökkel döntsenek a Csíkászok gyümölcsszedési mentelmi jogairól, mint a snúr, a snóbli vagy akár a golyózás. Ahhoz a labdadobálás, a műhal-horgászás és főleg a hintahajózás sokkal jobban illett. Szóba jöhetett volna még a céllövészet, a kecskelőkés is, de ezek olyan spéci adottságokhoz voltak kötve, amelyek nem feleltek meg az egyenlő esélyek követelményének. Mert például „őreg” Székács boksolt, viszont Lóden kitűnően kezelte a fegyvereket, mivel sportlövészetre járt.

A vetélkedő

A sors valahogyan úgy hozta, hogy az első két versenyág együttese döntetlenre végződjék.

A labdadobálásban a polcokra kirakott, súlyokkal nehezített „sörösdobozokat” kellett levetni, amihez nemcsak jó célzás, hanem megfelelő erő is szükségeltetik. Ezért ezt a műsort a Pöszméték nyerték.

A műhal-horgászásban rövid botok végére kötött zsinegeken behajlított kampók lógtak, amelyeket egy méretes „lavórban” össze-vissza, egymás hegyén-hátán úszó műanyaghalacsák orrán lévő meglehetősen szűk gyűrűbe kellett beakasztani és az ide-oda ficánkoló jószágot annál fogva kiemelni. Mármint a két kisebb Székács-fiú gyakran járt le a nagy folyóhoz ugyanezt a produkciót élő halakon gyakorolni, ezért a Csíkászok messze lekörözték a kicsit ügyetlenebb Pöszmétéket.

A két **bika**, Kucsma és Öreg Székács, akiket a lányok kereszteltek el így, nem éppen dicsérően, mert egymásra fűjtak és olykor öklelőzni is akartak, nagy mellénnyel a motoros-próbán akarta összemérni az erejét. Tudnivaló, hogy a mutatványosok felállítottak egy tizenhét-húsz méter magas acélpántokból szellősen készített gömböt, alul egy csapóajtóval. Időnként feltűnt egy fején-könyökén-térdén erősen védett ruhába öltözött alak egy motoron, majd azt a gömbbe taszítva felpörgette a lóerőket és keresztbe-kasba, körbe-körbe száguldott az átlátszó szféra belsejében. Nem lebecsülendő produkció!

Nos a két bika, mindkettő maga is motorimádó lévén, így szerette volna összemérni az erejét. Szerencsére a gömb tulajdonosa erről hallani se akart.

Két megjegyzés illik ide.

Kucsma szerint a Csepel a világ legjobb motorbiciklije. Öreg Székács ezt vitatta, mondván: a Norton, netántán a BMW jogosult a címre (akkoriban a japcsik még nem gyártottak Hondákat, Suzukikat). Nem mellesleg az értők szerint, akik nem a felszínes híresztelésekre, a divatra, hanem a valódi minőségre adnak, a Norton orrhosszal előzte a Harleyt.

Továbbá a motorosok olyanok, mint mondjuk az amerikai focisták, de mondhatnánk hokisokat is. Este a fiúk a söntésben megláttak egy fazont,

akinek a ruházatán tényleg a Norton védjegyei díszeltek. A pofa, aki akkor megengedett magának egy sört, de csak műszak után és istenigazából csak egyet, alig volt felismerhető. A motoron kilencven kilós vállasnak nézett ki, a sötét pultjánál még ötvennek se. Hiába no, igaz a szólás: „A ruha teszi az embert...”, de csak ezzel a kiegészítéssel: „... olyan felfűjt melákká”.

Mivel a két bandavezér hőbörgő és életveszélyes próbája meghiúsult, az eredeti megállapodásnak megfelelően a hajóhinta döntött közöttük.

E sorok íróját sokféle hintába beringatták, gyerekkori barátja pedig az almádi strandon a nyolc méter magas hintával hajtotta az égbe. Az egy szál méterszer negyven centis falapon egymáshoz tapadva, egymással szemben álldigáltak eléggé röhejes képet mutatva. Node az hagyján! A kötél a nagy lendülettől már majdnem egészen vízszintesre (!) nyúlt – hősnek éppen nem mondható jómagam sikoltozása és imádkozása közepette –, majd a hirtelen megereszkedéstől a tetemes súly dacára kifordult és a két ütődött hintás három méter magasról a földnek csapódva immár megszolgált a jelzőjét.

Szóval csak azt akarom mondani, hogy bár a téren felállított hinták – három volt egy tartón egy sorban – hajója vékony, de merev rudakon lógott, igénybevételük az épeszűek számára, hmmm... Tudniillik szemben a laza kötélzetű hintával, ezekkel háromszázhatvan fokban át is lehetett fordulni.

Már nem emlékszünk, hogy a befizetett menetidő három, avagy öt perc volt-e, a verseny tétje attól függetlenül abban rejlett, hogy ki tud annyi idő alatt többször az alaphelyzethez képest száznyolcvan fokban, azaz fejjel lefelé két-három másodpercre megállni azonnali átfordulás vagy visszalendülés nélkül. A mutatóvány sokkal nehezebb, mint sokan gondolnák: hallatlanul jó ritmusérzékkel igényel. Ha valaki lassú, akkor nem ér tetőre a hajó, hanem azelőtt visszaesik. Ha valaki gyors, akkor átlendül a felső holtpontra. Szóval éppen azon megállni: bravúr.

Az utolsó pillanatban Öreg Székács helyett Lunga vállalta a kihívást, amit a hallgatóságos versenyszabályok nem tiltottak. Látszott, hogy érti a dolgát. Minden fél percben a feje tetejére állt és gyorsan 2:1-re, majd 3:1-re vezetett. Lóden azonban kitanulta a módit és fél perccel az idő lejártá előtt egyenlített. Mivel sokan tudtak a versengésről, ami érdekesnek ígérkezett, a hajóhinta előtt tömeg gyűlt össze és lélegzet-visszafojtva várta a végkifejletet.

Lódennek nem maradt ideje a több himbálást igénylő fejre állásra. Lunga viszont a lendítés közepén volt. Harmadik nekilódulásra a hajótest elérte a 178 fokot és úgy tűnt, hogy visszaesik. A nézők felhőrdültek. És akkor Lunga – fejjel lefelé! – egy aprót rúgott a lábával, a hajóhinta följebb kúszott és két másodpercig maga is elgondolkodott, hogy ez miként sikerült neki.

A vetélkedőt ezáltal a Csikászok nyerték meg és így vitathatatlan jogot szereztek a Kamaraerdőn túli gyümölcsösök meglátogatására, termékeik összegyűjtésére és zavartalan elszállítására.

TRAFIKOK ÉS MOZDONYOK

Dohányárudák

Talán megbocsájtja az Olvasó, hogy ilyesmivel is untatjuk, de mindkét témánkhoz köze van a történetünkhöz.

Amikor a főfelügyelő Gulyásék lakásából a földszintre ért, ösztönösen a zsebébe nyúlt a cigarettájáért. Nem szívott sokat és főleg nem udvariatlanul mások otthonában; ritkán hangzott el tőle a „Szabad rágyújtani?” kérdés. A csikket sohasem szórta el. Most viszont megkívánt egy-két slukkot.

Ámde a cigis doboz túl laposnak bizonyult. Tudta, hogy az állomás előtt, ama víztározó szomszédságában áll egy kis kulipintyó elején a dohánylevél rajzával és a „Trafik” felirattal. Az egész talán háromszor két és fél méretes lehetett. Az eladó ülőkéje és előtte a szűk pult alig fért el benne, a mögöttes polcok pedig dugig voltak rakva cigarettás kartonokkal.

Abban a bizonyos korban, amire egyesek bizonyos tekintetben joggal emlékeznek haraggal, esetleg fájdalommal, de mindenképpen elmarasztalólag, azért akadt egy-két **tiszta** jelenség is. Ezek egyike volt a trafik, ami dohányáruval szolgált és nem volt piakereskedés, mint a mai dohányboltok. Manapság sem sok dologra lehet ráfogni, hogy tiszta...

Két apróságot érdemes megemlíteni azon az nem jelentéktelen tényen túl, hogy a dohányárak többsége abban az internacionalista érában **magyar** gyártmányú volt, viszont a mai nemzeti korban **nem-magyar**.

Egyrészt a cigarettát szála – a cigit nem darabban, hanem szála mérik – is lehetett vásárolni, minimum ötöt. Az eladó – sokszor éltesebb hölgy, nem ritkán hadirokkant – kis csomagolópapírba burkoltan adta át a vevőnek.

Másrészt egyesek nem kész szívarkát vásároltak, hanem a saját sodrásúra esküdtek. Ezt régen kézzel művelték, újabban egy vályúszerű eszközzel, amibe belefektették a cigipapírt, rászórták – ízlés szerint tömörebben, avagy lazábban – a vágott-dohányt és a tokot lezárva megpödrítették.

Megjegyzendő, hogy minden ilyen kuckó Izabella-sárga színben sápadózott. Izabella spanyol királynő túlbuzgó vallásosságában az önsanyargatás azon módját választotta, hogy nemigen tisztálkodott, nem engedve a ruháit, az ingeit kimosni. Így az eredetileg fehér ümög szép lassan színt váltott. Nos egyes spanyol királynők és a magyar középületek e tekintetben rokonok...

Hogy el ne felejtjük: az aluljárótól 60-70 méterre, a városba vezető út jobboldalán egy nagy üres placcon, ahol az úrnapi körmenetek egyik oltára szokott állni virágokkal gazdagon feldíszítve, szintén volt egy trafik, aminek a történetbeli szerepét majd a későbbi oldalakon tárjuk fel.

Vonatok

A főfelügyelő szórakozottan, a Gulyáséknál hallottakon elmélázva gyűjtött rá. Ezt olyan módon tette, hogy idős édesanyja egyszer meg is jegyezte:

– Csodálom fiam, hogy néha nem a másik végéhez tartod a gyűjtőt!

Ami ugyebár a filteres cigarettánál nemkívánatos. Eláruljuk, hogy mivel a csodák nem ritkák, ilyesmi a nyomozótisztal bizony előfordult.

Töprengéséből egy ismerős hang térítette tudatra.

Puukk-klikk-klakk-tuk, puukk-klikk-klakk-tuk...

A háború végén az amerikaiak által itt hagyott ún. Truman gőzmozdony adta ki ezt a félreismerhetetlen kotyogó hangot (sorozatszáma 411). Ezt a típust csak tehervontatásra használták, amíg nem voltak dízelgépek.

Akkoriban leginkább csak gőzmozdonyok álltak a szerelvények élén. A bécsi expressz volt villanyvontatású, elején Kandó Kálmán mozdonyával, amely akkor is fenntartható volt, ha ilyesmiről akkoriban nem fecserészték olyan sokat, mint ma, sokszor feleslegesen. Zseniális mérnökeink egyikeként Kandó talált rá a megoldásra, amivel a mozdony által felvett villanyenergiát részben vissza lehetett táplálni a kerekek mozgásenergiája által.

A Balatonra hétvégeken motoros gyorsvonatok közlekedtek, amelyek viszont a békebeli híres-nevezetes Árpád motorkocsiból nőttek ki, amivel hamarabb jutottak Bécsbe, mint ma bármilyen közlekedési eszközzel.

Még említhetnénk a 301-est, amelyet a kissrácok az elől kúpos kazánja miatt kedveltek, többnyire a sebesvonati szerelvényeket húzta és egész Európa legelegánsabb mozdonyának számított; a 324-est, a szürke minden napok lokomotívját; a 275-ös mellékvonali csöppnyi „kávédarálót” és végül, de nem utolsó sorban a 424-est, az egykor virágzó magyar mozdonygyártás büszkeségét, amely szinte már vetélkedett az amerikai óriásmasínakkal.

A régi személyvonatok között voltak ún. postajáratok. Amikor még igen csekély volt a gépkocsik száma és forgalma, ezek vitték-hozták a csomagokat és leveleket, amúgy sokkal gazdaságosabban és gyorsabban, mint ma a posta gépjárművei. Az állomásokon voltak csomag- és levélfelvevő ablakok. Vidéken „postanapokon”, például Balatonalmádiban, a népek sorba álltak a szép virágos kerttel övezett postaépület előtt a küldeményük átvételére. Ha nem tették, akkor postai futár értesítette őket, mint egyébként arról is, ha netán távolsági – interurbán – telefonhívás várt rájuk.

A vasút teherfuvarozást is vállalt magánszemélyek részére. Miközben a nagyvállalatok használták a tömegáru teherkocsikat adott célállomásokkal, a személyes holmik vegyesáru vagonokba kerültek. Ezek egy vasúti fővonal forgalmasabb állomásait célozták meg, amelyeken éppen úgy voltak teheráru felvételi (és leadási) raktáregységek, mint amit művünk legelején leírtunk.

Tehát egy Almádiban a terhét leadó vagon Kovács úr hintaszéke mellett Szabóné új varrógépét meg Halász Zsuzsika zongoráját is rejthette.

A fuvaráruk között volt egy speciális küldetésű. A vasúti restik ellátásáról van szó. A felszolgált ételek alapanyagát, illetve az italokat nem ám ad-hoc módon és drágán szerezték be, hanem központilag és vasúton juttatták el rendeltetési helyeikre.

Ezek a szállítmányok erősen vonzottak bizonyos társaságokat, amelyeket gyaníthatóan nem a lisztes, cukros, avagy krumplis zsákok érdekeltek. Azon pedig nincs mit csodálkozni, hogy az alulfizetett vasúti alkalmazottak között akadtak olyanok is, akik némi „fizukiegészítést” nem vetettek meg.

A kis vonatrablás

Anglia: nagy ország, nagy vonatrablás. Kis hazánk: kis ország, kis vonatrablás – viszont stílusosan a vasút eszközével.

Ma ugyebár számítógéppel állítják össze az irányvonatok szerelvényeit a célállomások sorrendje szerint. Egyszersmind optimalizálják a műveletet, minimalizálva a vágányról-vágányra történő gurítások számát. Mivel azonban a tolatás személyzete között a tapasztalatok szerint viszonylag kevés a számítógépes hekker, a digitális adatokat nem könnyű meghamisítani.

Ezzel szemben a régi, papíralapú rendelkezési lapon könnyen át lehetett írni, mondjuk, az 1-est 4-esre vagy 11-esre, a 3-ast 8-asra, ezt-meg-azt ki lehetett vakarni, végső esetben a lapot másikra lehetett kicserélni, de persze ez utóbbi már „vasúti szakember” közreműködését igényelte.

Az aluljáróban történt ominózus eset estéjén – pusztán véletlen egybeesés folytán – ilyesmire került sor.

Pár nappal korábban a vasúti nepperek kiszagolták, hogy egy ellátmány összeállítása van készülőben benne márkásabb szeszes italokkal. No persze a szállítmányban lesz majd répa, zeller, krumpli is, de hát nincsen dió sem héj nélkül, anyaggazdálkodás káló nélkül, amúgy pedig M.-éknek, a dolog iránt érdeklődő piakereskedőknek van egy télen levágandó kocája.

Szóval azon az estén a 8-as vágányra szánt vagon nem vákárászások következtében a 3-as sínparra irányították. (Az első kettő a pályaudvar legelején álló, félreeső javítóműhelyt szolgálta ki.)

– Jóska, a hármásra...! A hármásra...! – hangzott ezúttal az utasítás.

Az a bizonyos vagon pedig megindult nem éppen végzetes, de kicsiben azért sorsfordítónak nevezhető útjára. Egyesek szándéka szerint, viszont a leendő delinkvensznek a szó szerinti nem kis megrázkódtatására.

Node erről majd a maga kellő helyén szólunk.

A MÁSODIK KÖR

A nyomozóhatóságok immár tisztában voltak azzal, hogy két egymással rivalizáló banda állhat a dolgok háttérében, de persze sejtelmük se lehetett arról, hogy ez miként függ össze az aluljáróban történetekkel.

Mivel az első körben a Pöszméték kerültek terítékre, következnie kellett a másodiknak, amelyben a Csikászok lesznek a bűnügyi interjúk alanyai.

Székácsék

A B. utca, amiben laktak, nevezetes intézményekben bővelkedett.

A városba vivő út melletti sarkon állt a Remíz-kocsmá. Mellette volt az ostyasütő, ahová Taki-atyá küldte valamelyik Székács ministráns-gyereket pótlásért, aki nagyon sajnálta, hogy nem ő volt a misebornak is a fullajtárja. Tudnivalóan itt készültek azok a vékony, cirka nyolcszor nyolc centiméteres hártyaostyák is, amikben a felnőttek akkoriban a patikákban recept nélkül kapható ún. **fejfájdító** porokat vették be. Ez úgy történt, hogy az ostyát a tenyérre fektették, megnedvesítették a csap alatt, beleszórták a port, majd az ostyát bugyorra csomagolták és bekapták.

A patika egyébként a következő sarkon volt.

Volt továbbá pék a környék legfinomabb kenyérével; szodaüzem a mindig nyikorgó-zakatoló töltőgéppel; szemfelszedő, amely furcsa mesterség felől a nagymamákat célszerű faggatni. Az utca végén a pincét foglalta el a TŰZÉP, amely valahogyan nem nyerte el a szép magyar beszéd fődíját, mivel előle indultak a nagy muraközi lovakkal vontatott szeneskocsik, hajtóik se nem dallamos, se nem épületes, viszont fölöttébb harsány biztatásai közepette. A mondások könyve innen nyerte a „Káromkodik, mint a kocsis” tételét.

A Székács család ennek a háznak az udvarában, egy igencsak sötét, háromszobás, félkomfortos földszinti tanácsi bérlakásban szűkölködött, mint már tudjuk nyolc nevetlen fiúval.

– Mit akar? – nyitotta ki a lakás és egyben a konyha üveges ajtaját egy krákogó asszony, ellenségesen és üresen bámulva a főfelügyelő arcába. Ötven-valahány éves lehetett, de alig nézett ki hetvennek.

– A fiúk felől érdeklődnék. Rendőrség – tartotta az asszony orra alá az igazolványát. – Bemehetnék?

Az még mindig nem tárta ki teljesen az ajtót. Végül meggondolta magát.

– Felőlem ugyan! – rándított vállat. – Már megint mit követtek el?

A felügyelő ismerte az ilyen munkáscsaládokat, amelyekben előfordultak kisebb kihágások, amikről az anyai kérdés is tanúskodott. Azoktól még nem voltak ők rossz emberek, csak hát...

– Ha nem veszi zokon – mondta enyhültebben a nő – itt fogunk leülni, mert odabe’, intett a fejével, épp’ takarítok. Ezt igazolta a fején elől masnira kötött kendő is, amelyet a felügyelő mamája is viselni szokott, hogy a por ne szálljon a hajába törölgetés közben.

A konyha nagy szegénységet, de egyben gondos rendet is tükrözött: nem valószínűsítette, hogy bűnözőkkel lenne dolgunk.

A háziasszony kávéval, nem cikóriával, hanem itthon valódinak tartott Frank-kávéval kínálta a rendőrtisztet. Annak csodálkozó tekintetére rögtön el is árulta, hogy a sarkon túl van ugyebár a Meinel, ahol áruszállítás közben néha – hál’ Istennek – malőrök is történnek, például kiszakad egy kávéscsomag teteje és akkor nem kerülhet a polcra. Rózsika, aki ugyebár barátnő és a finom cikkek boltjában a kasszában ül, ilyenkor félreteszi a leárazott terméket a jó ismerősök számára.

(Akkoriban nemigen lehetett igazi, vagyis babkávét kapni. Az olyasmit Bécsből hozták 1960 után, amikor egy kicsit szabadabb lett az utazás. Sokszor zölden vásárolták és ízlés szerint pörkölték. A márkanévén Franck jó minőségű kávépótlék volt, ami malátából és száraz zöldségekből készült.)

– Csak arról meséljen, hogy mit szoktak a srácok csinálni esténként? Mondjuk merre lehettek péntek este? – érdeklődött a főtiszt.

– Mindig az utcán lógnak, mindig. Errefelé minden tizenennyolc év alatti srác utcakölyök, akinek gyermekszobáján a villamos halad át. Sejtlemem sincs, hogy mit és hol csinálnak. Fociznak, lemennek a folyóra, a töltéseken mászkálnak „értékek” után kajtatva, mittom’én.

– Egy utolsó kérdés: Nem hoztak haza mostanában valami szokatlant, nem beszéltek valami különös eseményről? Esetleg balesetről...?

– Ilyesmiről nem tudok. Ámbár... – mélázott el az üveges konyhaszekrény felé fordulva, ahol a háztartási pénz látszódott –, ámbár mostanában a fiúk egy kis plusszal leptek meg. Itt van, ni, kétszáz forint.

László főfelügyelő meglepődött a véletlen egybeesésen, ami talán nem is annyira véletlen. Mint megtudta, a fiúk itt is alkalmi keresetként egy-egy százásra tettek szert a TŰZÉP-nél végzett hórukk munkáért, de a két darab százás forrása itt is homályos; csak a mama bízott a kétszeres munkában, mint eredetben.

A rendőr ismeretei egy ponton gyarapodtak. Pontosabban kettőn. Az első közvetlen az, hogy ezek a fiúk is, mondjuk, valamivel „gazdálkodnak”. A második közvetett az, hogy és ez a „bandaháború” ultima ratioja (végső oka). Mivel ennél messzebb nem juthatott, megköszönve a kávé és a háziasszony idejét, eltávozott.

Lungáék

Lunga a Csíkászok mondhatni tiszteletbeli tagja volt. Kétszer is együtt buktak Öreg Székáccsal matekból, ami lássuk be, igen szoros lelki kötelék. Lászlónak villamosra kellett ülnie, hogy egy, a vasúti töltésen túli távolabbi utcában keresse fel az utolsó kihallgatandó családját.

Ne higgyük, hogy az örsön csak ő dolgozott ennyit. Időközben társai fülest kaptak valamilyen eltulajdonított vagonról, amely szokatlan hírnek alaposan utána kellett járniuk. Majd rájuk is sort kerítünk, de egyelőre zárjuk csak le ezt a nyomozati szálát.

A felügyelőt Lungáéknál, akiknek az identitása pártpolitikai megfontolás miatt maradjon rejtekben, az addigiaktól szögesen eltérő módon fogadták.

Lunga egy tágas sugárúton egy déli fekvésű ötszobás, mondani se kell, hogy összkomfortos lakásban lakott. (NB.: Akkoriban ez a komfort dolog igen fontos tényező, mondhatni egy család egzisztenciájának a legalapvetőbb mutatója volt. Kinek, miből és miért tellett teljes komfortra...?)

Az ajtót egy tizenhárom-tizennégy éves copfos csitri nyitotta.

– Hihi, kit teccel keresni bácsi? – szolt picit ellentmondásosan a kérdés.

A copfos mögött máris megjelent egy érettebb és igen csinos tünemény.

– Na, menj innen már! Ne haragudjon az **elvtárs**, a húgom egy kicsit hebrencs. Parancsoljon beljebb és mivel szolgálhatunk?

A tiszt most a korábbiaknál alaposabban törölte le cipője talpát. Miután a kabátját lesegítették, egy tágas-napfényes szobába vezették és egy művészi csipketerítővel borított diófaasztalhoz ültették le egy természetes fotelba.

– Ha cigarettázik, nyugodtan gyűjtson csak rá! – biztatta a rendkívül vonzó és koránál érettebb lány. – Ez tudniillik a társalgónk – adott magyarázatot a lehetőségre.

A tiszt körülnézett. A sötétbarna diófa bútorzat jóízű és tehetős gazdát sejtetett. Két öblös fotel, háromrészes üvegajtós szekrény értékesnek tűnő nappalival, kényelmes heverő és egy valódi szekrény alkotta az együttest.

– Hogy az ördögbe kerülhet ki egy ilyen elegáns helyről egy olyan fickó, mint Lunga – gondolta magában a főfelügyelő, aki bár a fiút nem látta, a mondás szerint a barátjairól ítélte meg. Hangosan viszont ezt kérdezte:

– És a szülei...? – nézett várakozóan a lányra.

– Apu az X. főmérnöke. Anyu is dolgozik, az Y. főkönyvelője. Nincs itthon.

Ezt persze a nyomozó is észrevette. Azt is tudomásul vette, hogy abban az ántivilágban a két szülő magas rangú párttag kellett, hogy legyen, ami magyarázatot adott az állásukra és az abból fakadó jómódra.

– No és a bátyja? Csak egy van, ugye? Tudja, hogy mit csinált, merre volt péntek este?

A lány hangtónusa azt sugallta, hogy imádja a fivérét.

– A bátyus mindene a kémia. Bár matekból megbukott – komorodott el – vegytanból még díjat is nyert. Azt hiszem, hogy pénteken is valami veszélyes kísérlettel foglalkozott a barátai találkozóhelyén.

– Hát a pálinkafőzés lebukási szempontból valóban kockázatos művelet – tűnődött el magában Ferenc, mielőtt feltette volna az utolsó kérdést.

– No és ön ismeri azt a helyet?

A nemleges válasz után udvariasan elbúcsúzott a két lánytól.

Egyébként Ferenc főfelügyelő elkövette a szokásos hibát, ami jellemző volt arra a korra: nem kérdezte meg az egyháziakat a delikvenseiről, pedig azok ugyancsak jól ismerték a nyájukba tartozó báránykákat, még ha nem is frekventálták a templomokat. A valódi hívőktől sokat megtudtak a nyájtól elköboroltakról is.

Már Agatha Christie megírta, hogy egy ügy feltárását a (lehetséges) tettes **lelkivilágának** a feltárásával kell kezdeni, mert többnyire abból adódik az indíték. Hát ezért nem ártott volna egy kis klerikális konzultáció.

Ha Taki atyának nyilatkoznia kellett volna Lungáról, akkor feltehetően a következőket mondta volna:

Lunga az elvetett magok közül azok közé tartozik, akik jó földbe kerültek, megfelelő növekedésnek indultak, de a világ hívságai – értsd: a gazdagság, a hírnév hajhászása, a hatalomvágy – konkolyként végül elfojtják őket. A fiú alapjában véve jólelkű, de egyszersmind evilágian okos is. Látja-tudja, hogy minek, szülei milyen beállítottságának köszönheti a jólétét. Márpedig csoda kellene történjen, hogy valaki feladja a kényelmét és arról a tágas útról egy szűkebb ösvényre, a helyesebbre, de kényelmetlenebbre térjen.

A PECÁZÁS

Előbb a szórakozás...

A főfelügyelő szokása volt, hogyha egy ügyben elakadt, akkor elment, amint mondta: „kiszellőztetni a fejét”. Ezt egyesek ilyen módon, mások olyan elfoglaltsággal teszik. Ő történetesen a horgászást tartotta alkalmasnak.

Ilyenkor nem vett ki szabadságot, hiszen ez „munkaköri pecázás” volt. Viszont nem vitte magával a rádiótelefonját, mert akkor a kikapcsolódást megzavarhatták volna.

Kerületünkben a nagy folyó partján volt egy szigetnek nevezett hely, ami azonban már jó ideje csak félsziget volt, annak se épp' nagy. Partján egymás mellett sorakoztak a különböző állagú és azzal arányosan más-más „illatú”, sekély merülésű és tompa orrú halászladikok láncra kötve. Egyesek teljesen épek voltak, másoknak már rohadt a fenékdeszkája. Úgy rángatták a part mentén felgyorsuló víz által ringatva a béklyóikat jobbra-balra, mint láncról szabadulni törekvő nagy fekete kutyák.

Sohasem volt „ho-ho-ho”: nem fogott és nem is füllentett nagy halakat. Később akasztott normális méretű, másfél-háromkilós pontyokat, egyszer előfordult, hogy egy bevágásra kettőt is, három-ötakilós afrikai harcsákat, de semmi igazán nagyot, semmi különlegeset.

Ezen a helyen tett szert élete első zsákmányára, hat évesen, egy csodás színezetű, közel kerek formájú naphalra, amely elfedte egész tenyerét. Lehetett akár tíz centis is... A lába viszont a nagy izgalomban átszaladt a csónak rothadó fenekén, amin állva lógatta a zsinórt a sekély vízbe egy mogyoróbot végén, amin a kapásjelző egy gyufaszállal ráerősített parafadugó volt, a csali pedig paprikás, kis kerek galacsinra gyúrt kenyérbél. Bakancsa és benne zoknija jól elázott, de nem emiatt indultak hazafelé, hanem mert a harang ebédre kongatott.

Neki külön élményt jelentett, hogy a járat akkor még HÉV-ként közlekedett, bár azt csak a zöld színe mutatta, a kocsí a két végén nyitottperonú megszokott fapados, zötyögős „doboz” volt. Hazafelé is megbámulta a csodás rózsakertet, ami a dombok felé virágos rétként terpeszkedett el.

Egyébként Ferenc felnőttként se dicsekedhetett azzal, hogy jelentősen megdézsmálta a mondott öböl halállományát. Az általa fogott jószágokból a jobbkeze minden ujjára jutott egy, kettőt kivéve. Akadt két méreten aluli csuka, melyek villantózással-pörgetéssel kerültek partra. A lelkiismeret aggályait a serpenyőben pirosuló hal látomása nagy nehezen legyőzte. Utolsó volt a sorban a „peches” márna, ami a legfehérebb és legfehérebb-húsú hal.

A szerencsétlen egy horgászfülnek igen kellemetlen halk pendüléssel szakította el a damilt egy, a folyóba nyúló (a kocsik mosására szolgáló) betonlap éles peremén. Búcsúja azonban rövid volt. A lap szélén egy fűzfa készülődött növekedésnek, de még csak apró bokor volt, mindazonáltal igen szilárd gyökérral. Kis barátunk diadalúszása azon akadt el.

R. Lászlóné örömmel csapta össze tenyerét a szép fogás láttán. Azonban lelkesedése hamar lelohadt: a márnában több volt a szálka, mint a hús. (Egyébként a márna a leginvitálóbba hal: fogjál ki **már, na...**)

László alárendeltjei ismerték a szokását, bár csak néhányszor élt vele. Ezért a főfelügyelő kicsit se lepődött meg, amikor megjelent István őrmester.

– Szóval akadt valami fontos? – tapintott az evidens lényegre.

– Nem is akármilyen, főnök! – lihegte István, mert mielőtt a partra ért, egy magas töltésen kellett átkapaszkodni. Azzal a mondókájába fogott in medias res, a dolgok közepébe vágva.

– Drog! – hangzott el a kulcsszó.

Ferenc majdnem kiejtette kezéből a pecabotot.

– Miaffenét beszélsz? Még hogy narkó? Igazi?

Rettentően elcsodálkozott. Bár a város sok mindentől nem volt mentes, mint fentebb említettük a patkányoktól sem, szemben a nyugati városokkal itt még nem ütötte fel fejét a narkózás. Na igen, egyes fiatalok körében, bár igen ritkán előfordultak „szipópartik”, amik után a mérgezési osztályoknak akadt egy kis munkája, de ezen a rövid korszakon iskolai felvilágosítással eléggé hamar túlestek.

Mivel nem akarunk senkinek se káros tippeket adni, a szipózásról csak annyit árulunk el, hogy egy ÁPISZ-ban (Állami Papír és Írószer bolt) fillére-kért kapható ragasztó aromája képezte a bódítószert.

... aztán a munka

Most nyilván valami keményebb „anyag” került valahogyan forgalomba. István mindjárt el is mondta a történet végét. Az elejét ő sem ismerte, hiszen épp' arról kellett értekezniük a főnökével. Elbeszélése igazolta a tapasztalati tényt, hogy az egyébként igen leleményes drogterjesztők gyakorta valami váratlan apróságon buknak le. Már emiatt is jobb lenne, ha leleményüket valamilyen társadalmilag hasznos célra fordítanák...

Esetünkben az alábbi volt az a bizonyos semmiség:

Az aluljárótól odébb található trafikban N.-man (se nem elvtárs, se nem úr) volt a délelőtti eladó. Történt, hogy vasárnap este belázasodott – a saját állítása szerint, neje azt a lázat másnak szokta nevezni –, ezért a voltaképpen hátbéli (háztartásbéli) N.-manné vette át ura hétfői műszakját.

És akkor tette be a sors keze a lábát.

Egy éltes úr a pakli Tulipán cigaretta (dohányiparunk legfinomabb és annak megfelelően drága gyártmánya – 6 forint/doboz, az Ötéves Terv 2 forint 70 fillér/csomagjával szemben –, amit sokan csak vasárnap engedtek meg maguknak, akkor is csak szála) mellé vágott dohányt is kért, Óbester márkanévűt. Az úr néha a változatosság kedvéért maga sodorta a szívni-valóját, ami olcsóbb is (1 forint 80 fillér), meg – az illető szerint – ízletesebb is a tömés lazasága miatt, mint a kész szivarka. N.-manné a megfelelő fakkba nyúlt, de matató ujjait üresen húzta vissza.

– Bocsánat. Pillanat. Kell, hogy legyen itt – hebegte, azzal lázas kutatásba fogott a háta mögötti polcokon. Az úr már-már türelmetlenül távozni készült, amit ki is nyilvánított, amikor az eladónő az egyik polc jobboldali, szinte eldugott rekeszében pár csomagra bukkant.

– Tessék parancsolni – vette át a 7 forint 80 fillért – és még egyszer bocsánat. (Ilyen szavakat a férje sose ejtett volna ki a száján.)

Cirka egy óra múlva a rendőrségen jelentkezett egy jól öltözött úr. Az ÜTI (ügyeletes tiszt) a kérdésére, hogy milyen ügyben jár, ezt a választ kapta:

– Kábítószer szeretnék bejelenteni.

Az ÜTI a fejéhez kapott és nem hitt a fülének:

– Hogy mi tetszik az elvtársnak...?

Az megismételte az állítását, mire föl a rangidős rendőrhöz kísérték.

A kihallgatósobában a következők hangzottak el:

Munkahelyére érve X úr – a rendőrségen persze X elvtárs – kereskedelmi főosztályvezető elővette a cigarettasodróját, meg a frissen vásárolt vágott-dohány zacskóját, hogy készítsen egy „staubot”. Meglepetésére a felbontott tatyóban nem aranybarna, hanem sárgásfehér anyag mutatkozott, nem is egymásba göndörödő vékony szálakban, hanem forgácsszerűen és – hát igen – nem árasztotta a frissen felbontott dohánycsomag jellegzetesen kellemes illatát, hanem amolyan halvány, de csípős aroma áradt belőle.

Állásából következett, hogy az úr a Közgázon áruismeretet tanult és bár nem vizsgázott belőle jelesre, felismerte, hogy amit vásárolt, az nem vágott-dohány. Szaglószerve lyukait tágabbra nyitva közelebb hajolt az anyaghoz és a már gyerekkorából ismert illat, bár halványan, türemkedett az orrába.

Hősünk nem egyszer járt már Olaszba’ (ezt így illik mondani!), ahol is minden szép volt, tán még Velence is, de az élmények értékéből sokat levont, hogy sehol se szolgáltak kedvenc ételével. Eltalálták: a mákos téstával. Itáliában tilos magánemberek számára a máktermesztés, mert a magjából, de még az örölt gubójából is kábítószer, közelebbről ópiumot lehet készíteni. Ezt egy ötödikes gyerek is tudhatja, aki egyrészt nem bukott meg biológiából és tanulta, hogy a pipacs a mák rokona, másrészt látta az Óz című filmben a

a gyáva oroszánt, aki a pipacsréten békésen sziesztázott a mákony hatására mély álomba merülve, Dorothy nagy aggodalmára.

Az olvasott emberek – az olvasottság nemrég a műveltség szinonimája volt, manapság viszont egyes nagymellényűek azt hiszik, hogy olvasás nélkül is lehetnek műveltek, pedig egy frászt – szóval az olvasottak körében szinte kötelező olvasmány volt Sherlock Holmes egyik-másik esete. Nos nála olykor találkozhatunk olyan gyér kecskeszakállú, aszott képű, ravasz és ferdeszemű fickóval, aki úgymond „pipával” kínálja a gyanútlanokat és azokat, akik várják a kínálást. A parázsló mákalkatrész az ópiumos kábaság egyik forrása, ami rövid ideig bódítóan kellemes, de ébredés után nemcsak súlyos pénzekkel, hanem szakadás fejfájással is fizetni kell érte. Tartós élvezete az étvágytalanság miatt lefogyásra, az agykárosodás következtében elhülyülésre vezet. Mindazonáltal nem a legsúlyosabb drog, amit az is jelez, hogy él még egynéhány kínai a világon.

Nem csak Kínában, hanem Ázsiában mindenütt elterjedt a „mákonyozás”, a mák ópiummá alakításának ilyen-olyan módja. Általában a mákfőzetből lepárlás után „pogácsákat” formáznak, amiket egyesek akként rágsálnak, ámde többnyire porrá őrölnek vagy forgácsá reszelnek a könnyebb terjesztés kedvéért.

A hír gyorsan elterjedt az őrön, az ügyet pedig átadták a bűnügyiseknek. István őrmester első kérdése várható volt:

– Hol tett szert a dohányra, akarom mondani az anyagra?

X. úr hűen beszámolt a vásárlásról. Mindig ott szerezte be ezt a kelléket, ez is úgy nézett ki, mint a többi, ámde mégis...

Felvették a tanú – mert akként kezelték és nem gyanúsítottként, amit közöltek is vele – vallomását. Majd István egy helyszínelővel együtt kocsiba ült és a trafikhoz hajtatott.

A nem is túl gondosan eldugott paklikat megtalálták. Ámde N.-manné ártatlansága a napnál is világosabb volt. Mert ugyan ki adna oda 1 forint 80 fillérért egy – bár a konkrét árfolyamot nem ismerjük – nyilván több száz, sőt, akár több ezer forintot is érő portékát egy ismeretlennek?

A hirtelenjében összekapott házkutatási parancs N.-mant, aki most is, mint máskor a „láza” felpumpálásával foglalkozott, azaz ivott, mint a gödény, nem nagyon izgatta fel.

– Itt ugyan semmit se találnak – hadonászott félig üres poharával, amiből savanykás szagú, gyanús színű folyadék lötytyent a konyhakőre.

– Semmit se! – nyomatékosította mutatoujja rázogatóásával.

Leültették a koszos díványra. Ugyanis a „ház urát” a felesége kiakolbóította az addig közös hálósobájukból és a konyhába száműzte, ahol télen a kis olajkályha bűze koktéllba keveredett az ócska lőrre szagával.

A nyomozók csak annyit tudtak meg, hogy a „dohányt” mindig gyerkőc vitte a trafikba, ahol gondosan – de mint láttuk: nem eléggé körültekintően – a valódiaktól külön tárolta. A bevételt külön helyen, sokkal jobban eldugva a pult alatt gyűjtötte és hetenként egy fekete szemüveges, fekete kalapos, felöltőjét a nyakába húzó átlagos magasságú pasasnak kellett átadnia, aki soha egy kukkot se szólt.

– Ügyes, nagyon ügyes! – fejezte be a beszámolóját István keserűen méltatva a kábítószer-terjesztők profizmusát.

– Nincs minimális támpontunk sem – értett vele egyet Ferenc főfelügyelő.

– Csak egyet tehetünk – vázolta elképzelését társának.

Attól fogva egy gépkocsi álldigált a kuglipálya mellett a rakodórampa tövében, ahol nehezen lehetett megpillantani, a benne ülők viszont elláttak a trafikig. Nem a gyerekekre mint tudatlan futárookra vadásztak, egyrészt mert az apák mindig a srácaikat küldték cigiért, vagyis sokan voltak, másrészt mert az ellátás nyilván sporadikus, kiszámíthatatlan volt. Szemben a pénzbeszedő megjelenésével, amely hétvégén este volt esedékes, amikor N.-man volt műszakban.

Sok-sok mustáros virsli és Utas-üdítő fogyott el, amíg a lesben állók fel nem hagytak a leskelődéssel, mert várakozásukat csak nem koronázta siker.

A MELLÉKVÁGÁNYNÁL

A veszteség

A hármas vágányra történő gurítás némi malőrrel járt. A 333-as tolató-mozdony fűtőjét nem avatták be a stiklibe, részben anyagi, de sokkal inkább biztonsági okokból: több szem többet lát, kevesebb száj kevesebbet beszél. Ezért bár a hármasra kellett gurítani, a felkészülésben a mozdonyvezető még a nyolcas paramétereiben gondolkozott. Annak megfelelő lendülettel bocsátotta útjára a szeszesital-rakományt is tartalmazó vagon.

Ez több ok miatt is elhibázott manőver volt. A teherkocsi a kelleténél nagyobb lendülettel csapódott a hármason várakozó szerelvényrészbe, amely az ütközéstől maga is gurulni kezdett, ami váratlanul érte a tetteseket. Még jó, hogy a kapcsolással megbízott társuk kiugrott a sínek közül. A csattanás akkora volt, hogy sok környéken alvót felriasztott Lajos bá', a fatelep őrének a kivételével, igaz, hogy annak bódéja az ellentétes sarkon állt. A piatolvajok visszahúzódtak a sötétebb sávokba, hallgatóztak, de nem történt semmi.

Egyébként pofátlanul ügyesek voltak. A telepen a faárut keskeny nyomtávú, oldaltámaszokkal ellátott mini platós kocsikkal fuvarozták ide-oda. A sín a kerítést kísérte körbe felül a hármas vágány mellett, alul az iskola fölötti pályán. Baloldalt volt a kápolna telke, a jobboldalt viszont egy használatlan, széles földsáv kísérte, esőben járhatatlan állapotban. Nos a pernahajderek ide álltak be egy elsötétített lámpájú zárt furgonnal, amihez a telep kisvasúti kocsijával fuvarozták az árut, hangtalanul, gördülékenyen.

Ám a vagonzár feltörése után kellemetlen csalódás érte őket. Az egymásra helyezett italos kartonok közül sok elszabadult a heves ütközés következtében és a kocsit kellemes piaillat töltötte be. A kellő fantáziával bíró Olvasó nyilván megbocsájtja nekünk, ha az elkövetők kommentárjait elhagyjuk.

A szökevény

A gurított vagon az ütközéstől lefékeződött, majd meg is állt, ami kedvező volt a tolvajoknak, mert a fatelep oldaláig kevesebbet kellett cipekedniük. A másik oldalon négy méter magas kerítés – a kápolnakertben labdázók miatt volt ilyen méretes – itt csak két méteres volt és kellő méretű „folytonossági hiánnyal” látták el a könnyebb átpakolás érdekében.

Viszont a korábban ott állt szerelvényrész átvette a mozgási energiát és bár nagyon lassan, gördülni kezdett az áru feladó felé. Mint az erős emberek

kamionhúzási vetélkedője is példázza, „alles Anfang ist schwer”, minden kezdet nehéz, de ha egy dolog beindul... Nem hiába nevezik a vasúti kocsikat „gördülőállománynak”.

Miska aznap már másodszor ütközött meg a dolgokon, illetve a dolgoktól. Egyszer amikor a faránál fogva feltuszkolták egy nagy dobozba, amiből nem látott ki, mert a két oldalt lévő két-két szűk ablak neki magasan volt. Új komfortzónájával – hogy ki találta ki ezt a marhaságot; neki is meg a macskájának is! – hamarosan kibékült, mert előtte egy rögtönzött szénatartó és egy pont a szájára álló itató lenyugtatta zilált kedélyeit.

A kívül a „Vegyes-áru” feliratot viselő új, átmenetinek szánt otthona belül két részre oszlott: az elhúzható ajtón túl álldigált Miska, innen meg biciklik, egy fűnyíró, valaki nagymamájának a régi plüss bútorai és pár tyűkkesz formált egy auszgetippelt, vagyis kiköpött impresszionista képet. Az általuk árasztott szagok összbenyomását nem is próbáljuk visszaadni.

Miskáról, akiről az Olvasó talán már sejti, hogy egy pirostarka magyar tehénnek a fiacskája volt, bár a szólás szerint a homályban minden marha szürke (azaz hungarikum!), a fuvarlevélen az állt, hogy kétéves tinó, vagyis bikaborjú. Ennek megfelelően a szarvai még aprócskák voltak.

Kis barátunk méla borjúpillantásokkal meredt a néma sötétségbe, talán a szóláson tűnődve: „tanulj tinó, ökör lesz belőled”.

Roszmájú latinok sokat élcelődnek az ilyen szegény párok rovására. Van egy latin szólás: „A bove maiore discit **arare** minor”. A nagyobb ökörtől tanul szántani a kisebb. Ezt Ferenc főtiszt a piaristáknál így vezette elő: „A bove maiore discit **errare** minor.” A nagyobb ökörtől tanul tévedni a kisebb.

Miska második megrázkódtatása nagyobb volt az elsőnél. Egyszerre mint ha csak megtaszajtották volna, nagy lökés érte. Lábai megroggyantak; majdnem a fenékre ült. „Nyakam érzi s...em súlyát” írta Villon nyomán Faludi. Valahogyan így történt, hogy a hátrahőköléstől megfeszült a Miska nyakát a falhoz rögzítő kötel és a lendület kiszakította a vagon korhadó falából a gyűrűt, ami kis barátunkat addig a helyére kényszerítette.

Ugyanaz a lendület arra az elhatározásra juttatta a vagonajtót, hogy ideje a világnak jobban kitárulkoznia. A „bámul, mint borjú az új kapura” így új, tartalmas értelmet nyert. A boci tanácsalansága nem sokáig tartott. Az orrát kérdezte a dolgok állása felől, mivel pedig a tekepálya mellett mindenféle fű és gaz illatozott, kicsit habozva bár, de csak letöttyent a vagon mellé.

Koraérett lehetett, mert nem kapkodta el a dolgokat. Még legalább tíz percen át berregtette a füleit és lóbálta a farkát, bociszemeivel időnként nagyokat hunyorogva. Talán az Illés-nóta motoszkált benne: „hát erre most miért menjek...”. Aztán lassan az egyik lábát a másik elé helyezte, mignem...

Váratlanul valami zajos-fényes rohant szembe vele és neki akart menni. Elbődült, amin a tinóul tudók csak ezt érthették: „Ó, anyácskám!”

A TRIATLON

Valahányszor csak vetélkedés volt kilátásban a két banda között, ami olykor-olykor megesett az iskolai feladatokból (ilyen-olyan gyűjtések) vagy a szülői igényekből (többnyire beszerzési ügyletek), de leginkább a krónikus pénzhíányból fakadóan, a vetélytársak – ellenfeleknek azért nem neveznénk őket – jelzést adtak le egymásnak a „diplomáciai találkozó” szükségességéről.

Ennek színtereként a kuglipálya felelt meg, mert csak vásár- és ünnepnapon vették igénybe napközben a felnőttek, főleg vasutasok és remízesek. Egyébként mint mondani szokás: szabad volt a pálya.

A megbeszélés tárgya mindig kettős volt: a vetélkedés módjai és a nyertesnek járó tét. Persze olykor csak l'art-pour-l'art, a másik legyőzésével járó (kár)öröm kedvéért kívántak összeakaszkodni.

A triatlon nemcsak a „három a magyar igazság” elvéért, hanem az eltérő képességek gyakorlata miatt is kiváló keretnek bizonyult. Hiszen már Szent Pál is megírta, hogy kinek a korizás, kinek a ródlizás képessége adatott meg és abban kell a talentumait gyarapítania, bár nem vagyunk egészen biztosak az idézet pontosságában. Egyébként amúgy se a Biblia betűje a fontos, mint egyes prédikátorok számára, hanem a szelleme a lényeges.

Jelen triatlon aktualitását a kerületi felhívás adta. Vasgyűjtést hirdettek verseny formájában négy fős csapatoknak. Amelyiknél a MÉH mázsálója a legjobban lendül ki, az az egység egy hónapos szabad bérletet kap az Úttörő Vasút használatára. A kerület számára ez azért volt üzlet, mert a hulladék beszállítók csak a szokásos díj felét fizették ki a verseny idején.

Mármost – kérdezi joggal a figyelmes Olvasó – miért kellett emiatt a két bandának külön elővetélkedőt vívnia?

Csakis a helyi adottságokban járatlanok tehetnek fel ilyen kérdést. Amint az első vetélkedésnél a Pöszméték térfelén lévő gyümölcsösök használata volt a döntés tárgya, most a töltések kutakodási joga került előtérbe, mert azok szinte mindegyike a Csikászok térfelén húzódott és a Pöszméték jogot kellett, hogy szerezzenek a hozzáférésükhöz. Elvégre nem minden bokorban terem vashulladék! (A kitétel a mai Buda környéki erdőkre már nem áll.)

A kuglipálya

Az aluljárótól a belváros felé vezető, szép egészséges gesztenyefák által kísért széles út és a teheráru-feladó meg a fatelep kerítése egy háromszöget zárt be, amelyen enyhe túlzással fünek nevezett vegyes gyom virított. Ebből

a vaspálya irányára merőleges építmény emelkedett ki a maga sápadt, itt-ott már korhadásnak indult fafelépítményével. Ez volt a korabeli bowlingpálya.

Alul egy kábé tizenöt méter hosszú és három méter széles betoncsík húzódott, amelyet végig fából készült sátoros zsindelytető védett az időjárás viszontagságaitól.

Az árufeladó felőli oldalon a kijelölt helyekre állították fel a kuglibábukat, amelyek mögött cirka három méterre egy gömbölyített palánkra futottak fel a kugligolyók a palánkról a felállítóhely fölötti tárolóba pottyanva a megfelelő csattanás kíséretében, már ha volt annyi erő, akkora lendület a dobásban. Létra vezetett fel a kiszedésükre.

Ezzel a találati zónával szemben is volt egy emelt rész, a „karzat” a nézőközönség részére. Alóla indították dobásaikat a versenyzők, akik a megjelölt vonalig kellett, hogy eleresszék a tekegolyót. Az indítózóna mögött heverték a golyóbisok. A falakon kampók szolgáltak ruhatárként és ami sokkal fontosabb egy perem futott körbe a nélkülözhetetlen sörösüvegek és -poharak tartására. Merthogy akkor még a proletárok is csak ritkán ittak üvegből.

Amikor Kucsma először járt a pálya felé, a füves térség közepén megállt egy helyen. A talaj ott teljesen csupasz volt, a föld le volt döngölve és itt-ott egy-egy elfeketedett ágnak tűnő valami tarkította a sápadt barnaságot.

– Szerinted mi az ördög lehet ez? – kérdezte a mellette szintén a talajt fürkésző társát.

– Úgy nézem, hogy tűzrakó hely volt – válaszolta Lóden. – Terézke mesélt arról, hogy békeidőben itt nagy multságokat, majálist tartottak. Miközben az örök vetélytársak, a vasutasok és a villamosközlekedésiek a kuglipályán mérték össze az erőiket, családjaik és a drukkerok pereputtya ezen a térségen piknikezett: sütögettek-főzögettek. Sokan még asztalt és székeket is cipeltek magukkal, hogy kényelmes legyen a vigasság.

– Azt nem tudom, hogy volt-e zenészbanda is – tette hozzá, ami érthető, mert a fiú nagy zenerajongó volt. Vékony volta miatt leginkább a szájharmónikát preferálta, amit mindig a zsebében hordott és ekként szinte a személyazonossága igazolására is szolgálhatott.

A pályán az oldalgerendák gömbölyűségét egy helyütt sima lapos felület szakította meg; olyan palatábla-féle volt.

– Látod, oda írták fel krétával az eredményeket – jegyezte meg Kucsma.

A megegyezés (PÖ-CSI/2)

A két banda találkozója fél-demokratikusan zajlott. Részt vehettek rajta mind a nyolcan, ketten-ketten szavazati joggal, ketten-ketten viszont csak megfigyelőként. A helynek a fedettsége volt az egyetlen előnye, amúgy nem

nyújtott kényelmet, hiszen nem volt hová leülni. A nagyok privilégiuma volt, hogy a karzatnak támaszkodhattak.

Székács-3, alkalmissal a társaság legfiatalabb tagja és amúgy az egyetlen Székács, akinek az iskolában jó jegyei voltak, meg is jegyezte:

– Az igazgatósági üléseken, sőt a parlamentben is be kellene vezetni, hogy **mindenki csak állhasson**. Akkor a résztvevők nem lafalyolnának annyit és a gyűlések nem tartanának órákig: gyorsabban születnének a döntések.

A jó eszű ifjú csak azt nem fogta fel, hogy egyes politikusok számára a szószátyárság nem eszköz, hanem cél.

Bátyja elérte a célzást, de azért csak kobakon legyintette.

Kis barátunk elvi javaslata gyakorlati megerősítést nyert. A találkozó alig háromnegyed órát rabolt el az idejükből és mindenben megegyeztek.

A triatlon három sportágból fog állni: skirózás, karikacsapás és kugli. Ezeket alább ismertetjük. Abban is megegyeztek, hogy a versengés bírójaként E. atyát fogják felkérni egyrészt, mert ő egészen biztosan nem részrehajló, másrészt mert sportos fazon volt, „tréningatya”, ahogy tréfás-kedvesen nevezték. Bár olykor, amikor meglátogatták külvárosi hajlékában kemény választás elé állította őket:

– Ma mit öhajtanátok a dumcsihoz, srácok: nyugati limonádét porból vagy sarki fagylaltot? Szerintem az is porból van, de biztosan porrá lesz.

No persze a végén a kizáró **vagy**ból mindig megengedő **is-is** lett.

Skirózás

A skirót csak a vidékiek tévesztik össze a séróval, ami rövide, de még nem „fehér keretesre” nyírt hajzat.

A skiró a rollerek elődje, de azoknál sokkal raffináltabb és egyben sokkal veszélyesebb eszköz. Mindig deszkadarabokból készül. Gyerek változatában háromkerekű (elől egy, hátul kettő) és deréktájon van a T alakú támaszfogója, mint modern testvéreinél. Szóval házi barkácsolású – roller.

Ugyanakkor siheder változatban négy kerekű, téglalap alakú deszkalap, amelynek első tengelyére eszkábált két kereke forgatható és – néhányak számára sajnos – nagyonyis gyors és váratlan fordulatokra képes. Egyszóval uralása nagy tudást igényel.

Hogy el ne feledkezzünk a legfontosabbról: a skiró kerekei gördülőcsapágyak, csak úgy meztelen voltukban. Ezeket az amatőrök a k. földi kisképgyár melósaitól szerzik be cigivalutával fizetve. Viszont a profik elutaznak akár D.-be is, ahol az SKF nevű svéd vállalat termékeihez csak pálinkával lehet hozzájutni. Persze mindkét típus a legkörültekintőbb finomolajozást igényli.

Ajjaj! Majdnem elfeledkeztünk a lényegről. Az igazi skírón nem áll, hanem hasal az ember! Mármost ha valaki olyan teknősbékán nyúlik el, amelynek az első lábai mindenfelé a saját útjukra akarnak kitérni, viszont a megfelelő lejtőn harminc-negyven kilométerrel is teker, akkor elgondolkozhat azon, hogy a skírozás nem kisgyerekeknek – és persze nem is felnőtteknek – való sport. Igazán megérdemelné, hogy olimpiai versenyszámmá tegyék.

Namármost ha nem tudod, hogy mi is az a Trunkán, akkor nem voltál igazi gyerek K. földön. A lényeg az, hogy az S. úton, attól jobbra feküdt, amint a régi versenyeknél részleteztük. Innen egy négy-öt, helyenként hét-nyolc fokos lejtő visz a nagy országútig. Ez az ezerhat-ezerhétszáz méteres gyalogjárda volt a versenypálya, amit – ha jól számoljuk – nyolc utcakereszteződés szakít meg, amolyan zötyögős kockakövekkel, amelyek közötti rések kiválóan alkalmasak a csapágyakkal való gonoszkodásra. És akkor még nem szóltunk a bekanyarodó autókról és azokról az érzéketlen kikerülendő és valamiért kiabáló felnőttekről, akik pont a versenypályán gyalogolnak.

A versenyt persze sziesztaidőben rendezték. Egy táblázat szerint fentről a kerek tízes percekben indították a futamokat úgy, hogy leérve a lista másolata alapján azonnal meg tudták állapítani a futamidőt. A bandák két-két tagja vetélkedett, hogy a véletlenszerű apró akadályok hatását az eredmény átlagával ki lehessen küszöbölni. Vis maior esetén, például ha babakocsi tűnt fel a pályán, a versenyző természetesen azonnal leállt és megismételhet-e a futamot, ámbátor a starthoz való felsétálás csökkentette a képességeit.

Szóval mit tudhatnak a maiak az extrém sportról meg az adrenalinról...?!

Még egy dolgot kell tisztáznunk. Az „odds”-szok távolról se voltak azonosak: az esélyek egyértelműen a Pöszméték győzelmét vetítették előre.

Ez evidens. Ennek a bandának a pályaudvar környéke és az azontúl elterülő, hegyoldali környék volt az otthona. Sokat gyakorolhatták ott a skírozás művészetét, ami a másik csapatnak nem adatott meg. A Csíkászok a remíz és az attól keletre eső lapályos tájon voltak otthon. Mégse aggódtak az ellenfél várható előnye miatt, mert majd a karikacsapás kiegyenlíti azt.

Végülis a vártnak megfelelően a Pöszméték győztek 5,02 perces átlaggal, ami átlagos 20 km/óra sebességet jelent, ami földközeli hason gurulva ugyebár... Tekintettel az útkereszteződések lassító buktatóira, ez nem is olyan rossz eredmény. A Csíkászok becsületén se esett nagy folt: 5,32 perces átlagot értek el.

Karikahajtás

Vannak „füllentős” közmondások-szólások, amelyek üzenete ugyancsak távol áll az igazságtól. Ilyen mondjuk a „szó megindít, a példa vonz”, ami

csak abban a bővebb formában igaz, hogy „főleg a **rossz** példa vonz”. Avagy itt van a „szó elszáll, az írás megmarad” kitétel, egyes tanárok kedvence, akik rossz jegyeket szoktak firkálni Döme ellenőrzőkönyvébe. A végén mégiscsak beszélniük kellett a nebuló papájával, mert a füzetecske egészen véletlenül a csap alá esett, bár állítólag Döme nem akarta kimosni. Végül vegyük görcső alá a „megy, mint a karikacsapás” jópofizást.

Volt szerencsénk kipróbálni azt a sportot, és meg kell mondanunk, hogy a hajtani kezdett karika már a második csapás előtt úgy eliszkoltt tőlünk, hogy csak huss-huss...

Ez az időtöltés a könnyűatlétika osztályába tartozik, aminek üzéséhez két sporteszköz szükségeltetik: a karika és amivel hajtják. Amit csak az Olvasó kedvéért írtunk így, mert igazából a karikát csapják. Mivel karika, nem lehet tudni, hogy fejbe, nyakon vagy... Persze, hogy a tetején, illetve attól lejjebb, de hát az mindig egy másik pontja.

Karikának egy lehetőleg rozsdás hordóabroncs való, kicsit kiegyengetve, merthogy az abroncs nem egyenletes gyűrű, hanem a hordó hajlata miatt az egyik oldala felé lejt. Az egybekovácsolt javasoltatik, mert amit szögecsekkel applikálnak össze, az nem simán gurul, hanem pattog. A gyűrű szélessége négy-hat centi között bármi lehet. Átmérője rendszerint 70-90 centi, ámde a méretet célszerű a hajtó magasságához választani. Ugyanis az utcán láttunk olyan mezitláb-as-pendelyes kistrácot is, akinél csaknem magasabb volt az általa hajtott karika. Versenyek alkalmával a méretet megkötik.

Viszont a hajtóeszköz bármi lehet. Az ügyesebbeknél a csupasz kéz is megteszi, de a kezdőket óvjuk ettől, mert minél rövidebb a hajtóbot, annál nehezebb egyenesben tartani az ide-oda ingadozó, kitörni készülő jószágot. Az egyensúly törvényei megmagyarázzák, hogy a mélynövésű srácok miért ügyesebbek ebben a sportban, mint a colosok. Ennek megfelelően jártak el a Pöszméték és Csíkászok versengésében is.

Miközben a skirózásnál a két-két bandavezér és helyetteseik, vagyis a (faj)súlyosabb egyéniségek léptek a startvonalhoz, a karikacsapás feladata a csapatok kisebb, de vékonyabb és fürgébb tagjaira hárult.

A pálya hossza itt is 1,6 km volt. A helyét nem volt könnyű kiválasztani. Láttunk gyerkőcöket gyakorolni az aluljárótól a városba vezető utat kísérő járdán, de most, a gesztenyehullás szezonjában az nem tűnt praktikusnak, maga az út pedig kockaköves volt. Szerencsére a városközpontból kivezető két sugárutat a vasúti töltés mentén összekötő, nemrég giringyes-göröngyös földes szervizutat a nyáron leaszfaltozták. Még csak kevés fuvaros értesült erről, ezért a déli órákban nemigen haladt át rajta teherforgalom. Ennélfogva ideális volt a karikahajtás versenyének megrendezésére.

A Csíkászok győzelméhez nem fért kétség, bár az egyik Gulyás-fiú némi meglepetésre igen jó időt teljesített. Szűz kéz... A csapatok átlagának 7,37 :

8,04 perces (átlag sebesség: 13 km/óra körül) végeredménye a papírfarmát igazolta, és ezt mindenki nyugodtan tudomásul is vette.

A S. di domboldal villáinak a biztonságos kerítésrácsai mögül a kutyusok olykor megmorogták a skírokat, de komolyabb ugatásra nem volt már idejük mert a csattogó-zörgő jószág elvillant előttük. Többjük inkább vinnyogva a házába iszkolt a lezúduló járgány csörömpölésére-kattogására. Ezzel szemben a másik térfélen csak igen ritkán lehetett találkozni ilyen négy lábúval, nem akadtak arra kutyát sétáltatók, mint ahogyan reggeli futók sem, így a karikahajtóknak nem kellett tartaniuk attól, hogy egy nem éppen kellemes, önkéntes játszótárs csatlakozna hozzájuk.

Ámbár az ember „leghűbb társa” fordulatot egyes fehér lomposok úgy értelmezték, hogy mindenek osztoznak, amint a következő eset is mutatja.

Anyuka bement a kisközeztbe, ahol többek közt vásárolt egy friss zsemlet is, amit négyéves fiacskája kezébe nyomva kiküldte őt az utcára a „mindjárt jövök én is” ígéret kíséretében. Mármint a pletyizés miatt a „mindjárt” a legrugalmasabb időegység: egy kis kölkök számára végtelennek is tűnhetett.

Szóval Öcsike egy harapás, egy lóbálás alapon emelgette, eresztgette le a pracliját, benne a kíváncsú zsömlével. A játék megtetszett egy csodák-csodájára arra járó kuvasznak – és beszállt abba. A közérből kiforduló anyukát pedig síró-rívó csemetéje így fogadta:

– Tuna tutus megette ömlémet...

Snúrozás

A triatlon ezek szerint döntetlenre állt és a harmadik szám, a tekézés fogja eldönteni, hogy ki lesz a végső győztes. Igen ám, de ...

Mint nyilván a kedves Olvasó is tudja-tapasztalta, az emberek hajlamosak a lényegtelen dolgokról hevesebben és hosszasan vitatkozni, mint a húsba vágókról. Ehhez a magatartásukhoz nem ritkán a babona is hozzájárul. Például kevesen vásárolnak olyan sorsjegyet, amin a 13-as szám áll. Nem ritkán az elsőség forog kockán: akadnak, akik konokul ragaszkodnak ahhoz, hogy valamilyen műveletet más hajtson végre előttük, és ezt nem azért teszik, mert a másikat kifigyelhetik: a megdönthetetlen érv a „csak”.

Ha egyik fél se enged, akkor az igazságtételhez Fortuna-asszonyt hívják segítségül. Mármint a bináris döntésekhez – ki vezesse a fehér sakkbábukat, ki üljön előre a hullámvasút kétüléses kocsijában stb. – elegendő a fej vagy írás ítélete. Azonban ennél mégiscsak fontosabb kérdés annak eldöntése, hogy ki tegye meg az első dobást a tekézésben. Márpedig ki az első dobásra, ki pedig éppen az ellen esküdött – még egy csapaton belül is.

Mindenkinek be kell látnia, hogy ilyenkor csak a snúrozás segíthet a helyes megoldást megtalálni. Ez viszont a háztartási bukszák kisebb mérvű apadását eredményezi, aminek a bibliai szólás ad alapot.

„Akinek van, annak még adatik.” Ez a snúrozás alaptörvénye.

Talán nem világos?

A snúrozás lényege (a német Schnur szó zsinórt, átvitt értelemben zsinór-egyeneset jelent), hogy valahol keresünk egy egyenes vonalat, ha pedig nem találunk, akkor húzunk egyet a földre. Átmeneti ötletként egyszer az iskolai WC kőpadlójának a mintázata is megtette a tanítási órák után, de ezt nem ajánljuk azoknak, akik nem szeretik a kiabáló iskolaigazgatók által jutalmul kiosztott rovókat és az arra válaszul hallható-érezhető porolócsattogást.

Szóval előkotorjuk zsebünkéből a zsebpiszokban rejtőző pénzérmét és a vonal felé dobjuk törekedve arra, hogy minél közelebb essen hozzá. Ha érinti a vonalat vagy rajta fekszik, az a „snúr”.

Mármost az erkölcsre mit sem adó nagyobb sihederek a szórakozást összekötve a haszonleséssel könnyen elcsaklították a kisebb srácok pénzét. Az utóbbiak ugyanis még nem tanultak fizikát és így nem tudhatták, hogy az amúgy is lyukas kétfilléressel, mint a legkönnyebb darabbal nem lehet úgy célozni és dobni, mint a rézszerű kétforintossal, a legnehezebbel. Ezáltal igazolódott be a fentebbi mondás: a kétforintos rendre legyőzte a filléreseket.

Persze a kicsiket is csak egyszer lehetett átverni. Attól fogva ha snúrozás volt a láthatáron, a vásárláshoz kikészített anyai bukszákban eltűnedezték a „bélások”, ahogyan a kétforintost becézték, és az esélyek kiegyenlítődték.

Ámde nem akarjuk az Olvasó idegeit tovább tépázni. Ezért eláruljuk, hogy a hangos vitáktól nem mentes snúr-partiban, ahol E. atya jótékony felügyelete akadályozta meg az összeakaszzkodást, a Csikászok győztek 3:2 arányban, mivel négyük közül hárman is snúrt dobtak. Szép teljesítmény!

Tekzés

Kis nemzetünk nem egyszer adott világbajnokot ebben a műfajban, bár idehaza régebben igen kevés volt a profi tekepálya. Versengésük alapján nem úgy tűnt, hogy a két banda tagjai fogják jelenteni a hazai utánpótlást. Igen ritkán jutottak tekzési alkalomhoz, a pálya és kellékei pedig – mondjuk így, finoman – igen távol álltak a profi szinttől.

A „fák”, vagyis a tekebábuk látható sérüléseit senki se gyógyította: ha éreztek volna bármit is, akkor visítottak volna. Úgy véljük, hogy itt a fáslizás nem lett volna a célszerű kúrálási mód.

A tekegolyó, amely itt csak cirka 20 cm átmérőjű volt, együttérzett velük, hisz' őt is lyukak tarkították, de azért csak szétcsapott közöttük. A gurító-

beton állapota több hümmögésre adott okot. Node egy vérbeli tekejátékos, legyen vasutas vagy remízes, mit sem adott az ilyen apróságokra. A lendület, az számít. Azt pedig mindig volt mivel táplálni.

Vannak dolgok a világon, amikről felesleges társalogni, mert egyszerűen nem írhatók le. E sorok írója hiába győzködte a saját véreit, hogy a látott dolog felidézhető, talán még a hallott hang is, de a szagokra nem lehet emlékezni. Leintették. Pedig igaza a napnál világosabb. Miért nem idézünk fel bizonyos zártabb helyeken, mondjuk, liliomillatot az aktuális helyett?

Ha van egy szakma, ami utálni való, az a zenekritikus, illetve mindenféle művészetkritikus. Hogy' lehet írásban visszaadni például Aida és Radamesz románát? A sixtusi kápolna mennyezetét? Básti György Toldi-szavakat?

Már érti az olvasó, hogy miért nem részletezzük a sorsdöntő tekeverseny részleteit. Fázunk tőle... Senki se lendítette a golyót a pályán kívülre; senkit se csapott el a száguldó golyó; csak kevésszer taroltak, aminek okait nem részletezzük. A normál meneteken pedig még egy magyar sportriporter se talált volna üvöltözni valót, ami ugyebár szinte hihetetlen.

A parti végén a fiúk barátságosan vállon veregették egymást és történelmi megállapodásra jutottak: Minek vetélkedni? Együtt fognak vasat gyűjteni, ami több szempontból is hatékonyabb és ha netán nyernek a kerületi versenyen, akkor felváltva fogják használni azt a bizonyos gyerekvasút-bérletet.

AZ ÓPIUM NYOMÁBAN

A nyomozók most az őrön tanácskoztak. Az ügy megoldása a bűnügyi részlegre maradt, hiszen akkoriban nem volt még kábítószeres osztály.

A nem helyben gyártott és forgalmazott narkotikum esetében a tényeket két oldalról lehet és kell megközelíteni: a származás és a rendeltetés felől. Nyomozóink is ezt a kettős utat kívánták követni.

A forrás

– Első kérdés: honnan származhat az anyag? – vetette fel Ferenc.

Mivel az ópiumot mégiscsak a kínaiakhoz kötik leginkább, körülöttük kellett volna keresni a megoldást. Csakhogy történetünk idején alig-alig élt egy-két tucat kínai a városban, azok is mind hivatali, többnyire diplomáciai szolgálatban. Ez tehát nem volt megfelelő kiindulópont.

A nyomozótisztnek egy pillanatra bevillant, amit Lódenről mondott a húga: „valami veszélyes kísérlettel foglalkozott a barátai találkozóhelyén”. Ám azonnal el is hessegette a gondolatot: ilyen tisztaságú ópiumot az a fiú biztosan nem képes előállítani és akkor ott van még a terjesztés igen komoly szervezést igénylő munkája.

– Nem, nem. Ez nem lehet hazai termék. Valahonnan úgy hozzák be. De honnan, ki és hogyan? – ez a három megválaszolandó kérdés, gondolkodott hangosan Ferenc.

Az addig némán a homlokát ráncoló István szólalt meg töprengve.

– Kínával nincs közvetlen repülőjáratunk, az átszállás pedig a vizsgálatok miatt veszélyes lenne. Ha az anyag nyugatról gépkocsival érkezne, az ottani terjesztőt feltételezne, aminek lenne valami nyoma. Arrafelé vannak drog-dealerek, de mindig akadnak őket beáruló informátorok is. (NB.: Akkoriban a turistabuszos nyugati kirándulás ritka volt, mint a fehér holló, ergo az a közlekedési eszköz szóba se jöhetett.)

– A vasút... – folytatta volna István, de Sándor nyomozótanonc, aki eddig, mint máskor is, csak néma tanúja volt a diskurzusnak, illetlenül közbeszólt.

– Hajóval... – kezdte, de őt meg a főnöke akarta leinteni.

– Ugyan, a folyón ez elképzelhetetlen!

De a tanonc már tűkön ült, hogy elővezesse az ötletét.

– A tengeren viszont nem, sőt – rukkolt elő vele. Majd elvágva az evidens közbeszólást, hogy nekünk sajnos nincs tengerünk, csak elhebegte, ami az agyában motoszkált.

– Amikor Fiumében jártam vonattal – kezdte úgy, mintha valami nagy világjáró lenne – hazafelé a magyar határon tanúja voltam a **legális** arany-csempészésnek.

– Mi az ördögöt karattyolsz, te fiú, mi az, hogy legális csempészés? – szolt közbe István.

– A fülkémbe ült két tengerész matróz, akik szabadságra jöttek haza. Egymás között azzal dicsekedtek, hogy melyikük milyen és mennyi arany-cuccot hoz magával. A szemük se rebbent, amikor belépett a vámos. A szomszédos üres fülkébe invitálták „megbeszélni a dolgokat”. Aligha kérdés, hogy mi volt a „megbeszélés” tárgya. Nem is tartott sokáig. Na mármost ahol az arany gazdát cserél, ott miért ne tenné azt az ópium is?

A költői kérdésre a két rangidős összenézett: ez az ifjú mond valamit.

Ugyanakkor a felvetést féloldalasnak ítélték. Mert ugyebár az arany és az ópium teljesen más jellegű áru. Az előbbi minden keleti bazárban tömegesen kapható és megvétele, forgalmazása még lepénzelési célból se túl veszélyes. Viszont a narkotikum kevés helyen és csak drágán szerezhető be, birtoklása pedig ugyancsak rizikós. Egy magyar tengerjáró matróznak se a beszerzési, se az értékesítési oldalon nincsenek megfelelő kapcsolatai.

Egyébként is rendes gyerekek, szolgálatuk nagyon kemény, a családtól is távol vannak, így hát ne irigyeljünk tőlük egy kis senkinek se ártó melléket.

– Na szóval az eszköz hajó. Nekünk az egyelőre édes mindegy, hogy honnan jön, de úgy tűnik, hogy Fiume, mint nemzetközi kikötő, ahová magyar vonatjárat is vezet, lehet a számunkra érdekes kiindulópont – összegezte az alapokat Ferenc.

– A „honnan” tényező feltételesen adott. A „ki és hogyan” pedig szerintem összefügg – vette fel az összegzés fonalát István. Az anyag igen kis helyen elfér, egy pullmankocsiban rengeteg rejtékhelyre el lehetne dugni. Ezért ha tudnánk is, hogy mikor érkezik, a vonatszerelvény átkutatása ki van csukva. Ezért előbb a futár kilétét kell kinyomoznunk, hogy elkaphassuk az általa továbbított szállítmányt.

Egyelőre a nyomozásnak ezt a fonalát elhagyjuk. Annyival zárjuk, hogy látszólag olyan valakit kellene találni, aki rendszeresen utazik Fiuméba. Márpedig olyan kevés akad, kivéve a gyanú alól már kizárt matrózokat, hiszen akkoriban Jugoszláviába is „nyugati”, azaz kék útlevelel kellett.

A cél

Nem vált be a nyomozók azon taktikája, hogy a rejtélyes pénzbegyűjtőt próbálják elkapni. Ezért a futárt kellett keresniük, aki nem is volt annyira anonim a számukra, mint kiderült. Legalábbis ismerték néhány vonását.

Így hát a nevezett trafik melletti kerítés kóperemén időnként egy ráérős, az újságját olvasó úr, máskor egy harisnyáját hosszasan igazgató hölgy, esetleg az uzsiját éppen ott elfogyasztani óhajtó fiatal telepedett meg. Esőben ernyővel, de inkább a kor nagy divatjaként ismert vízálló orkánkabátban.

Egy sietős kisfiú megjelenésére vártak.

Kisfiúéra, mert a nagyobbak, de főleg a lányok kíváncsibbak és bizonyára nemkívánatos érdeklődést tanúsítottak volna küldeményük természete iránt. Sietősre, mert...

A vásárolni küldött kisfiúk mindig megragadják az alkalmat egy kis bá-mészkodásra. Ha cigiért mennek, akkor még abban a szűk trafikablakban is találnak érdekes okmánybélyeget, cigireklámokat, olykor még képeslapot is, aminek forgalmazására egyes trafikok jogosultak voltak. Derült időkben kis rácsos állvány kínálta az üdvözlőlapokat és az akkor még csak öt-találatos lottó- és tizenhárom-találatos totószelvényeket.

Ezért a cigarettavásárlás nem úgy történik ám, hogy odacsapjuk a pénzt, felmarkoljuk a vásárolt árut és aztán uzsgyi! A gyerekek olyanok, mint Olgi néni, aki ha beszabadul egy Röltex boltba egy bugyigumiért, akkor elidőzik mindent megnézegetve, megtapogatva, sőt szétrámolva – Milyen jó tapintású is ez az anyag? – és sohasem vásárolva mást, az eladók nagy bosszúságára.

Szóval kerestetik egy 10-14 éves fiú, aki csak bezörget a trafik ablakán, betuszkol rajta egy jól lezárt dobozt vagy szatyrot, aztán illa-berek... Nem vár ellenszolgáltatásra, ugyanis őt mindig a küldő fizeti és megjegyzendő, hogy még soha egyetlen küldönc se mert valami nemkívánatosat tenni a rábízott küldeménnyel.

A türelem nem csak a horgásznak hoz fogást. A rendőrügynököknek két sikertelen próbálkozás után – a papa azzal küldte le a kölköt, hogy aztán el ne maradj, mert elporollak – „kapása volt” és a várt valaki horogra akadt.

Egy barna, kockafejű, 13-14 éves srác volt, akiben a k. földiek F. Pityut ismerték volna fel, aki bár négyes tanuló volt és jó magaviseletű, kevesellte az apanázsát. Az pedig nem titok, hogy a zsozsó P. Borika miatt szükségeltetett meggyes rétesre, amit a téren lehetett kapni.

Tudnivaló, hogy akkoriban a gyerekeknek nem járt havi-heti zsebpénz. Az anyagiak részben kunyerálás tárgyai voltak ritkán a búcsú, olykor a barát születnapja idején, részben az apáknál mindig lágyabb szívű anyák lepték meg vele fiacskáikat; a lánykáikat kevésbé. Anya mindig fillérre kiszámolta, hogy mennyit fog a fiacskája a kisközértben költeni – ez volt a korabeli shopping – és például 8 forint 80 fillér végösszegnél a vásárlásra vitt tízesből visszajárót a csemete megtarthatta. Azonban ez is csak akkor történhetett meg, ha a befőttes üvegben nem csörgött a vásárláshoz elegendő aprópénz.

AZ ÜZLETI KAPCSOLAT

Bandi bá'

K. föld utcáit kétféle srác zajosította. Az egyik fajta rendszeres időközönként felkereste Bandi bá' borbély-intézményét az állomás előtti téren. A másikat az anyukája cipelte oda „Már nem is látsz attól a kazaltól...!” – vagy hasonló érzelmi kitöréssel.

(Itt jegyezzük meg, hogy az amerikai filmek tanúsága szerint a legtöbb katonatisztnek nem volt anyukája! Ezt a döbbenetes biológiai devianciát hihetően igazolja, hogy mindjűk olyan simlis sapkát visel, amely alól fizikai lehetetlenség egyenesen előre látni. És soha, senki nem szól rájuk...)

Mellesleg azok a kényszerített kissrácok, akik magasított forgófotelekben vártak sorukra az aktus előtt, anyjukra pedig azt követően, elszórakoztatták magukat a tükörben-a-tükör-amiben-a-tükör... jelenséggel, aminek értelmét a tisztelt Olvasó kell, hogy kitalálja.

Akkoriban csak a rövid vagy még rövidebb haj dívott. Kontyot csakis a már korosabb hölgyek viseltek. A hosszú hajú pedig a lány szinonimája volt. Amikor e sorok írója H.-n kosármeccset játszott, a helybéli közönség ütemes „kislány” cukkolással hergelte, pedig csak Beatles-frizurája volt, ami ugyebár nem is olyan hosszú. Szóval fiúnál a hosszú hajzat nem volt éppen a megfelelő hajlam védjegye. Ma pedig egy tévéfilmben a fiúgyermeket nem lehet megkülönböztetni a lánytól a haja miatt. És még csodálkozunk a sok nemi bizonytalanságon...

Na de ideje rátérni a mesterre.

A mi Figarónk bődületes egy fazon volt. Egy hetvenes, átlagosan széles vállakkal, amelyek fölött bajszilag és kerektségében Sztálinra emlékeztető fej ült, bár nem annyira az arc vonásaiban, mint inkább a színeiben rokonként. Mert ugyebár szeretett vezérünk feje mellett mindig vörös zászló lengedezett. Bandi bá' ezt oda fejlesztette, hogy a vörös – még sötétebb erezzel tarkítva – egyenest az orcáján jelent meg.

Ezt a színezetet gondosan pótolta, mint bizonyos színésznők az ajkukon halványodó rúzsvonásokat. Véletlenszerű időközönként letette az ollót, avagy borotvát, odavetette a kuncsaftjának (vagy nevezzük inkább áldozatnak?):

– Rögtön jövök.

A rögtön mint időhatározó véletlenszerű értéket vehetett fel minimum tíz perctől egészen fél óráig. Ez némileg zavarólag hatott G. kéményseprőre, akinek a frizuráját a jobboldalon már felnyírta, de a baloldalon még nem.

Ámbár ne szóljon egy szót se, hiszen B. bárzongoristának ugyanez az orcájával történt meg, ami már viszketni kezdett a rászáradt habtól.

Pedig Bandi bá' csak a szomszédba ugrott át egy nagyfröccsre. Ez ugyebár két deci bor és egy deci szóda „koktélja”, amit nem szabad elkapkodni.

(A szóda réges régi angol találmány. A mi Jedlik Ányosunk azt találta fel, hogy miként lehet kisüzemi módon is előállítani. A szomszédos utcában volt is egy ilyen gyártóegység. Hogy ne okozzon csalódást, kiszállításkor igazolta a „veri, mint szódás a lovát” szólást. Ezért a jóérzésű zöldek nem is isznak szódát. A biobornak viszont nincs káros mellékhatása a lovakra...)

Mások rosszabbul jártak. A „Tessék kicsit várni” után Bandi bá' látható megkönnyebbüléssel tért vissza, ki nem találnák, hogy honnan, bár egyszer bevitték az örsre. Pont egy rendőr beretválását vágta ketté a mellék helyiségi művelet, ami után Figarónk elfelejtett kezét mosni...

Innen az erősebbek már sejthetik, hogy a borbélyüzletnek nem volt saját vécéje. Az ajtóval szemközt ugyan egy függöny választott le egy kisebb részt a helyiségből, ami azonban a fodrászkellékek raktárául szolgált.

Amikor Talpas a mindig zsíros hajának a rendbetételére tért be, Bandi bá' a csapzott szőrzet kezelésbe vétele előtt mindig a függöny mögé vonta, ahol halk puszogás vette kezdetét. A gyanakvó közönség valami suskust sejtett a dolog mögött, amiben nem is tévedett, ámde annak mibenlétéről sejtelmük se lehetett. Bizonyára illegálisan szerzett piperecikkek álltak mögötte. A Fa szappan, a Chanel kölni, az Old Spice borotvaszer már akkor is elérhető volt, de csak a nyugatot megjártak számára és jelentős itthoni felárral. Bandi bá' jó üzleti érzéke ezen a téren is érvényesült.

Az ilyen, mondjuk így: élni tudók gerince nem vetekszik a gyémánttal. Amikor elkövetkezett a várható, Bandi bá' a kihallgatása során minden skrupulus nélkül kitalált. Ezzel az ópiumforgalmazás felgöngyölítésére indított nyomozási akció nagy lépést tett előre.

A már említett futár, F. Pityu ábrázata mindig kérdő, kicsit megbántott kifejezést öltött, főleg amikor négyest kapott a történelemfeleletére a remélt ötös helyett. Ez tűnt fel orcáján akkor is, amikor rajtakapták a csomag átadásán. Pedig most is jól felelt, az örsön tájékoztatva Ferenc felügyelőt a küldemény eredetéről:

– Bandi bácsi küldött és öt forintot adott a munkámért – mondta sértődötten, mintha valaki is kérdőre vonta volna a teljesítményét. Mármint tudnivaló, hogy az öt forint pont tíz tölcsér fagyit jelent – ez volt az ifjabbak számára az átszámítási deviza, csak később a korsó sör – szóval a marka nemegedem módra összezárult a rendőrök kíváncsi tekintete előtt. Mivel evidens volt nem tudásból fakadó ártatlansága, a jegyzőkönyv aláírása után Sanyi nyomozótanonc hazafuvarozta az idegileg kicsit megtépázott fiút.

Az ergonómia és a gazdaságosság jegyében a küldetés mindjárt Bandi bá' „meghívását” is felölelte.

– Hogyan is szólíthatom? K. úr, legyen oly' szíves befáradni hozzánk egy **ankétra** – invitálta a pernahajdert a kezdő nyomozó, nagy élvezettel nyomva meg az értekezletet, meghallgatást jelentő idegen szót. (A különböző felmérések kikérdező biztosai az anketőrök...)

A rosszpénzű, szakmáját meghazudtolóan – cipésznek lyukas a cipője – mindig torzonborz alak nem mosolygott ezen a meghíváson. Bár a gyakorlata már megszűnt, a nyomozói berkekben még használták az ankét kifejezést, amivel elődeik a gyanúsítottakat nyilatkozatra serkentették:

– Szóljon már meg, különben **an' két** pofont kap...

A „drogbáró”

Fátyol fedi a múltat, nevezetesen azt, hogy mikor találta meg a zsák a foltját, vagyis mikor társult Bandi bá' és Talpas közös üzleti vállalkozásra. Bár egy hűron pendültek, innovatív módon modern munkamegosztást alkalmaztak: a fifikával élő Bandi volt az ész, a fogyatékossgal élő Talpas a kéz és láb, bár éppen az hiányzott nála. (Mondhattunk volna fogyatékoszt is, de akkor nem követtük volna a média nyafogó álszent finomkodását.)

Az ópiumkereskedés üzletágát K. Péter keltette életre még az első vietnami háború után, amelyben még a franciák voltak a fogók. Ismeretes, hogy miután őket kipaterolták (1954), Vietnámot két részre szakították, csakúgy mint majd Koreát. Az északi „szocialista” részt a Szovjetunió és Kína vette pártfogásba.

De miként kerül ez a történelmi csizma az asztalunkra?

Meg nem erősített hírek szerint azért, hogy a szocialista tábor egységét fitogtassák, Észak-Vietnámba magyar megfigyelőket is küldtek. Különösen – ha szabad így, minden rossz szándék nélkül fogalmazni – „kun-fajtákat” válogattak ki, nem túl magas fekete hajúakat, mert a vietnámiak érthető módon utálták az amerikaiakra emlékeztető magas szőkéket.

K. Péter egy volt a nem túl sok közül. Távolságától unalmában és mert nem akart kilógni a sorból, egyszer-kétszer maga is engedett egy-egy ópiumbarlang csábításának. Nem vált a „pipa” rabjává, viszont meglátta az abban rejlő üzleti lehetőséget.

A forrásokat ismerte, a szállításnál pedig azonnal eszébe jutott, hogy hisz' magyar óceánjáró teherhajók arrafelé is megfordulnak, amiknek a matrózai aranyért biztosan kaphatók egy kis szívességre. (Az „aranyos” matrózoknak mindenük volt a sárga fém, amin később itthon maradt kedveseiknek akár családi házat is építhettek.) A hazai forgalmazás megszervezéséhez Bandi bá'

szolgáltatásait tartotta alkalmasnak. A borbélyt az illegális lófogadási biznisz berkeiben ismerte meg.

Első küldetéséről hazatérve – később hivatalosan még egyszer kiküldték – megkínálta a tisztársait, merthogy katonatiszt volt, a narkotikummal, akik közül többen rendszeres fogyasztóinak jelentkeztek. Bár természetesen nem vagyunk jártasak ennek az üzletágnak a rejtelmeiben, el tudjuk képzelni, hogy a fogyasztói kör úgy terjedt, mint a tóba dobott kavics körüli hullámok.

Szóval a terjesztési szisztémából már csak egy elem hiányzott. Miként jut el az ópiumpogácsa a vietnámi forrástól forgács alakban a borbélyüzletig? Világos, hogy az ez irányú vállalkozás veszélyes volt és komoly diszkréciót igényelt. De fenébe a veszéllyel a harmadik nagyfröccs után!

Bandi bá'-nak nem kellett sokáig győzködni haverját, a Talpast az üzlet előnyeiről.

A nagy utazó

A szólás szerint, azt némileg aktualizálva, érdemes összekötni a hasznost a még hasznosabbal, ha fel is kell adni bizonyos hagyományokat. Egyébként, bár Talpas még középsuliba se járt, jól tudta, hogy a fenntarthatóság kulcsa a diverzifikáció (vö. biodiverzitás), vagyis a több lábon állás. (Már elnézést kérünk az ő állapotában frivolnak tűnő fordulatért.)

Ismervén a lehúzható bőrök számára, a megkopasztást feltételező előállapotra, a tojást-tojás gyakoriságára stb. vonatkozó korlátokat, hősünk a saját érdekében nem kívánta túlságosan megfelejti adakozói körét. Profi koldusként bizonyos rendszerességgel váltogatta azokat a vonatjáratokat, amelyek a k. földi pályaudvarról a szélrózsa nyugati irányába közlekedtek.

Ámde új üzletágának beindultával a délnyugati, azaz a Fiume felé tartó, sőt korunkban a kimondottan a kikötővárost célzó Adria-expressz vált a többi iránynál gyakoribb munkahelyévé. Talpas csak a szívében vágyott egykori királyi városunkba, gyakorlatilag utazása a határállomásig tartott. Ott „konzultált” a vámvizsgálaton már átesett tengerészek közül bizonyos beavatottakkal. Mellesleg azok is csak annyit tudtak, hogy a dolog illegális, csempészésük tárgyát nem ismerték.

A jól végzett munka után Talpas megpihent a távoli restiben, ahol jól ismerték és a csaposok olykor-olykor meginvitálták egy kevertre. Majd kérte valaki segítségét, hogy tuszkolja fel a visszafelé induló vonatra. Mondanunk se kell, hogy ekkor már a szokásos két szütyő mellett egy harmadik is lógott a széles vállán. Senki se firtatta a tartalmukat, a higiéniára valamit is adók pedig meg nem érintették volna őket.

Egyszer aztán akadt valaki, aki nem volt ennyire finnyás...

Kanizsa táján koldusunk benyitott egy másodosztályú fülkébe, szokása szerint előre tartva zsíros Lenin-sapkáját. Rettenetesen megijedt és hátrahőkölt a sztentori hangra:

– Kerüljön csak beljebb, kolléga! Mármint hogy maga is szolgálatban van, nemde bár? Foglaljon csak helyet nálam! – mutatott a szakasz üres ülés-sorára a főtiszt.

A delikvens visszahúzódott volna, de már nem volt esélye.

– És legalább sikeres volt a kirándulás? – évődött tovább a főfelügyelő.

A férfi szinte sokkos állapotában érthetetlenül motyogott az orra elé, majd erősen vonakodva végül felkapaszkodott a nyomozóval szemközti sarokba olyan picire húzva össze magát, ahogyan csak tudta.

A rendőr megvárta, amíg elrendezi a szütyőit, dugdosni próbálva az inkriminálót, majd már nem olyan barátságosan felszólította:

– Akkor átadja nekem azt a cuccot, vagy nekem kell előkotornom – rázkódott össze még a gondolatára is. Nem tűnt tanácsosnak ellenkezni vele.

A sötét ház

Futtában említettük a vasút utcájában kihaltan álló házat, amely mellett a sérült a váróterem felé ugrándozott féllábon. Ugyan néptelennek látszott, de a legfelső, azaz második emeletén az egyik ablakban pislákoltt egy alulról alig látszódó fény.

Nos ott volt a labor. Ne tessék valami lombikokban, kémcsövekben, tégelekben bővelkedő vegyi üzemre gondolni. Csak egy mérleg, üres dohányoszacsók és -dobozok, kanalak, ragasztók és – mondjuk így – adalékanyagok tartói heverték szanaszét egy széles asztalon „művészi” rendetlenségben.

Cs. Csaba, civilben közértes áruellátó tüsténkedett ott valamin a villany kikapcsolt volta miatt pertóleum lámpánál. Ez nem zavarta, hiszen egész gyerekkora során ilyen „világítás” mellett tanult, de nem amiatt voltak csak közepesek a jegyei. Vegyük csak például H. Andrist, akit szintén petróleumlámpa segített a felkészülésben, mégis majdnem kitűnő tanuló volt. Persze ő magát egészen annak hitte.

Megjegyezzük, hogy akkoriban még nem voltak árufeltöltők, mint ahogy hál’ Istennek szupermarketek sem és a közértes maga is el tudta rendezni a termékeit. Az áruellátó pedig a közért bejáratáig fuvarozta a cuccokat.

Csaba – bizonyára megengedi, hogy így szólítsuk – nem csinált semmi különöset, csak azt, amit a közértesek általában. Vagyis a vásárlóknak túl jó minőségű árut elkeverte, felhígította a megfelelő adalékokkal – az egész roppantul hasonlít a mai étrend kiegészítők rendeltetésére –, hogy aztán szó szerint mérlegelve a dohányboltokból beszerzett és kiürített dohány zacskók-

ba (Csongor, Óbester stb., hol volt akkor még az illatos Amphora, avagy a Clan!?) porciózza őket, a műveletet a zárjegy átnyalásával koronázva.

Mesterünket ebben az elfoglaltságában a házat birtokba vevő patkányok se zavarták meg: nem voltak azok a dohányos-burnótos típusok. Mellesleg be kell látnunk, hogy fáradozása nagy figyelmet kívánt meg. A szétosztás és összekutyulás előtt az ópiumpogácsákat csíkokra kellett reszelni, tudják, a közepes lyukű tökreszelőn a csepp formájú résekkel, mielőtt elkeverték a nyírfaforgáccsal és mosószappan reszeléssel a kellő arányban.

Munkálataiban senki se szokta megzavarni. A nyersanyagszállító Talpas természetesen képtelen volt felhatolni a másodikra, de nem is kellett, mert füttyjelére Csaba lefáradt munkája tárgyáért.

Ezért megdöbbenése nem ismert határt, amikor a sötétségben hátulról, a szoba ajtajából valaki halkán rászólt:

– Cs. elvtárs! Remélem megengedi, hogy bekísérjem az őrre, ahol szeretnék valamit tanulni öntől. Arról, hogy mit és hogyan csinál itt önfeláldozóan, ebben a sötét magányában a fogyasztók javára.

Ha fáradt volt, Ferenc főtiszt frazeológiája vészesen barátságossá vált.

A TANÚ

Elrontott szórakozás

Eltelt egy erős hét az aluljárói esemény után, de a nyomozás egy tapodtat se haladt előre. A nyomozóhatóságok az **alkalomról** már tudták, hogy a cselekmény nem volt előre kitervelt, adott lehetőséghez kötött. Az **eszköztől** annyi fogalmuk volt, hogy meglehetősen furcsa szerszám: nem túl hegyes, rövid, vastag, igen sima, feltehetően műanyagból, esetleg csontból készült. Az **indítékok** illetően passzoltak. A megsebesített fiúknak se a közvetlen környezetében, se az ellenlábas galeri táján nem akadt sem haragosa, sem irigye, sem rosszakarója.

Közbevetőleg jegyezzük meg mielőtt a szemfüles Olvasó egy kézenfekvő részmódszer elhanyagolásával vádolna bennünket, hogy abban az időben még nem volt ismert a DNS-vizsgálat, ezért a helyszínelők nem kerestek ahhoz alkalmas szerves maradékokat az áldozatok testén és környékükön. A – mondjuk így – támadás természetéből pedig az következett, hogy ujjlenyomatok után felesleges lett volna kutatni.

Közben a főfelügyelő egyre gyakrabban kapott finoman szólva noszogató telefonokat. Mindez kicsit megviselte és a bosszúság meg a tehetetlenség levezetésére ismét csak a szokott feloldáshoz folyamodott.

R. László kis kertés házukban szombat délután kiballagott a fészerbe, vette az ásót és a kert végében illatozó komposzt felé ballagott. Ibolya, a felesége a mosogatás után éppen akkor lépett ki a teraszra.

– Mit csinálsz, drágám? – érdeklődött férjeura távozó hátától.

– Megyek gilisztáért – volt a válasz, amiből világossá vált, hogy vasárnap korán szándékozik indulni a meglehetősen barna vizű Kék tóra horgászni.

– Akkor én meg készítem a serpenyőt? – hangzott a fél-írónikus reflexió, ami egyszerre mutatta a Laci halfogási képességei iránti bizalmat és az apró szemrehányást a nagy sietség miatt.

El kell árulnunk, hogy a fogási napló nem gazdagodott újabb sorral azon a hétvégén. Egy távolra sikerült dobásnál a horgász zsinór beakadt valamibe, ami a pecások rémálma. Az az izé, amitől a horog csak nem szabadult és amit nagy kinnal kellett a partra vonszolni, a hétközi vihar által letört faágak egyikének bizonyult.

Miközben a felügyelő a zsinórt hámozta le róla, megszólalt az ezúttal magával vitt csipogó, ami csak a legsürgősebb esetekben adhatott riasztást.

– Affene... – morogta a főtiszt, nem egészen ezzel a kifejezéssel, de az eredetit leírhatóra kellett tolmácsolnunk. Összepakolt, buszra ült és mintegy

negyven perc múlva beérkezett az őrre. Az ÜTI részvevően vigyorgott a picit hevesen a sarokba lökött horgáskellékek láttán.

A vallomás

Az ügyeletes tiszt mellett egy cingár alak csücsörgött, aki a felügyelő beléptére felállt, kezében gyűrögetve a már régen elnyűtt svájcisapkát.

– Na ne! – fordult volna vissza kedvetlenül László felismerve az illetőben G. Rudit, aki az őr gyakori látogatója volt kisebb lopási ügyek okán.

– Ehhez én nem kellek. Hogy mi a fenének...

Az ÜTI megállította: – Főnök, most nem arról van szó. Azaz mégis, de inkább mégsem – vált zavarossá az ügyeletes közlése. – **Látta az esetet...**

Nem kellett mondania, hogy melyiket, hisz' mindenkit az aluljárós ügy foglalkoztatott.

– Na jöjjön! – dobta az addig a karján tartott ballonkabátját a fogasra a főtiszt és szobája felé indulva még kérte az ügyeletest: – Legyen szíves, Tibi, hozzon nekünk kávé. A szobában hellyel kínálta az egérkére összehúzódott Rudit, majd ráharsogott:

– Akkor adjad csak elő, amit tudsz!

A vallomás végére kiderült, hogy Rudi nem egészen magát az esetet látta, hiszen nem járt az aluljáróban, hanem annak csak a közvetlen előzményét, de ez az információ is nagyon hasznosnak bizonyult. Végre!

Az ide-oda kapkodó tekintet nem éppen a legtisztább lelkiismeretről árulkodott. Ezt az izgó-mozgó vékony alak szavai is megerősítették.

– Reggel a fél-nyolcas misén voltam győzni... – kezdte volna, de László közbemordult.

– Rudi, nem vagyok kíváncsi a vallási életedre! Szóval csak röviden!

– Dehát épp' azt próbálnám – nyafogta az sértődötten.

– Tudja a László atya nagyon szigorú ám – tette hozzá nem egészen következetesen.

A felügyelő ezúttal nem szakította félbe, Rudi pedig előállt a farbával.

A negyvenes, csapzott hajú kis emberke most is hat éhező gyermekére gondolt, meg az asszony dorgálásaira. Azonban egyre jobban belelendülve csak kitálalt. Aminek a befogadásánál tudnunk kell, hogy Rudi lelkiismerete kicsit furcsán rangsorolt.

– Bevallottam, hogy péntek este majdnem elütöttem valakit vagy valamit. Teccik emlékszeni, hogy milyen párás volt az este, és hát az ablaktörők se éppen újak, szóval a kocsim előtt olyan hirtelen tűnt fel az az izé, hogy félre kellett rántani a kormányt, de szerencsére csak a padkára futottam fel és...

A nyomozó itt közbevágott:

– És mondd csak Rudi, le tudnád mégis írni azt a, hmm, izét?

– Meggörnyedve rohanhatott valami elől, mert a háta a Fiat motorház-fedelével volt egy magasságban. Ja, és eléggé széles volt. Meg olyan fehéres. Biztosan az elégtelen fénytől, vagy mi... – azzal bizonytalanul elhallgatott.

László az ujjával dobolva az asztalon erősen gondolkodott. Egyelőre nem annyira az alacsony, széles fehéres háton, hanem a tanú lelkivilágán. Miért gyónja meg valaki, hogy **majdnem** elütött valakit? Ez akkor is értelmetlen, ha netán ivott a vezetés előtt.

Amíg a nyomozó ezen töpreng, addig választ adunk az Olvasó ajkára készülő kérdésre, hogy honnan volt kocsija egy Rudi-szerű fazonnak?

A Tejüzem a város távolabbi részeibe és vidékre háromtonnás Csepelekkel szállította ki az árut. A kocsik a vasúti hídon túl egy udvarban parkoltak. Viszont a közvetlen környéket egy furgon látta el. Ne tessék olyan modern pick-up-ra gondolni, inkább a háború utáni fekete-fehér olasz filmek kopott, magas és széles platójú járgányára, mondjuk az Országúton címűből.

Mivel az üzem távol esett K.völgytől, ahol Rudi lakott, nem akarván a sofört még a kocsilerakat körüli hajnali macerával – átadás-átvétel-kiállítás – is terhelni, emberségesen megengedték neki, hogy hétvégére haza vigye a Fiatot a hétfő korai kezdéshez annak fejében, hogy alaposan kitakarítja.

Most már visszatérhetünk a főfelügyelőhöz, aki gyanúját a következő kérdésben fogalmazta meg:

– Meggyóntál valami mást is? – tapintott a lényegre, bár maga se érezte túl ildomosnak a kérdést. Mi köze az ilyesmihez...

Említettük, hogy Rudi furin gondolkozott és fejében a **majdnem** baleset súlyosabb bűnnek számított, mint hogy **ténylegesen** lopni volt.

A vallomás folytatásában emberünknek már nagyobb gyakorlata volt.

– Teccik tudni, csak egy kicsit körülnéztem a közért mögött – vallotta be. A „körülnézés” kifejezés hallatán a nyomozó értően bólintott.

– Szóval megint loptál.

Így szép lassan kiderült, hogy Rudi beszédte a maga tizedét a kora este a pályaudvar előtti közért belső udvarára szállított nem-romlandó árukból, főként konzervekből. Az őrzésükkel „megbízott” és a háza elé láncra kötött öreg kuvasz, Vigyázz, mindenki mást elűzött volna, azonban Rudit mint régi ismerőst csak barátságos halk morgással üdvözölte. A kooperációért meg is kapta a maga jutalmát egy felbontott májas hurka doboz tartalmával.

Rudi felpakolt ezt-azt ócska Fiat furgonja platójára, majd nagy zötyögve elindult a vasutat kísérő utcán. Annak az aluljáró előtti végénél rohant feléje az a bizonyos alak, amely a tragacs elől jobbra szökve eltűnt, mintha a föld nyelte volna el.

A főfelügyelőnek derengeni kezdett valami.

– Szerinted az aluljáróba menekült? – szölt az első kérdés.

- Hát, hacsak a ködben nem szívódott fel...
- Az nem lehet, hogy ketten voltak, két valaki?
- Ha netán igen, akkor a lábaik furcsán együtt mozogtak – jött a válasz. A nyomozótiszt most már a célban érezte magát.
- Elképzelhető, hogy az az izé **nem is ember volt, hanem állat?**

Rudi meghökkent. Mi a fenét keresne egy állat, ráadásul olyan közép-termetű – kutyanál nagyobb, lónál kisebb – hétköznapi este szitáló esőben a sötét utcán? Talán sétált egyet? Viszont az alakja, a háta, a mozgása...

– Háááát, most, hogy így mondani teccik, beony az se kizárt – csóválta fejét barátunk. – **Azt** meg ugye nem teccik felszámítani? – nézett bizakodva a felügyelőre. Az úgy tett, mintha a kérdést meg se hallotta volna.

– Hogy vannak a gyerekeid? Hány is? Öt? Ne mondd, már hat? És mit készít nekik az asszony ebédre, marhapástétomot konzervből? – évődött immár László az ember, elhagyva a felügyelősdit.

– No írjad csak alá a vallomást és eriggy haza a lurkókhoz. De máskor ne igyál bátorságot az akciód előtt, ha vezetsz! – állt fel és veregette hátba a delikvenst, aki a sapkáját a fejére téve megkönnyebbülve osont ki az ajtón. Lám, ez a kedves rendőr nem rótt ki rá penitenciát, mint az a szigorú pap.

Később Rudi vallomása megerősítést nyert egy buszsofőr által, aki másnap az újságban olvasta az esetet és kihallgatásra jelentkezett az őrsön.

A műszakot letéve a garázs felé indult a vasút előtti utcán mintegy száz méterrel a furgon mögött. Szerencsére éppen lassított a kanyar miatt, különben akár bele is szaladhatott volna az előtte haladó, valami miatt hirtelen kacsázni kezdő járműbe. Nem, a kiváltó tényezőt nem láthatta, de a furgon viselkedése egyértelműen valamilyen váratlan akadályra utalt.

Pihenőben

Rudi elbocsájtása után a tiszt a maga gondolatait rendezgetve bólintott. Nem volt az a hebrencs típus, aki egy halvány fonalat látva rögtön ugrasztja a beosztottjait, mint a gyengécske sorozatfilmek fontoskodó detektívjei teszik. Vasárnap van, a pihenés, az ellazulás napja. A fonal végét már úgyis erősen fogja és ki nem engedi a markából, de a gombolyagot csak holnaptól kezdi felgöngyölíteni. Az a „tettes” már úgysem szalad messzebbre...

Átmeneti kabátját és kalapját felvéve lépett az ügyeleteshez: – Na és mit fog csinálni a holnapi szabadnapján, Tibi?

Tibor visszamosolyogva ártatlanul jelentette: – Elugrok pecázni, mert már olyan rég várok az alkalomra.

Nem értette, hogy a felügyelő miért borul el és morogja morcosan – Jó magának, viszlát! – és csapja be a szokottnál keményebben a kijárat ajtót.

A KUPAKTANÁCS

Hétfőn reggel Ferenc főfelügyelő, István törzsőrmester és Sándor nyomozótanonc összedugta a fejét. „Állj félre és figyelj!” – ez volt Machiavellinek, a híres és sikeres olasz politikácsinálónak a jelmondata. Minden kutatásban, így a nyomozásban is célszerű megfogadni a tanácsát. Ha túl közel vagyunk a dolgokhoz, akkor lényeges összefüggések kerülhetnek ki a látóterünkéből, amint a „nem látja a fától az erdőt” mondásunk is sugallja. Szóval érdemes időnként kicsit kívülről szemlélni a tárgyunkat.

Három ügy számai gubancolódtak össze egymással.

A nagyközönséget is lázban tartó **aluljárós eset**, aminek a megoldása már derengeni látszott. A **drogkereskedés**, amiről viszont a nagyérdeműnek sejtelve se volt és nem is óhajtották tájékoztatni róla. A **vagonlopás**, amivel egyelőre megakadtak. Ezeket kell megtárgyalniuk abban a tekintetben, hogy mik az eredmények és melyek a teendők.

– Meg aztán itt van ez a zugpálinka terjesztés – vetette fel a megbeszélést vezető Ferenc. – Mi a véleményetek róla?

Mivel tények nem álltak rendelkezésre, csak sejtések, a nagyfőnökséget nem tájékoztatták erről a tárgyról, így nem is indult azt érintő nyomozás.

István és Sándor egymásra néztek, majd egyszerre szólaltak meg:

– Azt hiszem, hogy...

A fiatalabb udvariasan elhallgatott, így István uniszónóban folytathatta.

– Azt hiszem, hogy egyrészt itt nagyon nehéz lenne bizonyítékokra szert tenni az érintettek összetartása miatt; másrészt ez egy örök, lezárhatatlan téma, mert hiszen az egész városban ez folyik és folyini is fog; harmadrészt a fiúk érintettségére vonatkozóan csak gyanúink vannak.

– Szóval...? – Nézett István az egyik beosztottjáról a másikra.

– Szóval hagyjuk az egészet a fenébe! – előzte meg társát a tanonc, majd zavartan elvörösödött és elhallgatott. Valahogyan szimpatikusak voltak neki a nála nem sokkal fiatalabb fiúk, akik ráadásul meg is sérültek. Így Sándor leendő nyomozóban felszínre tört az empátia. Mivel éppen egy kiegészítő vizsgára készült, felvilágosultnak érezte magát.

– A pálinkafőzés amúgy se életellenes büntett és nem tartozik ránk. Csak akkor tenné, ha az aluljárós eset annak bizonyulna és köze lenne hozzá.

A főfelügyelő elismerő mosollyal nyugtázta fiatal társa „vizsgafeleletét”.

– Akkor térjünk rá a többi ügyre az állapotuk sorrendjében – javasolta, ejtve az itallal kapcsolatos szálát.

AZ ÓPIUM ÜGYE

Mint minden narkotikummal kapcsolatos esetről, itt is két technikailag és jogilag teljesen eltérő részletet kellett tisztázni.

Az „inputot”, vagyis azt, hogy honnan származik az anyag és miként terjesztik azt. Ez az oldal meglehetősen világos volt. Az „ősforrással” nem lehet semmit se kezdeni. A szállítót, Talpast lekapcsolták, anonim kontaktjait meg lehetetlen volt azonosítani. Az ügyésznek átadták Cs. Csabát, aki az anyag kiszerelését végezte, Bandi bá't, aki a terjesztést irányította és N.-mant, akit az eladás bűnében tartottak vétkesnek. A kárvallott fodrász közben kibökte más forgalmazók nevét is, ezért a teljes kereskedési vonalat felgöngyölítették.

Az „output” nehezebb dió volt. Szerencsére jogilag érdektelenebb is. A korabeli törvényhozók álmukban se gondoltak arra, hogy valaha is ópium kerül hazai fogyasztókhoz, a hatályos törvények tehát nem tiltották annak birtoklását. A konkrét ópiumélvezőket ezért csak akkor lett volna érdemes felkutatni, ha – később – más forrásokhoz vezették volna el a nyomozókat. Mivel pedig ilyen kutatásra nem volt se idő, se pénz, se ember, az ügyet elszigetelt esetként kezelve lezárták.

AZ ALULJÁRÓ ÜGYE

A főfelügyelő társait a vagonlopás ügyére állította, jómaga pedig ismét a kórházba ment, hogy felgombolyítsa a fellelni vélt szálát. Előbb a fiúkért felelős orvossal kívánt még egyszer konzultálni, utána pedig meglátogatni a sebesülteket és kipuhatolni náluk a sejtéseire vonatkozó véleményüket.

Orvosi szakvélemény

A sebész főorvos, egy már öszülő, de még fiatalosan joviális doktor az első megkérdezéskor még nem volt hajlandó válaszolni a kérdésekre mondván, hogy a sérültek állapotával kell törődnie és nem bolygathatja a sérüléseiket nagyobb károsodás kockázata nélkül.

Az egyik ifjú egyébként is már szombaton elhagyta a kórházat, ahol csak külső sérüléseit kellett ellátni. Csak a baloldalán voltak kemény zúzódások, amiket akkor szerzett, amikor a támadó nagy erővel az aluljáró lejárati oldal-falának taszította első áldozataként. Ő volt Lóden, aki a lejárónál térdreborulva nyöszörgött a rendőrök megérkeztekor.

A másik sebei csúnyábbnak látszottak a valóságosnál. Őt valamilyen erő az oldalkorlátnak röpitette úgy, hogy az ott lifegő L alakú vasdarab a testébe fúródott. Mivel a lökéstől megpördült, jobboldalt, a mája táján szakította át mélyen a bőrt csúnya vérzést és vérmérgezés-veszélyt okozva, de szerencsére maga a szerv nem sérült. Viszont a térdén fájdalmas lehetett a porcsérülés, amit az emelt oldaljárda éles széle okozott. Ő volt Kucsma.

A doktor rátért a veszélyesebb esetekre.

– Most már érteni vélem, hogy milyen tárgy okozta a sebeket – kezdte picit körülményesen. – Nagyon sima, kicsit görbe, nem túl hegyes és nem is túl hosszú eszköz felel a döfésekért. Ami viszont nagyon-de-nagyon furcsa: a két fiún szinte szimmetrikusan, az egyik jobboldalán, a másik baloldalán nyílt sebeket egy valaki nem ejthette. Mert a behatolás szögéből ítélve az egyiknek bal-, a másiknak jobbkezesnek kellett lennie – morfondírozott.

– Bár szerencsére nem történt haláleset, konzultációra hívtam egy patológust, elvégre ő nagyobb tapasztalattal rendelkezik a szúrt sebekről – adta meg a gondos válasz magyarázatát.

– Köszönöm az alapos felvilágosítást. És meg tudná adni nekem az illető elérhetőségét? Ha nincs ellenére őt is kikérdezném – fejezte be az interjút a főfelügyelő. Sejtése lassan igazolódni látszik, gondolta magában.

– A patológia is a házban van; talán találkozzanak a büfében. Kérjem, hogy menjen oda? – kérdezte a doktor, miközben a patológust tárcsázta. Majd a felügyelő bólintására eligazította a kollégáját.

László határozott kézfogással elbúcsúzott a sebésztől, majd leballagott a földszintre és a büfé bejáratához támaszkodott. A szigorú tekintetű boncnok hamarosan meg is jelent és a főfelügyelő kérdésére egyetértően bólintott:

– Igen. Azt mondanám, hogy a szűrőeszköz az alakja és simasága alapján akár egy szarvasmarha szarva is lehetett, erre utalnak a szimmetrikus sebek is, de természetesen nem felnőtt állatról, hanem csak egy méretesebb, olyan két-három éves borjúról lehet szó.

– Egy kávét vagy valamit...? – invitálta volna a nyomozó a felvilágosítót, de az egy száraz köszönőmmel elhárítva az alkalmat elsietett.

László sejtése tehát beigazolódní látszott. A telefonhoz lépett és utasította embereit, hogy alaposan kutassák át az aluljáró vasúton túli oldalát egy fiatal borjú után.

– Ez komoly, főnök? – hitetlenkedtek a beosztottak, de aztán egy „igenis”-sel elbúcsúztak tőle.

A vallomások

Az informatika tudománya feltárta, amit egyébként az életből is tudunk, hogy az interjú alanyának nem célszerű **eldöntendő kérdéseket** feltenni, amik két lehetséges felelet közüli választást jelentenek és alkalmat adnak a meggondolatlan vagy éppenséggel félrevezető válaszra. Kivételt jelent persze a „Bűnösnek vallja-e magát?” valóban fekete-fehér kérdés, és ha már tárgyalóteremben vagyunk emlékezzünk rá, hogy a bíró az eldöntendő kérdések hallatán inti meg a prókátort: „ne adja a választ a tanú szájába!”.

De tegyünk csak egy hétköznapi próbát!

– Jól sikerült a matekdógád, fiacskám? – így apuka.

– Jól – szól Pistike lakonikus kitérő válasza.

– Közelebbről? – firtatja a felmenője.

– Hát, nem igazán jól – hangzik a valóban informáló őszinte felelet.

Mint látjuk, apuka megspórolt volna egy kört, Pistike meg egy pofont a félrevezetés szándékáért, ha mindjárt a „hogyan sikerült...” **kiegészítendő kérdés** hangzik el.

Ezért adnak kevesebb információt az írásbeli tesztek, mint a szóbeli vizsgák. Például a katonai szolgálat megkezdése előtt tesztet írtak a bevonultatottal, többek közt feltéve a minden normális pesti srácot nyugtalanító kérdést: „Feleségül venne-e néger nőt?” és nem lehetett kibújni azzal, hogy „Igen, ha magam is fekete bőrű lennék.”

Lehet, hogy az alábbiakban ismétlődésekbe bocsátkozunk, de ez az áttekintés kereksege érdekében talán hasznos.

Az első tanú, akit az aluljáró elején találtak és ott helyben kikérdeztek, csak azt hajtogatta, hogy ő hátrahagyva a többiekét tánclépésekben a kijárat felé sasszézott, amikor történt, ami történt. Emlékszik egy fékcsikorgásra, amire rá közvetlenül feléje zúdult egy nagy darab valaki vagy valami, aki-ami őt a falnak préselve továbbrobogott. Az ütéstől elvesztette az eszméletét és nem látott, nem hallott semmit, amíg a rendőrök meg nem érkeztek.

A második tanú vánszorgott segítségért az állomásra.

– Hallottam az első fémlapon – emlékezzünk a csatornafedőkre – azt a nagy csattanást és már el is ért a roham. Oldalra dobott, ahol az oldalamat és a térdemet iszonyatosan bevertem, de tudatomnál maradtam. Láttam, hogy az alak a mögöttem pár lépésnyire beszélgetve ballagó két társam közé vágódott, jobbra-balra taszítva őket. Mivel az egyikük nem mozdult és hiába szólongattam a másikukat is, úgy véltem, hogy segítséget kell hoznom nekik.

A Gulyás-ikrek sérültek meg komolyan, stílszerűen „ikersebekkel”. Az ő kihallgatásuk sem vezetett messzire. Minden annyira hirtelen történt, hogy az első csattanások után már közjük is zúdult az a valami, mindkettőjüket a rekeszizom alatt megszúrva, azután minden elsötétült. Ezt úgy kell érteni, hogy addig se láttak sokat, mert részben a támadás gyorsasága, részben az amúgy is roppant takarékos világítás következtében a támadónak nemhogy a fizimiskáját, de még az alakját se láthatták.

Miután a főfelügyelő türelmesen végighallgatta a beszámolókat, feltette az őt birizgáló kiegészítendő kérdést:

– Mégis, ha közelebbit kellene mondani arról a „valamiről”, akkor milyen természetűnek írják le? Mondjuk a hangja, a szaga, a mérete alapján?

Ezen az ikrek elgondolkoztak. Nem gép volt, mert nem volt mechanikus hangja. „Viszont a szaga nem emberre, hanem mire is – töprengett az ifjabb iker – igen, megvan: istállóra emlékeztetett.”

Ekkor megszólalt a főfelügyelő rádiótelefonja. Az őrsről jött a hívás:

– Főnök, az árufeladótól egy élő állat eltűnését jelentették. Nem fogja elhinni: egy tinó lépett meg. Miska névre hallgat, ha netán ki akarná faggatni – élcelődött a ügyeletes, egy bizonyos Attila.

– Csak ha becsábítja az őrre – replikázott László.

Időközben megkapta azt az üzenetet is, hogy a „run-away”-t (szökevényt) megtalálták. Elbúcsúzott hát a fiúktól. Kilépett a folyosóra és az aluljáróhoz indult volna, de a főnövér megállította.

– Talán érdekli a felügyelő urat, hogy tegnap elláttunk egy furcsa sérültet.

László nem adott arra, hogy a „fő” jelzőt a tisztsége elé tegyék: attól ő még főfelügyelő volt és marad. Leült tehát egy fikusz melletti székre meghallgatni a legfrissebb információt az üvegasztalka mellé invitálva informátorát.

A VAGONLOPÁS ÜGYE

A nagybani tolvaj

A főnővér elmondta, hogy az éjszaka közepén egy járóképes középkorú férfi kért elsősegélyt. Igen csúnyán fel volt hasadva a jobb karja az alkar csaknem teljes hosszában, szerencsére artériát nem érintve. A hevenyészett, ingből letépett kötés már teljesen átázott a vértől. A páciens rövid időre el is veszítette az öntudatát. Sebét ellátták, karját gézzel a nyakához rögzítették és mindenesetre beadtak neki egy kiegészítő tetanusz injekciót.

A szikár-szigorú hölgyemény ismerte a dörgést és kérés nélkül a főtiszt felé nyújtotta az addig a kezében lóbált betegkartont.

– Hmm, igen figyelmes, köszönöm – ráncolta össze a homlokát Ferenc. Majd elővette jegyzetfüzetét és az értékes Parker-golyóstollat, büszkeségét, amit a feleségétől kapott karácsonyra az azonos márkájú töltőtoll párjaként. Gondosan feljegyezte a páciens adatait, bár feltette a gyanakodó kérdést:

– Igazolta is magát?

– Nem akarta volna – kezdte habozva a nővér, de a főtiszt még összébb ráncolt tekintetére csak elárulta.

– Amikor elájult, meg kellett lazítani a grabancát és...

Nem kellett többet mondania, a felügyelő elfogadóan bólintott. Hiába, no ezek a régi motorosok értik a módit.

Megköszönte a talpraesett egészségügyi roppant hasznos tájékoztatását és eredeti szándékán változtatva értesítette a tanoncot, hogy mégsem szemléli meg a borjút, mert a kölcsönös bámulástól úgysem lesz okosabb.

– Hívjátok oda Gyueszt, a helyszínelő doktort, hogy vizsgálja meg a „gyanúsítottat”, majd keressétek meg a tulajt és juttassátok vissza neki Miskát! – mondta a kocsirádiójába.

– Milyen listát adjunk át, főnök? Rossz a vonal.

– Nem listát, hanem Miskáát.

– Az meg ki? Nincs itt semmi Miska.

– Sanyi, ne légy már ütődött, a bocitok neve Miska – türelmetlenkedett a főnöke, majd a kartonról leírt címre irányította a sofőrt.

A keresett személy, Sz. Ádám nem volt odahaza. Viszont a házbeliek alaposan eligazították a nyomozót, különösen egy bizonyos B.-né, aki a környék hírhasonája lehetett, bárcsak a második szereposztásban, mert természetesen Babi néni babérjaira senki se pályázhatott. Tőle tudta meg a felügyelő, hogy a delikvens S. Rezső fullajtárja, aki szintén távol volt.

Arról kiderült, hogy jó kis firma. A háború végén teheráru menetirányító volt a pályaudvaron. Jó egy néhány vagon felreállított zugvágányokra,

amiknek a helyét csak a szűkebb köre ismerte. Tudnivaló, hogy ma is vannak dzsumbujjal alulról-felülről benőtt rozsdás vakvágányok, amelyeket már réges régen fel kellett volna szedni és a helyüket ki kellett volna pucolni.

Amikor állami vagyron eltulajdonításával vádolták meg a háború után, S. elvtárs kijelentette, hogy csak az ellenség elől akarta „menteni” a külföldre hurcolni kívánt közjavakat. Ezért a már kiszabott börtönbüntetését törölték, érdeméremmel tüntették ki és magas pozíciót bíztak rá. Senkinek se jutott eszébe megkérdezni, hogy na és hova lett az a sok értékes cucc? Az S. Rezső által a törvény megkerülésével kibulizott építési engedélyek pedig némák maradtak és nem válaszoltak a fel se tett kérdésekre.

Nyugdíjasként S. a nagybaniról áttért a kisebb volumenű lopásokra és egyben a portfólióját is szűkebbre szabva az italtolvajlásra specializálódott. Családjától távol dunakanyari villájában szervezte akcióit. Később derült ki, hogy az ottani, mondjuk úgy, hogy buja bajadérokkaal bővelkedő bulijain bizony az ópium se volt ritka látogató. Mivel egyik-másik „hölgy” megfigyelés alatt állt, S. elvtárs hamar a rendőrség látókörébe került és már tudták, hogy jobbkeze a konzumnők szállítója, egy bizonyos Sz. Ádám.

Ádám nemcsak egy követ fűjt Rezsővel, hanem nagy kerek fejével, fekete hajával és erős akcentusával testileg is hasonlított rá. Főnökéhez hasonlóan a háború utáni tipikus bűnők egyikét követte el. Nagy összegű kölcsönöket csalt ki áldozataitól azzal, hogy taxis vállalkozást nyit – ami akkor teljesen elképzelhetetlen volt – és a gépkocsira kell a pénz. Akik nem tejeltek neki, vagy visszakövetelték a névleges lejáratkor a pénzüket, azokat béemes haverjaival fenyegette meg. Aki mégis vállalta a kockázatot, annál meg is jelentek az ÁVH-s pribékek.

Az árulkodó bizonylat

Ha valaki nem tudná, akkoriban egy buszra is érvényes heti villamos-bérlet felnőttnek 6 forintba, diáknak 2 forint 70 fillérbe került. (Alkalmi gyerekjegy 35, vonaljegy 50, átszállójegy 70 fillér.) A bérlet anyaga homokszínű préselt papír volt, amit a használat után a MÉH-ben lehetett leadni kötegekben. Ámde a diákok átpasszolták ezeket jótét lelkeknek, akik a csökkentlátók javára fordították a lejárt, újr felhasználható bérletek hozadékát.

A bérlet napi egy oda-vissza útra jogosította a birtokosát. Szóval ha valakinek a suliban volt késő-délutáni avagy kora-esti szakköre, annak bizony fizetnie kellett, mint a katonatisztnek. Hacsak...

A menet érvénytelenítése úgy történt, hogy a kalauz az adott járatra és időre kilyukasztotta a megfelelő rubrikát. Mármint egyesek kiváló szakérte-

lemre tették szert az ilyen lyukak elmasszírozása terén. Na látják, az volt aztán az újrahasznosítás etalonja!

Sándor nyomozótanonc simán elnyerte volna az ilyen fenntarthatósági versenynek a bajnoki serlegét, szóval a pályaudvari nyomozást mintha csak rászabták volna. Ugyanis azzal bízták meg, hogy keressen a gurítási rendelvevények papírai között gyanúra okot adókat.

Kutakodása nem is tartott sokáig, hiszen csak pár napi bizonylatot kellett átvizsgálnia. A szerelvénnyel összeállítási kartonokat átnyalazva és azokat a gurítási műveletekkel összevetve egyszerre csak megütötte a szemét az a bizonyos eltéveszthetetlen árulkodó nyom.

A kalauz lyukasztója által ütött lyuk befoltozása nem mindig sikerült, hogy is mondjuk, százszázalékosan. Az újrahasznosítás réme, az árulkodó koszos szösz bár csak apró, de félreérthetetlen fekete pöttyökkel kísértén a stikliző nyálhiányáról és/vagy piszkos mutatóujjáról tanúskodott.

Nyilván ismerik a csapszerelőt, akinek egyetlen koppintására megszűnt a csap csöpögése és a rövid, de hathatós munkálataiért 101 forintot kért.

– Node mi került ennyibe egy ütésen? – szörnyűlködött a háziasszony.

– Tetszik tudni a koppintás csak 1 forint. Viszont 100 forint a tudás, hogy hova kell koppintani.

Sándor tanonc tudta, hogy hol és mit keressen. Az egyik gurítási rendelvevényen a 3-as baloldalán a papír a tapasztalatlan szem számára fel sem ismerhető mértékben elkoszolódott és elvékonyodott arról árulkodva, hogy ott egy 8-ast vakartak át.

Ezzel össze is állt a kép, hiszen már csak az ominózus bizonylat aláíróját kellett kicsit megszorongatni.

Hamarosan előkerítették Sz. Ádámot. Karsebe eredetére is fény derült. A vagontolvaj túl mohó volt és menteni óhajtván az összetörtek között heverő és még épnek látszó üvegeket, egy White Horse (fehér ló) címkéjű whiskeys flakához nyúlt. Rossz lóra tett. Az üveg hosszában meg volt repedve és amikor Ádám hozzá ért, azt rossz néven vette és a repedését átvarázsolta az őt maceráló tolvaj karjára.

Kikérdezése után a háborúból visszamaradt fekete színű, lefüggönyözött Citroen az őrizetessel a Dunakanyar felé hajtott. A villában szembesítették Ádámot a főnökével. Az akció szellemi kiagyalója éppen a vagonrablás részleteivel dicsekedett az őt ajnározó „hölgyeknek”, bár nem volt egészen magánál. Tudniillik – nem fogják elhinni – ópiumpipájának, feltehetően az utolsóénak a szürcsölgetése közben lepték meg.

A sors útjai kifürkészhetetlenek. Persze nem mindig, mert az bizonyos, hogy odabent majd csak a fogát szívogethatja...

MISKA

Most képzelje csak el a nyájas Olvasó, hogy éppen börtönéből szabadult sas teste és a szabadság szép csillagos ege alatt gyanútlanul baktat – na jó, ezúttal csillagok nélkül – és akkor egyszerre csak fel akarja öklelni valami, pedig az öklelés éppenhogy felnőtt társainak a joga és kötelessége szok' lenni bizonyos távoli spanyol rokonoknál!

Miska, akit bizonyos rossz emlékű beavatkozással megszabadítottak a vadságra készítető hormonoktól, olyasféle babérokra már nem számíthatott és nem is vágyott, viszont még kicsi lévén nagyon-de-nagyon megijedt.

Ideje se maradt megpördülni. Jobbra a teheráru-feladó rámpája állta el az útját, az az izé pedig már balról szorította őt, egyedül jobbra-előre látszott számára a menekülés szűk útja. Félőrülten a félelemtől jutott az aluljáró lejtőjére, ahol egy kicsit meg is csúszott és valami puhának vágódott. Ettől még jobban felajzódott és az ijedségtől is fűjtatva eszeveszetten vágatott a szemből jövő léghuzat irányába, arra sejtven – helyesen – a kiutat. Odább még valakit félrelökött, majd beakadt a jobb szarva valamibe, amire a fejét balra rántva most meg a bal akadályozta volna valami.

Végre kiért a szabad levegőre. Ott a jobboldali lámpák ijesztették el, mert egy rejtekbe vágyott, de nagyon. Áttört valamilyen szűrős-bogos bozótoson és végül egy tágas, csendes téren találta magát. Megállt. Zihálva forgatta a fejét jobbra meg balra. Végül az utóbbi oldalt választva a tér szélére húzódott egy patakféle mellé. Lassan megnyugodott. A végsőkéig kimerülve heveredett le az erecske mellé és hamarosan el is fogta az álom.

A borjúk sokkal inkább ismertek egy wiener schnitzel (bécsi szelet) nevű finomságról, ami igazándiból nem ám sertésből készül, mintsem a tartós memóriájukról. Ezért amikor végül csak rátaláltak, Miska álmosan kérődzött és bamba bociszemekkel bámult a fellelőire:

– Csak nem történt valami? – hunyorgott a farokcsapásaival aszinkronban és nedves orrával megbökdöste Sanyi nyomozó tanconcot, aki jól értett a kisebbek nyelvén bármilyen lelkes lényről legyen szó.

Miskát végül a bíróság nem ítélte el, mint akkoriban sok más ártatlannal tette, ámbár Gyúvesz helyszínelő emberi vérfoltokat talált aprócska szarvain. Tekintettel az őt ért bajokra, de még inkább a sebesen terjedő hírnevére, elkerülte kor- és sorstársai tipikus végzetét. A ...i állatkertben öregedett meg szürke marha, mangalica és rackajuh hungarikumok megtisztelő körében. Kuckója kerítésén pedig ez állt a nagyérdemű közönség tájékoztatására:

AZ ALULJÁRÓ RÉME.

EPILOGUS

Egy augusztusi napon késő este érkeztem haza a katonai sorsszolgálatból. A rég látott szüleimmel elfogyasztott kellemes vacsora után kuckómba vonultam és nyitott ablaknál egy szál pokróccal takarózva – egyébként akkor még télen is úgy szoktam – Morfeusz karjaiba vetettem magamat.

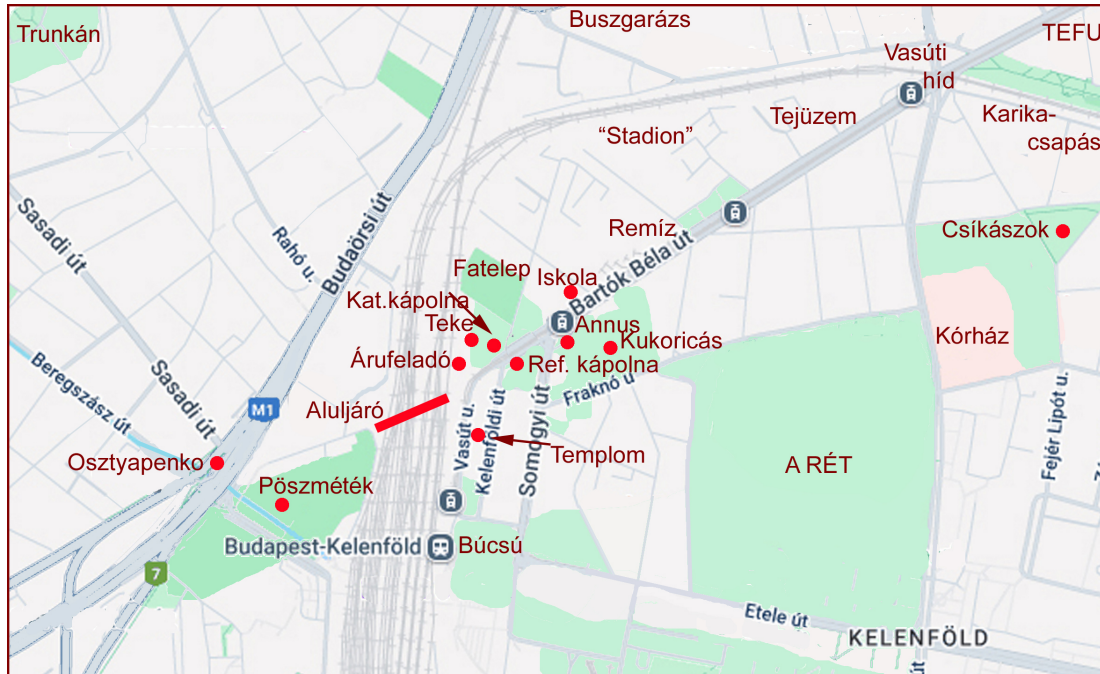
A tiszta csillagos éjszakában felhangzott a már rég nem hallott felhívás:

– Jóska, a nyócasra...! A nyócasra...!

A hazaérkezés immár biztos tudatában fordultam át a másik oldalamra. Egy különös álom szállt rám. Az aluljáróról szólt, ahol számtalanszor ökörködtünk a T.-fiúkkal, miután az S.-di úton lezúdultunk a temetést követően. A szolgálatainkért kapott tízforintos hamar gazdát cserélt Annus néni nyálánkságainak a boltjában, azután folytatódott a mindennapi élet...

Máskor sohasem sikerült az álmaimra visszaemlékezni. Akkor valahogy, talán a szolgálat utáni új élet kezdeteként, egy-s-más jobban megragadt bennem. Lehet, hogy hatvan év elteltével itt csak azt az álmot idéztem vissza a kedves Olvasómnak...?

Áh, nem hiszem, nincsen nekem olyan jó memóriám...

A cselekmények vázlatos színtere